

§ 12 stk. 2 Miljøgodkendelse af udvidelse af soproduktion

Skovhave I/S, Møllegade 99, 6430 Nordborg

*Meddelt:
29. december 2010
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12, stk. 2 på matr. nr. 530, 529, 8 og 528 Holm, Nordborg på adressen Mølle-gade 99, 6430 Nordborg til en udvidelse af dyreholdet fra 640 årssøer med 17.984 smågrise fravænnet ved 7,6 kg og 390 polte 75-102 kg i alt 153,38 DE til 670 årssøer med 19.430 smågrise fravænnet ved 9 kg og 420 polte 30-102 kg, svarende til i alt 177,27 DE i eksisterende stalde som etape I.

Etape II er en udvidelse til 1.890 årssøer med grise til 9 kg (29 stk. pr. årssø), 1.000 smågrise 9-30 kg, 1.000 slagtesvin (polte) 30-102 kg, svarende til 488,33 DE. Der bliver opført ny farestald, drægtighedsstald, løbestald, poltestald, halmlade, fodercentral, fire nye amerikansiloer og to nye gyllebeholdere. Godkendelsen er meddelt med fem års udnyttelsesfrist.

Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår. Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Etape I skal være gennemført og udnyttet inden to år fra godkendelsens meddelelse. Etape II skal være udnyttet og gennemført inden fem år fra godkendelsens meddelelse.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret i Sønderborg Ugeavis den 27. februar 2008. Annonceringen gav en kommentar fra nærmeste nabo.

Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger og ansøgers konsulent i perioden fra den 22. – 26. oktober 2010.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet og ejere af forpagtningsaftaler og gylleaftaler i perioden fra den 1. november 2010 til den 14. december 2010. Undervejs i høringsperioden bliver Sønderborg Kommune bekendt med, at der er opført et hus indenfor konsekvensområdet. Høringen blev derfor forlænget til den 27. december 2010 for at sikre, at alle naboer er omfattet af en seks ugers høringsfrist. Høringen gav flere høringssvar. De er beskrevet i relevante afsnit og i afsnit 11.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 29. december 2010. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag den 5. januar 2011.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018. Der er ikke meddelt § 16 godkendelser i forbindelse med denne godkendelse.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger:

Navn:	Skovhave I/S ved Peter W. Jørgensen	Jørgen Jørgensen
Adresse:	Møllegade 99	Arnbjergvej 42
Postnummer:	6430 Nordborg	6430 Nordborg
Telefon:	7449 0091	7445 0212
Mobiltelefon:	2029 1360	2142 2693
E-mail:	bistoft@skovhave-is.dk	skovhave@skovhave-is.dk

Konsulent:

Navn:	Ulla Refshammer Pallesen
Adresse:	Peberlyk 2
Postnummer:	6200 Aabenraa
Telefon:	7436 5043
Mobiltelefon:	6155 8262
E-mail:	urp@landbosyd.dk

Kontaktperson på bedriften

Navn:	Peter Jørgensen
Adresse:	Møllegade 99
Postnummer:	6430 Nordborg
Telefon:	7449 0091
Mobiltelefon:	2029 1360
E-mail:	bistoft@skovhave-is.dk

Bedriftoplysninger

Navn på bedriften:	Skovhave I/S
Adresse:	Møllegade 99 (den ejendom, der søges på)
Postnummer:	6430 Nordborg
CVR-nummer:	30464265
P-nummer:	1013347219
Ejendomsnummer:	5400014145
CHR-nummer:	48914
Øvrige CHR-numre:	93146 (Arnbjergvej 43), 18402 (Arnbjergvej 42)

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler:	Else Libach Hansen
Sagsbehandler, arealdel:	Else Libach Hansen
Sag nr.:	07/2119
KS:	SBMO

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering.....	7
1.1	Ansøgning.....	7
1.2	Ikke teknisk resumé.....	8
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	10
2.1	Planmæssige forhold.....	11
2.2	Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.....	12
2.3	Placering i landskabet.....	14
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	15
3.1	Bygninger.....	15
3.2	Husdyrhold.....	17
3.3	Staldindretning.....	19
3.4	Ventilation.....	24
3.5	Foder og foderopbevaring.....	26
3.6	Energi- og vandforbrug.....	27
3.7	Spildevand herunder regnvand.....	30
3.8	Råvarer og hjælpestoffer.....	34
3.9	Driftsforstyrrelser eller uheld.....	35
3.10	Biaktivitet/bivirksomhed.....	36
4	Gødningsproduktion og –håndtering.....	36
4.1	Gødningstyper og - mængder.....	36
4.2	Flydende husdyrgødning.....	38
4.3	Fastgødning inkl. dybstrøelse.....	40
4.4	Gyllekøling.....	40
4.5	Udbringning af husdyrgødning.....	42
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	43
5.1	Ammoniak og natur.....	43
5.2	Lugt.....	49
5.3	Fluer og skadedyr.....	51

5.4	Transport	52
5.4	Støj fra anlægget og maskiner.....	54
5.5	Støv fra anlæg og maskiner	55
6	Udbringningsarealer	55
6.1	Lokalisering og planmæssige forhold	55
6.2	Udbringningsarealerne	58
6.3	Påvirkninger af søer og vandløb	59
6.4	Kvælstof og fosfor til fjord & hav	63
6.5	Nitrat til grundvand	65
6.6	Beskyttet natur.....	66
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	70
6.8	Natura 2000	74
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	75
6.10	Kultur- og fortidsminder	76
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	76
8	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	77
8.1	Alternative løsninger	78
9	Husdyrbrugets ophør	78
10	Egenkontrol og dokumentation	78
11	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	80
12	Konklusion	82
13	Generelt.....	82
14	Vilkår.....	84

Bilagsoversigt

1. Oversigtskort over ejendommens beliggenhed
2. Planmæssige forhold omkring ejendommen
3. Situationsplan
 - Visualisering af projektet og Bygningsoversigt
 - Ventilationsafkast
 - Intern transport og teknik
4. Beregning af emissionsgrænseværdi (BAT) i Etape I og Etape II
5. Gyllekøling
 - Beregning af gyllekøling
 - Kortbilag gyllekøling
6. Oversigt over naturpunkter i 1000 meter zone
7. Oversigt over gennemgåede lokaliteter
8. Lugtberegning og konsekvensområde
9. Transportveje med gylle og oversigt over udbringningsarealer
10. Planmæssige forhold – udbringningsarealer
11. Natura 2000
12. Overfladevand
13. Grundvand
14. Beskyttet natur og terrænhældninger
15. Oversigt over naturlokaliteter med vilkår om bræmmer
16. Oversigt over havstrømme – Novana-modellen
17. Lovgrundlag

1 Resumé og samlet vurdering

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr.2984) fra Skovhave I/S om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Møllegade 99, 6430 Nordborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 23. december 2007. Seneste version af ansøgning, version 11, er modtaget den 22. december 2010. Beregningsgrundlaget er 10-2007-A. Da der ansøges om en etapeopdelt udvidelse, har ansøger sendt en fiktiv ansøgning med beskrivelse af Etape I. Sønderborg Kommune har modtaget ansøgningen, nr. 21.071, første gang den 28. oktober 2010. Beregningsgrundlaget for den fiktive ansøgning er 01-2009A. Version 2 er modtaget den 20. december 2010.

Der ansøges om at udvide et eksisterende sohold på Møllegade 99, 6430 Nordborg fra 640 årssøer med 17.984 smågrise fravænnet ved 7,6 kg og 390 polte 75-102 kg, i alt 153,38 DE til 1.890 årssøer med grise til 9 kg (29 stk. pr. årssø), 1.000 smågrise 9-30 kg, 1.000 slagtesvin (polte) 30-102 kg, svarende til 488,33 DE. Der skal bygges ny farestald, drægtighedsstald, løbestald, poltestald, halmlade, fodercentral, fire nye amerikanersiloer og to nye gyllebeholdere i forbindelse med Etape II.

Etape I består af en udvidelse til 173,29 DE i eksisterende bygninger.

Der ønskes mulighed for at kunne variere dyreholdet indenfor antal søer og antal smågrise til fravæning samt fravæningsvægt indenfor maksimalt 488,33 DE under forudsætning af, at genekriteriet for lugt fortsat kan overholdes.

Miljøgodkendelsen omfatter ejendommens hovedadresse, hvor på 1.890 årssøer med grise til 9 kg (29 stk. pr. årssø), 1.000 smågrise 9-30 kg, 1.000 slagtesvin (polte) 30-102 kg, svarende til 488,33 DE opstaldes. Desuden omfatter miljøgodkendelsen alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr.: 30464265.

Produktionen på Møllegade har på ansøgningstidspunktet stort set udnyttet tilladelsen på 640 årssøer med en årlig produktion af 18.695 smågrise til 9 kg og 390 polte 75-102 kg, svarende til 162,2 DE, beregnet efter dagældende Husdyrgødningbekendtgørelse. Ejendommen er screenet i december 2006.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på 1.890 årssøer med grise til 9 kg (29 stk. pr. årssø), 1.000 smågrise 9-30 kg, 1.000 slagtesvin (polte) 30-102 kg, svarende til 488,33 DE på Skovhave I/S, Møllegade 99, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på 224,95 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 30464265.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden

væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af Skovhave I/S i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der er ikke meddelt § 16 godkendelse af arealer i forbindelse med miljøgodkendelse af bedriftens produktions anlæg og besætning.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune eller Miljøcenter Ribe.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og arealer

Ansøger har søgt om at udvide et eksisterende sohold på Møllegade 99, 6430 Nordborg fra 640 årssøer med 17.984 smågrise fravænnnet ved 7,6 kg og 390 polte 75-102 kg, i alt 153,38 DE til 1.890 årssøer med grise til 9 kg (29 stk. pr. årssø), 1.000 smågrise 9-30 kg, 1.000 slagtesvin (polte) 30-102 kg, svarende til 488,33 DE.

Der hører i alt 173,99 ha ejet udbringningsarealer til produktionen i Skovhave I/S. Der er indgået forpagtningsaftaler for 50,96 ha og aftaler om udbringning af husdyrgødning på 68,22 ha. Gylle svarende til 121,7 DE bliver afsat til et kommende biogasanlæg. Gylleaftale-arealerne er vurderet til at være robuste. Der bliver derfor ikke udarbejdet § 16 godkendelser i forbindelse med denne godkendelse. Se udbringningsarealerne i bilag 9.

Ansøger Skovhave I/S driver også husdyrbrug på Arnbjergvej 42 og 43, 6430 Nordborg.

Placering

I forbindelse med udvidelsen skal der bygges ny farestald, drægtighedsstald, løbestald, poltestald, halmlade, fodercentral, fire nye amerikanersiloer og to nye gylleholdere. Bygningerne opføres i tilknytning til den eksisterende stald.

Byggestil og byggemateriale bliver den samme stil som eksisterende staldanlæg. Hele produktionsanlægget ligger samlet. For at mindske det samlede anlægs visuelle indflydelse på det omkringliggende landskab stilles der krav om beplantning ved produktionsanlægget.

Lugt

Produktionen forsætter i de eksisterende stalde. Udvidelsen sker i tilknytning til eksisterende stald. Der etableres lugtrensning på farestalden (1.1.6 og 1.1.7) for at overholde lugtgenekriteriet i forhold til Holm by. Nærmeste nabo, uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, ligger ca. 315 meter fra staldene og den beregnede geneafstand for lugt er 164 meter. Den beregnede geneafstand til byzone er 572 meter. Den faktiske afstand er ca. 1200 meter. Den beregnede geneafstand til samlet bebyggelse er 409 meter. Den faktiske afstand er ca. 410 meter. Ansøgningen lever dermed op til genekriterierne. Etape I lever ligeledes op til genekriterierne.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre at antallet af transportere øges fra ca. 750 til 1.000 årligt. Da en del af transporterne går gennem Holm by er der stillet vilkår til tidspunktet for transporterne. Det vurderes dermed, at ændringen i antallet af transportere ikke vil give anledning til væsentlige gener.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der findes ingen arealer med særlig værdifuld natur, som er beskyttet efter § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug inden for en afstand af 1 km fra anlægget. Det nærmeste Natura 2000 er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov (H83). Det ligger ca. 11,5 km vest for anlægget. Nærmeste § 7 naturområde er et overdrev på knap tre ha ved Rævebjerg ved Varnæs. Området ligger ca. 6 km. vest for anlægget. Det vurderes, at udvidelsen ikke vil have væsentlig påvirkning på de omtalte naturområder på grund af den store afstand.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Beregningerne i ansøgningssystemet viser, at kravene til maksimalt fosforoverskud er overholdt. Det gælder også kravene til nitratudvaskning til overfaldevand og grundvand. Udbringningsarealerne er placeret uden for områder, der er sårbare for nitratudvaskning.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen det, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde

- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Husdyrbruget er placeret i landzone med ca. 180 m til nærmeste beboelse. Se bilag 2. Nærmeste beboelse er Lønsømadevej 7, nord for eksisterende stald, som har landbrugspligt. Der er ca. 315 meter til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om Møllegade 99A, som ligger nordnordøst for de nye staldbygninger.

Der er ca. 350 meter til nærmeste lokalplanlagte område, Holm by. Der er ca. 4 km til nærmeste sommerhusområde. Alle afstande er målt fra den eksisterende stald, der udvides.

Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor en afstand af 50 m fra nabobeboelse.

Tabel 1 viser en oversigt over afstand fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændring til byzoner.

Tabel 1. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 350 m	Fra ny farestald til byzoneområde i Holm	50 m
Sommerhusområde	Ca. 4 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Købingsmark Strand	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca. 350 m	Fra eksisterende staldbygning til ny lokalplanzonegrænse for Holm	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 180 m	Fra eksisterende staldbygning til Lønsømadevej 7	50 m
Nærmeste nabobeboelse i (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 315 m	Fra eksisterende staldbygning til Møllegade 99 A	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse
- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 2 viser afstandene fra nærmeste stald eller gyllebeholder til de i § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nævnte områder.

Tabel 2. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus	ca. 288 m	Fra ny farestald til stuehuset Møllegade 99	15 m
Naboskel	ca. 70 m	Fra eksisterende staldbygning til matr. nr. 28 af Holm, Nordborg	30 m
Levnedsvirksomhed	ca. 1,1 km	Fra staldanlægget Holm Pølser, Møllegade 39	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 1,8 km	Fra staldanlægget til Holm Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	ca. 370 m	Fra staldanlægget til DGU boring 161.144	25 m
Vandløb	ca. 350 m	Fra ny løbeafdeling til vandløb sydvest for staldanlægget	15 m
Dræn	ca. 15 m	Fra eksisterende staldbygning til dræn	15 m
Sø	ca. 300 m	Fra staldanlægget til vandhuller hhv. nordvest og syd for staldanlægget	15 m
Privat vej	>> 15 m	Nærmeste private vej, som ikke tilhører ejendommen, kendes ikke	15 m
Offentlig vej	ca. 320 m	Fra staldanlægget til Møllegade	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal, Jupiterdatabasen (Geus) og ansøgers egne drænkort.

Det eksisterende anlæg ligger ca. 15 m fra eksisterende dræn/regnvandsledninger. I forbindelse med udvidelsen skal der bygges hen over nogle af disse ledninger. Afhængigt af hvor dybt ledningerne ligger og hvordan faldet i terrænet er, vil ledningerne enten blive lagt i faste rør og der vil blive bygget hen over – eller også vil ledningerne blive flyttet, så de ligger minimum 15 m fra de nye stalde og anlæg. Af vedhæftede bilag over drænledninger fremgår ledningernes forventede placering.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6 og 8 overholdes. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår. Der er mere end 300 meter til nærmeste bolig i samlet bebyggelsen. Dermed er ansøgningen ikke omfattet af Husdyrlovens § 20.

2.1 Planmæssige forhold

Bedriften er lokaliseret i Sønderborg Kommune, tidligere Nordborg Kommune. Staldanlægget ligger syd/sydvest for landsbyen Holm på en halvø. Bedriftens ejede og forpagtede arealer samt gylleaftalearealer ligger dels omkring Holm og dels ved Lavensby øst for Nordborg by. Der er yderligere gylleaftaler til ejendommen Arnbjergvej 43, som ligger på Jyllandssiden sydvest for Aabenraa.

Sønderborg Kommune har udarbejdet lokalplan og kommuneplantillæg for Holm Landsby. Se bilag 2. Det er lokalplan nr. 202 og kommuneplantillæg nr. 64 for bevaring af landsbyen Holm. Det er således lokalplanzonegrænsen, der udløser lugtkravet til samlet bebyggelse.

Udbringingsarealernes placering bliver gennemgået i arealdelen af godkendelsen afsnit 6 og 7.

Ifølge Kommuneplan 2005 – 2017 for Nordborg Kommune ligger virksomheden i planområde 103 – Holm. Holm er beliggende i landzone med et enkelt parcelhusområde i byzone. Landzoneområderne skal forblive i landzone. Afgrænsningen af landsbyen er foretaget ud fra planlovens bestemmelser om afgrænsning af landsbyer i landzone.

Naturklagenævnet har som følge af en påklage i 2002 ændret en tidligere landzonetilladelse givet af Sønderjyllands Amt. Ansøger fik dermed landzonetilladelse til at opføre én stald til 132 DE udregnet efter dagældende regler. Naturklagenævnet lagde i sin afgørelse vægt på følgende:

”Naturklagenævnet finder, at en placering som ansøgt kan accepteres uanset, at bygningen ikke opføres i tilknytning til eksisterende byggeri. Nævnet ligger vægt på, at staldanlægget overholder de nuværende krav i husdyrbekendtgørelsen til samlet bebyggelse, og at bygningen placeres lavere i terrænet end ved en nordligere placering. Nævnet finder ikke, at de trafikale gener, som staldanlægget måtte give anledning til for såvel klagerens ejendom som vejene i Holm, kan begrunde et afslag til det ansøgte.”

Ifølge Spildevandsplan 2009/2016 for Sønderborg Kommune, som omfatter planperioden til år 2016, er området separatkloakeret. Proces- og sanitært spildevand afledes til det offentlige spildevandssystem. Regnvand samt tagvand afledes til vandløb med udløb i Farresdam Sø.

Ejendommen forsynes med vand fra Holm Vandforsyning.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske. Vurderingen er baseret på afgørelse fra Naturklagenævnet som afgjorde, at det dengang nye byggeri blev placeret uden tilknytning til eksisterende bygninger. Dermed sker udvidelsen i tilknytning til eksisterende byggeri. Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at en eventuel påklage ikke vil have opsættende virkning.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.

Afstande til følsom natur (§ 7) samt afstande til andre natur- og kulturområder på bedrifternes arealer (Kilde Danmarks Miljøportal og Kulturarvsstyrelsens hjemmeside). OBS: når der herunder står arealerne, menes der udbringingsarealerne:

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne og arealerne ligger udenfor udpegningen ”Særligt næringsfattige naturarealer” og ”Naturområder”, men en del af arealerne grænser op til ”Naturområder”.

Der er en biologisk korridor langs med kysten, der krydser arealerne. Nogle af arealerne ved Lavensby ligger desuden indenfor udpegningen ”Område med naturinteresser”.

Natura 2000: Der er ingen arealer indenfor Natura 2000. De nærmeste internationale naturbeskyttelsesområder på land, Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (fuglebeskyttelses- og habitatområde F68 og H83) samt Lilleskov og Troldsmose (habitatområde H189), ligger henholdsvis ca. 12 km sydvest og ca. 14 km sydøst for ejendommen. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Flensborg Fjord og Nybøl Nor (fuglebeskyttelsesområde F64) – området ligger ca. 15 km sydvest for ejendommen.

Områder med landskabelig værdi: Bygningerne og de fleste af arealerne ligger indenfor udpegningen ”Værdifulde kystlandskaber”. Bygningerne og de fleste af arealerne ligger udenfor ”Værdifulde landskaber”.

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne og arealerne ved Holm ligger indenfor udpegningen. Arealerne ved Lavensby ligger udenfor udpegningen.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne og de fleste af arealerne ligger udenfor udpegningen. Markerne ned til Farresdam og et gylleaftaleareal ved Nordborg Sø ligger dog inden for udpegningen.

Rekreative interesseområder: Der er hverken bygninger eller arealer indenfor udpegningerne: "Planlagte arealer til byformål", "Fritidsområder", "Eksisterende byzonearealer", "Nye og Eksisterende sommerhusområder", "Arealudlæg til ferie-fritidsformål" eller "Planlagte arealer til ferie-fritidsformål". Nogle af arealerne grænser op til "Arealudlæg til ferie-fritidsformål", "Planlagte arealer til ferie-fritidsformål" og "Planlagte arealer til byformål".

Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer: Bygningerne og arealerne ved Holm ligger indenfor udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer". Arealerne ved Lavensby ligger udenfor udpegningen.

Kirkeomgivelser: Bygningerne og arealerne ligger udenfor "Kirkelandskaber" og "Kirkebyggelinjer".

Kystnærhedszonen: Bygningerne og de fleste af arealerne ligger indenfor udpegningen.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger udenfor lavbundsarealer, men umiddelbart syd for staldanlægget ligger et lille område med klasse IV udpegnings (ingen risiko for okkerudledning). Bortset fra dette lille område er der tilsyneladende ikke lavbundsarealer indenfor udbringningsarealerne, men flere af arealerne grænser op til klasse IV udpegningerne (der er sammenfald mellem denne udpegnings og de fleste af § 3 naturarealerne).

Skovrejsningsområder: Hverken bygninger eller arealer ligger indenfor udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne og alle arealerne ligger udenfor udpegningerne (ifølge arealinfo). På Kulturarvsstyrelsens hjemmeside er der ingen registreringer af fund i nærheden af, hvor staldanlægget placeres.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Flere af arealerne omkranser små § 3 vandhuller og moser og arealerne støder desuden op til Farresdam og Nordborg sø. Arealerne yderst på Holm (mod vest) støder desuden op til mose, eng og strandeng. Ca. 300 m vest for og ca. 300 m sydøst for det eksisterende staldanlæg ligger de nærmeste naturarealer, der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Der er tale om henholdsvis en tilgroet mose og et overdrev.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen, men en mindre del af arealerne ligger indenfor udpegningen ved Farresdam, Nordborg Sø og Lønsømade.

Klitfredningslinje: Der er hverken bygninger eller arealer indenfor udpegningen.

Skovbyggelinje: Hverken bygningerne eller arealerne på Holm ligger indenfor udpegningen. Enkelte af arealerne ved Lavensby ligger helt eller delvist indenfor udpegningen.

Sø- og åbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen, men en mindre del af arealerne ligger indenfor udpegningen.

Kirkebeskyttelseslinje: Der er hverken bygninger eller arealer indenfor udpegningen "Kirkebyggelinjer".

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Hverken kortene på Danmarks Miljøportal eller på Kulturarvsstyrelsen hjemmeside angiver 100 m beskyttelseslinjen eller hvilke fund, der er be-

skyttet af beskyttelseslinjen. Da der ikke er nogen fortidsminder i tilknytning til bygningsanlægget og der ikke bygges nyt, har det under alle omstændigheder ingen relevans, da almindelig markdrift gerne må ske indenfor 100 m beskyttelseslinjen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Flere af arealerne støder op til fredede diger. Der vil ikke blive ændret på digerne i forbindelse med driften af jordene.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer ud fra ovenstående, at hovedparten af bygge- og beskyttelseslinierne er overholdt.

Udvidelsen vil ske i et område med landskabelig værdi og i uforstyrrede landskaber. Den vil også ligge indenfor værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer, samt kystnærhedszonen. Sønderborg Kommune vurderer dog, at udvidelsen kan ske med den ansøgte placering. Vurderingen er baseret på afgørelsen fra Naturklagenævnet, som er citeret i foregående afsnit og de vilkår som stilles i afsnit 2.3.

2.3 Placering i landskabet

Der er på ansøgningstidspunktet etableret et 3-rækket hegn rundt om det eksisterende bygningssæt. Efter udvidelsen vil de nye bygninger ligeledes komme til at blive afskærmet af et 3-rækket hegn. Hegnet består af træer (ask, vinterreg, vild æble, fuglekirsebær og ahorn) ammetræer (rødel), ammebusk (grøn, cal. gedeblad) og buske (cal. gedeblad, tjørn, blærespire, bærmispel, sargentsæble, syren, naur, avnbøg og dunet gedeblad).

Stalde, gyllebeholdere, andre bygninger, ventilationsafkast, vaskeplads, relevante dræn og afløb, befæstede arealer, adgangs- og transportveje mv. fremgår af bilag 3.

Der er ingen ensilageplads, møddingsplads, drikkevandsboringer/brønde, nedgravede olietanke eller befæstede arealer (ud over eksisterende siloplatform (som fjernes), støbt plads, ny vaskeplads og ny brovægt).

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommunes Planafdeling er blevet hørt i forbindelse med sagsbehandlingen af det ansøgte. Planafdelingen har vurderet, at i forbindelse med første udflytning af driftsbygningerne, har Nordborg kommune vurderet mulighederne for udvidelse af driftsbygningerne i området.

Ejendommen ligger indenfor områder der er udlagt til særligt værdifuldt landbrugsområde, område med almindelige drikkevandsinteresser samt uforstyrrede landskab.

I landskabsbeskrivelse af Sønderjyllands Østkyst står der, at landbrugslandskabet generelt er sårbart overfor etablering af nye store landbrugsbygninger, der bliver synlige i det kuperede landskab. Bygningernes arkitektoniske kvaliteter og vedligeholdelse af hegn og lunde bliver således afgørende for kvaliteten af det fremtidige landbrugsland.

For at sikre sammenhæng i ejendommens samlede udtryk, stilles vilkår om at de nye bygninger skal opføres, så de i udtryk, farver og materialevalg harmonerer med de eksisterende bygninger. Der må ikke anvendes blanke og/reflekterede materialer og de valgte farver skal være afdæmpede. Af samme årsag stilles også vilkår om, at de nye bygninger opføres på samme kote som den eksisterende bygning.

For at sikre mod terrænændringer, stilles vilkår om at udlægning af jord på maksimalt 30 cm tykkelse. Der kan eventuelt søges om større terrænændringer. Der stilles også vilkår om, at Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor meget der flyttes.

Endelig stilles vilkår om, at der skal ske være en afskærmede beplantning omkring det nye anlæg. Der skal indsendes en plan med afskærmende beplantning. Planen skal indeholde egnstypiske arter og godkendes af kommunen.

Sønderborg Kommune vurderer, at det samlede bygningsanlæg – efter udbygningen og med de stillede vilkår – vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderedes tillige, at de nye driftsbygninger, herunder gyllebeholderen, ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet samt at det ikke vil få indflydelse på det udpegede kulturmiljø. Det vurderes samlet, at med de stillede vilkår vil ejendommens placering og udformning være tilfredsstillende.

Arealer udpeget jf. § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug:

Der er ca. 6 km til nærmeste udpegede § 7 areal. Der er tale om nogle overdrevarsarealer på knap 3 ha ved Rævebjerg ved Varnæs (Jylland) vest for ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbrugsloven definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper – § 7 naturtyper – som er omfattet af bufferzone I og II (300 og 1000 m). Ejendommen med stalde og opbevaringsanlæg er beliggende ca. 6 km fra nærmeste § 7 naturtype. Det ligger dermed udenfor bufferzone II. Nærmeste § 7 naturtype er overdrevarsarealer ved Varnæs. Læs mere om påvirkning på § 7 natur i afsnit 5.1 om påvirkning fra ammoniakemission fra anlægget og afsnit 6.6 om påvirkning fra markdriften.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

Bilag 3 viser en situationsplan over produktionsanlægget.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, afskærmende beplantning, bebyggelsens fremtidige anvendelse, belysningsforhold m.v. fremgår af tabel 3:

Tabel 3. Oversigt over bygninger.

Bygning		Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	Stuehus (BBR1)	220 m ²	9 m	60 °	Gule sten, nordsiden mod Møllegade er dog hvidkalket. Stråtag.	Beboelse
2	Lade (BBR 6)	329 m ²	10 m	45 °	Gule Flensborgsten, Gråtbliktag	Halmfade, fyrrum og maskinhus
3	Stald (BBR 15)	2.968 m ²	ca. 7,5 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Eksisterende staldanlæg + servicebygning, se pdf staldafsnit 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 og 1.1.8
4	Ny farestald	ca. 2.781 m ²	ca. 10 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Farestald, se pdf staldafsnit 1.1.4, 1.1.9, og 1.1.10
5	Ny drægtighedsstald	ca. 3.627 m ²	ca. 9,5 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Drægtighedsstald, se staldafsnit 1.1.7
6	Ny løbeafdeling	ca. 1.554 m ²	ca. 7,5 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Løbestald, se pdf staldafsnit 1.1.6

7	Ny poltestald	ca. 1.536 m ²	ca. 10 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Poltestald, se pdf staldafsnit 1.1.5
8	Ny fodercentral	ca. 800 m ²	ca. 10 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Opbevaring af foder
10	Ny halmlade	ca. 500 m ²	ca. 10 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Opbevaring af halm
11	Tilbygning til kontor	ca. 37 m ²	ca. 6 m	20 °	Gråbrune søstenselementer og gråt eternittag.	Kontor

Grundplan og bygningshøjde mv. af eksisterende bygninger er uændret.

Gyllebeholder på fra 2003 på 3.704 m³: Perstrup elementbeholder i grå beton, ca. 2 m over terræn, ingen overdækning, afskærmet af 3-rækket hegn på ca. 4 m.

Forbeholder fra 2003 på 92 m³: Nedgravet.

To nye gyllebeholdere på ca. 5.000 m³: Fabrikatet er endnu ikke afgjort, formodentlig elementbeholdere i grå beton, 4-5 m dybe og ca. 2 m over terræn, ingen overdækning. Der bliver etableret afskærmende beplantning tilsvarende den nuværende beplantning.

Nye forbeholdere på henholdsvis ca. 21 m³ og 90 m³: Nedgravede.

Fodersiloer: I nudrift er der fire 16 tons og to 4¹/₂ tons siloer på befæstet betonplads. I ansøgt drift forventes der opsat fire amerikansiloer af stål (stålfarvede) af 1.369 m³ til opbevaring af egen kornavl samt en kornelevator. Siloerne har en diameter på 7,3 m, sidehøjde på 8,97 m, totalhøjde på 13,41 m og derudover ca. 1 m til rørføring. Derudover vil der være siloer opstillet i fodercentralen. Antal og størrelser er endnu ikke fastlagt.

Støbt plads på 3 m x 7 m (uden afløb) for enden af den eksisterende stald.

Ny vaskeplads på 4 m x 5 m ved eksisterende gyllebeholder (med afløb til gyllebeholder).

Brovægt på ca. 4 m x 20 m.

Der opbevares ingen flydende handelsgødning på ejendommen.

Ansøger Skovhave I/S har yderligere to ejendomme. Den ene ligger på Arnbjergvej 42, hvor der er en slagtekyllingeproduktion på 94.380 slagtekyllinger, 35 dage. Den anden ligger på Arnbjergvej 43. Her er den tilladte produktion 18.690 smågrise, 7,2-30 kg, 240 slagtesvin 30-102 kg og to heste, 300-500 kg på ansøgningstidspunktet.

I forbindelse med udvidelsen skal der bygges ny farestald, drægtighedsstald, løbestald, poltestald, halmlade, fodercentral, fire nye amerikansiloer og to nye gyllebeholdere.

Starttidspunkt for byggeriet: 01-04-2012

Sluttidspunkt for byggeriet: 01-12-2012

Starttidspunkt for driften: 01-12-2010 (etape I)

Starttidspunktet for byggeriet er det ønskede tidspunkt for at gå i gang med at bygge stalderne. Gyllebeholderne vil dog først blive påbegyndt lidt senere. Tidspunktet kan dog blive forrykket, pga. den generelle økonomiske krise. Det kan således komme på tale at skubbe byggeriet helt til 2013/2014. Der ønskes således 5 år til at gennemføre det samlede projekt

Sluttidspunktet er det forventede tidspunkt for færdiggørelsen af hele projektet, under forudsætning af, at starttidspunktet overholdes.

Starttidspunktet for driften er det forventede tidspunkt for at igangsætte etape I, som er en mindre udvidelse i det eksisterende staldsystem.

Miljømyndighedens vurdering

Der er stillet vilkår til bygningernes udformning i afsnit 2.3.

Ansøger ønsker at opføre fodersiloer med en sidehøjde på 8,97 m. Totalhøjden på siloerne er ca. 13,41 m. Der til kommer en rørføring på 1 meter. Den samlede højde bliver dermed ca. 14,41 m. Den samlede højde giver ikke anledning til dispensationer.

På grund af politiske udmeldinger baseret på den økonomiske situation i landbruget meddeles godkendelsen med fem års udnyttelsesfrist. Etape I skal dog være udnyttet senest to år efter meddelelsen af godkendelse. Der stilles vilkår om, at det dyrehold som er på ejendommen med udgang af det femte år efter godkendelsen er meddelt, er det tilladte dyrehold.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygninger og anlæg hos Sønderborg Kommune, inden de opføres.

3.2 Husdyrhold

Landbruget drives som et konventionelt landbrug med en kontinuerlig produktion.

Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder før og efter udvidelsen. Nr. i tabellen refererer til ansøgningskemaets opdeling i staldafsnit. Bilag 3 viser en situationsplan over anlægget, hvor de enkelte staldafsnit fremgår.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse og fordeling på staldafsnit.

Nr.	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Nudrift		Ansøgt drift	
			antal	DE	antal	DE
1.1.1.	Eks. farestald	Årssøer med smågrise til fravænning ved 7,2 kg (nudrift) og 9 kg (ansøgt drift)	640	44,87	582	42,61
1.1.2.	Eks. løbestald	Årssøer	240	38,99	166	28,17
1.1.3.	Eks. drægtighedsstald	Årssøer	400	64,98	239	40,55
1.1.4.	Ny farestald 4	Årssøer med smågrise til fravænning ved 9 kg	-	-	145	10,61
1.1.5.	Ny poltestald 5	Smågrise 7,2 – 30 kg –	-	-	1.000	4,25
		Slagtesvin 30-102 kg	-	-	1.000	25,68
1.1.6.	Ny løbestald 6	Årssøer	-	-	542	91,96
1.1.7.	Ny drægtighedsstald 7	Arssøer	-	-	943	160,00
1.1.8.	Eks. polte/klimastald	Slagtesvin 75-102 kg	390	4,54	-	-

		Smågrise 7,2 kg -	-	-	-	-
1.1.9.	Ny farestald 4.1	Årssøer med smågrise til fravæning ved 9 kg	-	-	582	42,61
1.1.10.	Ny farestald 4.2.	Årssøer med smågrise til fravæning ved 9 kg	-	-	581	42,53
	I alt			153,38		488,33

Antal fravænnede grise pr. årssø (ved årssøer):	Før:	27,64 stk.
	Efter:	29 stk.
Fravænningsvægt (ved årssøer):	Før:	9 kg
	Efter:	9 kg

Der ønskes som etape I mulighed for at udvide dyreholdet i eksisterende stalde til 670 årssøer med 19.430 smågrise fravænnet ved 9 kg og 420 polte 30-102 kg, i alt 173,3 DE. Det er muligt at poltene bliver indsat ved en højere vægt, hvorfor der vælges at sætte gennemsnitsvægten til maksimalt 80 kg i etape I.

Der ønskes mulighed for at kunne variere dyreholdet indenfor antal søer og antal smågrise til fravæning samt fravænningsvægt indenfor maksimalt 488,33 DE, under forudsætning af, at genekriteriet for lugt fortsat kan overholdes.

Der hører to heste under 300 kg og 2 heste 300-500 kg, svarende til 1,1 DE til ejendommen. Hestene vil blive opstaldet på en anden ejendom. De kommer til at græsse på Møllegades arealer, dog ikke udbringningsarealer. Hestene er derfor ikke indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelses vilkår om maksimalt dyrehold overholdes – med hensyn til antal og vægt – stilles der vilkår om, at dyreholdets antal og ind- og afgangsvægt til enhver tid skal kunne dokumenteres ved hjælp af dokumentation fra produktionen. Der stilles også vilkår, om at miljømyndigheden skal have mulighed for at kunne foretage en kontrol optælling af dyr i staldene. Miljømedarbejderen vil ved tilsyn i staldene overholde gældende karantæneeregler i besætningen. Det vurderes, at da der er tale om en smågriseproduktion, hvor produktion er jævnt fordelt over hele året, er der ikke behov for at stille vilkår om kontinuerlig produktion.

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Der stilles desuden vilkår om, at der på ejendommen skal være mulighed for tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i stalden.

Det maksimale antal DE på 488,33 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstæn-

digheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Ansøger har ønsket at have mulighed for at lave en etape opdelt udvidelse, hvor etape 1 er en udvidelse i eksisterende bygninger. Sønderborg Kommune vurderer, at en etapevis udvidelse af produktionen ikke vil medføre en forøget miljøpåvirkning. Baggrunden herfor er at udvidelsen til 173,3 DE er væsentlig mindre end den samlede udvidelse med deraf følgende mindre miljøpåvirkninger i form af lugt, ammoniakemission, støj, og transport. Ansøger har indsendt en fiktiv ansøgning som redegør for de miljømæssige påvirkninger, der sker som følge af etape I.

Sønderborg Kommune ønsker at kende det aktuelle dyrehold på ejendommen. Der stilles derfor vilkår om, at ansøger forud for ændringen til Etape 1 meddeler kommunen at produktionen ændres. Anmeldelsen skal indeholde en vurdering af hvor lang tid der vil blive produceret i Etape 1. Anmeldelsen skal ske med tre måneders varsel.

Ansøger har ønsket at have mulighed for en fleksibilitet i produktionen.

For at give ansøger mulighed for en mindre fleksibilitet og for ikke at risikere, at små ændringer i dyreholdet udløser krav om miljøgodkendelse, gives mulighed for at variere antallet af dyreenheder indenfor hver kategori smågrise, slagtesvin (polte) og søer. Der må dog ikke varieres mere end antal dyreenheder svarende til 1890 årssøer med 29 fravænnede grise pr. årssø, 1000 smågrise 9-30 kg samt 100 sopolte 30-102 kg. Dette svarer til 488,33 DE i denne godkendelse jf. bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse af husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12-2006 med senere ændringer. Samtidig skal produktionen ske under forudsætning af, at genekriteriet for lugt fortsat kan overholdes.

Der stilles derfor vilkår om at såfremt ansøger udnytter muligheden for fleksibilitet skal der til enhver tid kunne fremlægges dokumentation for at lugtgenekriteriet er overholdt. Dokumentationen skal ske via www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende program.

Endvidere må der ikke være mere end 60.023 OU/m³ fra søer og smågrise og ikke mere end 4.950 OU/m³ fra slagtesvin. Da smågrisenes vægt indgår sammen med søerne i lugtberegningen, er der ikke stillet vilkår om antallet af OU/m³ for smågrise.

Kommunen kan forlange dokumentation for, at vilkåret overholdes i form af lugtberegning. Lugtberegningen skal foretages i 2.24a_uden_DE af regnearket, der er genereret i forbindelse med ansøgningen i www.husdyrgodkendelse.dk.

Etape 2 er udvidelse i nyt byggeri. Der stilles vilkår om, at ansøger forud for ændring fra Etape I til Etape II skal meddele til kommunen, at der fremover produceres efter Etape II. Meddelelsen skal ske med tre måneders varsel.

3.3 Staldindretning

Tabel 5 viser en oversigt over staldenes indretning og antal stipladser. Nr. i tabellen refererer til bilag 3.

Tabel 5. Oversigt over bygninger, dyretyper, produktion samt indretning og udmugningssystem

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Stipladser Nudrift / ansøgt	Udmugnings- system	Indretning og Gulvtype
-----------	------------	----------	--------------------------------	-----------------------	---------------------------

1.1.1	Eks. farestald	Søer	192 / 192	Gyllekanaler	Kassestier, delvist spaltegulv
1.1.2	Eks. løbestald	Søer	168 / 111	Gyllekanaler	Individuel opstaldning
1.1.3	Eks. drægtighedsstald	Søer	280 / 160	Gyllekanaler	Løsgående, delvist spaltegulv
1.1.4	Ny faresstald 4	Søer	0 / 48	Gyllekanaler	Kassestier, delvist spaltegulv
1.1.5	Ny poltestald 5	Smågrise Slagtesvin	0 / 143 0 / 250	Gyllekanaler Gyllekanaler	Toklimastald Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv
1.1.6	Ny løbestald 6	Søer	0 / 363	Gyllekanaler	Individuel opstaldning, Delvist spaltegulv
1.1.7	Ny drægtighedsstald	Søer	0 / 632	Gyllekanaler	Løsgående, Delvist spaltegulv
1.1.8	Eks. Polte/klimastald	Polte	100 / 0	Gyllekanaler	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv
1.1.9.	Ny farestald 4.1	Søer	0 / 192	Gyllekanaler	Kassestier, delvist spaltegulv
1.1.10.	Ny farestald 4.2	Søer	0 / 192	Gyllekanaler	Kassestier, delvist spaltegulv

Der bliver anvendt iblødsætningsmiddel inden vask. Der vaskes efter hvert hold smågrise, polte og farende søer. Løbedrægtighedsstaldene vaskes 1-2 gange om året, men kun i varme perioder, hvor der er mulighed for hurtig tørring af stalden.

Staldene bliver vasket med højtryksrenser og koldt vand. Staldene bliver desinficeret med et desinfektionsmiddel efter vask. For tiden anvendes Novaclean sæbe til vask og Bio fect NF som desinfektionsmiddel.

Novaclean indeholder stoffer som er potentielt skadelige for vandlevende organismer, men som ikke skal miljøklassificeres grundet let nedbrydelighed og lav koncentration. Bio fect NF indeholder stoffer som er meget giftige for organismer, der lever i vand. Stofferne er dog biologisk letnedbrydelige (> 90 %). Med den aktuelle brug af midlerne skønnes stofferne ikke at give anledning til forurening, da vaskevandet ender i kanalerne og gyllebeholderne, hvor de nedbrydes.

Midlerne kan blive udskiftet ud fra almindeligt udbud og efterspørgsel.

Der bliver etableret iblødsætningsanlæg i alle stalde, der også kan anvendes til overbrusning af dyrene.

Der er drikkenipler i drikkekopperne eller integreret i foderautomaten. Der udsluses ca. hver anden uge i nudrift. Det vil der formodentlig også blive i ansøgt drift i stalde med træk og slip.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT:

Staldsystemer for søer, løbeafdelingen og drægtighedsstalden:

- fuld- eller delspaltegulv med vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle, eller
- delspaltegulv og en reduceret gødningskanal.

Staldsystemer for søer, farestalden:

En boks med fuldspaltede jern- eller plastikgulve og som har:

- en kombination af vand- og gødningskanal, eller
- et udskylningssystem med gødningsrender, eller
- en gødningsopsamler nedenunder.

Staldsystemer for grise, smågrisestalden

En sti:

- eller et en-etagesbur med fuld- eller delspaltegulv og et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et en-etagesbur med fuldspaltegulv med et hældende betongulv nedenunder til adskillelse af urin og fækalier, eller
- med et delvist spaltet gulv (to-klimasystem), eller
- med et delvist spaltet gulv jern- eller plastikgulv og et skrånende eller konvekst fast gulv, eller
- med et delvist spaltet gulv med metal- eller plastikspalter og en lavvandet gødningskanal og kanal for fordærvet drikkevand, eller
- med delspaltegulv med trekantede jernspalter og en gødningskanal med hældende sidevægge.

Staldsystemer for grise, slagtesvinestalden

- et fuldspaltet gulv med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

Ifølge Dansk Svineproduktion har staldtyper med gyllekanaler med skrå vægge og skrånende

gødningsskakter samt stier med et centralt konvekst massivt gulv ikke fundet udbredelse i Danmark.

Endvidere findes der 6 BAT-byggeblade:

- Køling af kanalbund + linespil (Drægtige søer)
- Faresti med delvist spaltegulv (Diegivende søer)
- To-klimastald med delvist spaltegulv (Smågrise)
- Delvist spaltegulv ved 1/3 spaltegulvsareal (Slagtesvin)
- Delvist spaltegulv med skraber og køling af kanalbund (Slagtesvin)
- Luftvasker med syre, rensning af 60 procent afgangsluft (Slagtesvin)

BREF-dokumentet konkluderer, at farestalde med bokse med et delvist spaltet gulv og en reduceret gødningskanal ikke er BAT – mens et fuldspaltet gulv er det, hvis det er på plast eller metalgulv. På dette punkt er der ikke harmoni mellem BREF-dokumentet, BAT-byggebladene og www.husdyrgodkendelse.dk.

De nye stalde ønskes etableret med beton- og jernspalter og gyllekummer under spaltearealet:

Farestald: Bokse med delvist spaltegulv og støbejernsspalter med rensning for lugt og ammoniak (dvs. gulv i overensstemmelse med BAT-byggeblad og delvist BREF)

Drægtighedsstald: Delvist spaltegulv og forventet linespil (BAT jf. BREF)

Løbeafdeling: Bokse med delvist spaltegulv (BAT jf. BREF)

Poltestald: Stier med 1/3 spaltegulv, 1/3 drænet gulv og 1/3 fast gulv og hyppig fjernelse af gylle (BAT jf. BREF og BAT-byggeblad)

De eksisterende stalde er af samme type som de ønskede stalde.

Der er ”træk og slip” i staldene (bortset fra stalde med linespil).

Anlægget indeholder kun stalde med delvis spaltegulve med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle. Hvor ofte ”hyppig fjernelse” er, er ikke nærmere defineret i BREF-dokumentet. Der udsluses gylle ca. hver 2. uge, og normalt aldrig i tidsrummet fredag eftermiddag til og med søndag samt på helligdage.

Som udgangspunkt etableres alle nye stalde med gyllekøling. Beregninger fra KH-Nordtherm viser, at køling svarende til det omfang, som der kan genbruges varme fra, medfører en reduktion på 9,9 % af ammoniakfordampningen. Da det er uvist, om der vil kunne opnås fuld ammoniakreduktionseffekt af samtidig gyllekøling og luftrensning, er det for stald 1.1.9 og 1.1.10 valgt kun at vise luftrensningseffekten. Systemet kan endvidere ikke håndtere to samtidige ammoniakreducerende teknologier i stalde.

For at opfylde kravet om 15 % reduktion af ammoniakudledningen for udvidelsen udnyttes det, at lugtrensingsanlægget også renses for ammoniak. I beregningerne er det angivet (ud fra Skovs vurdering), at der opnås en ammoniakrensning på ca. 85 % i den farestaldsektion (1.1.9), der kører med fuld rensning, og ca. 60 % i den farestaldsektion (1.1.10), der kører med halv rensning.

Etablering af forsuring af gyllen i de nye stalde for at reducere ammoniakfordampningen vil koste ca. 1,2 millioner kr. i investering og årlige omkostninger på ca. 150.000 kr. (jf. notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier fra maj 2009). Beregningerne er baseret på beregninger for slagtesvin og kan derfor ikke umiddelbart overføres på et

soanlæg. Med en udvidelse på ca. 335 DE i et sohold vurderes investeringen ikke at være BAT.

Da det endvidere påtænkes at etablere linespil, og da der er linespil i den eksisterende drægtighedsstald vil gyllekøling under alle omstændigheder ikke kunne etableres i disse staldafsnit.

Der eksisterer på nuværende tidspunkt ingen BAT-blade eller BAT-byggeblade for lugtrensning. Der er i BREF-dokumentet kun beskrevet forhold omkring lugt i forbindelse med stalde, hvor der anvendes hyppig udskylning af gylle.

I denne sag vælges at etablere biologisk rensning af afkastluften fra de nye farestaldafsnit (ca. 97 DE) for at kunne overholde lugtgenekriteriet til Holm. I forbindelse med rensningen fjernes også en del ammoniak.

Da lugtrensning er en dyr og ressourcekrævende teknologi, er teknologien fravalgt i de øvrige staldafsnit. Der er ikke foretaget nærmere beregning af omkostningerne eller ressourceforbruget for rensning af øvrige staldafsnit, da det ikke antages at være BAT at rense for lugt.

Syrerensning af afkastluften fra et staldanlæg på ca. 250 DE (svarende til resten af det nye anlæg) vil koste mellem knap 1 millioner kr. og ca. 4 millioner kr. med årlige omkostninger på hhv. godt 100.000 og godt 1/2 million kr. ved 100 % luftrensning. Ved 20 % luftrensning bliver beløbene mellem ca. 300.000 kr. og godt 1 million kr. med årlige omkostninger på hhv. ca. 40.000 kr. og ca. 150.000 kr. (jf. notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier fra maj 2009).

For det eksisterende staldanlæg med knap 155 DE, vil omkostningerne til syrerensning være mellem ca. 1/2 million kr. og ca. 3 millioner kr. med årlige omkostninger på hhv. ca. 70.000 og ca. 400.000 kr. ved 100 % luftrensning. Ved 20 % luftrensning bliver beløbene mellem ca. 300.000 kr. og ca. 600.000 kr. med årlige omkostninger på hhv. ca. 40.000 kr. og 80.000 kr. (jf. notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier fra maj 2009). Det må dog forventes, at de ovennævnte priser ikke holder for de eksisterende stalde, hvor der vil skulle ske tilpasninger for at kunne integrere rensningsanlæg.

Beregningerne er baseret på beregninger for slagtesvin og kan derfor ikke umiddelbart overføres på et soanlæg. Med en udvidelse på netto ca. 335 DE vurderes investeringerne og meromkostninger ikke at være BAT. Forsuring vil endvidere ikke kunne træde i stedet for ammoniakreduktion ved luftrensningen, idet der i denne sag er behov for luftrensning for at kunne overholde lugtgenefstandene.

Med hensyn til BAT-bladene for gyllekøling, forsuring og syrerensning skal der gøres opmærksom på, at det ikke er muligt at gennemskue, hvordan de miljøøkonomiske beregninger er foretaget. Det er endvidere ikke beskrevet i BAT-bladene, hvornår det rent faktisk er BAT at benytte en teknologi. Ansøger og konsulent tager derfor forbehold for beregningerne.

Når staldene en gang skal renoveres (forventet om ca. 30 år), vil der blive taget højde for, hvilke muligheder der er for at leve op til det, som på det tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Ud over BREF-dokumentet og BAT-byggebladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne tilpasninger kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er mere end overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk.

På baggrund heraf, antager ansøger, at de eksisterende stalde kan fortsætte indtil videre, og at de nye stalde kan etableres som ansøgt. Ansøgningens ammoniakemission lever således også op til miljøstyrelsens vejledende ammoniakemissionsniveau jf. vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyr-

brug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7 kg, (gyllebaserede staldsystemer) samt de tilsvarende vejledninger for produktion af smågrise og slagtesvin.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøstyrelsen har udsendt ”Vejledende emissionsgrænserværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7 kg (gyllebaserede staldsystemer)” og ”Vejledende emissionsgrænserværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise 7 – 30 kg (gyllebaserede systemer)”.

Sønderborg Kommune har beregnet emissionsgrænserværdien for det ansøgte projekt ud fra vejledningerne. Emissionsgrænserværdien er baseret på, at ansøgningen omfatter dels en omlægning af den eksisterende produktion med smågrise i eksisterende bygninger, dels nybyggeri af et anlæg til søer. Beregningen fremgår af bilag 4. Beregningen viser, at det ansøgte projekt må have en samlet emissionsgrænserværdi på 5.230 kg NH₃-N per år i etape II. En tilsvarende beregning for etape I viser, at der må være en samlet emissionsgrænserværdi på 2.172,6 kg NH₃-N per år.

Da projektet i etape II har en ammoniakemission på 5.229 kg NH₃-N / år lever det op til BAT. Etape I lever med en ammoniakemission på 2.170 kg NH₃-N / år ligeledes op til BAT.

Ansøger har blandt andre virkemidler benyttet gyllekøling i alle nye stalde og luftrensning i stald afsnit 1.1.9 og 1.1.10 for at leve op til BAT. Da ansøger indfører luftrensning som virkemiddel stilles vilkår til luftrensning.

Ansøger har også redegjort for, at fravalget af forsurening af gylle og syrerensning i de eksisterende staldafsnit. Fravalget sker af praktiske og økonomiske hensyn. Ansøger har også redegjort for staldbygningernes levetid og kommende indførsel af BAT.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at ansøger har redegjort for Bedste tilgængelige staldteknologi og at projektet lever op til BAT. Læs mere om gyllekøling i afsnit 4.4. Der bliver sat vilkår til gyllekøling i nævnte afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Læs mere i afsnit 8.

Ændringer af f.eks. staldindretning eller ventilationsarrangementer, må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

3.4 Ventilation

Al ventilation på ejendommen er mekanisk ventilation. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast og højde over kip fremgår af tabel 6 herunder.

Tabel 6. Oplysninger om ventilation

Stald afsnit	Ventilationstype	Maksimal ventilati-on	Antal afkast (udsugninger)	Højde over kip
1.1.1	Undertryk	4 x 13.800 m ³ /h	4	ca. 1/2 m over kip
1.1.2	Undertryk	2 27.000 x m ³ /h	2	ca. 1/2 m over kip
1.1.3	Undertryk	3 x 41.000 x m ³ /h	3	ca. 1/2 m over kip
1.1.4	Combi diffus	2 x 11.000 m ³ /h	2	ca. 1/2 m over kip
1.1.5	Combi diffus	3 x 5 x 63.000 m ³ /h	15	ca. 1/2 m over kip i

				2 sektioner og under kip i den 3. sektion
1.1.6	Undertryk	5 x 70.000 m ³ /h	5	ca. ½ m over kip
1.1.7	Undertryk	9 x 129.000 m ³ /h	9	ca. ½ m over kip
1.1.8	Diffus undertryk	1 x 10.000 m ³ /h + 1 x 2.000 m ³ /h	1 1	ca. ½ m over kip og under kip
1.1.9	Combi diffus	6 x 75.000 m ³ /h	6	ca. ½ m over kip
1.1.10	Combi diffus	6 x 75.000 m ³ /h	6	ca. ½ m over kip

Ansøger gør opmærksom på, at oplysningerne for staldafsnit 1.1.5 - 1.1.10 er sådan som anlægget forventes opført. Der kan komme mindre ændringer med hensyn til ventilationsydelse og antal afkast.

Tabel 7 herunder viser oplysninger om driftseffekt, driftstimer per år, højde på afkast og afkasttype for de enkelte staldafsnit.

Tabel 7. Oversigt over ventilation

Stald afsnit	Driftseffekt	Driftstimer per år	Højde på afkast	Afkasttype
1.1.1	70,0 %	8.322	8,00	Tagudsugning
1.1.2	70,0 %	8.322	8,00	Tagudsugning
1.1.3	70,0 %	8.322	8,00	Tagudsugning
1.1.4	70,0 %	8.322	10,00	Tagudsugning
1.1.5	70,0 %	8.322	8,00	Tagudsugning
1.1.6	70,0 %	8.322	8,00	Tagudsugning
1.1.7	70,0 %	8.322	10,00	Tagudsugning
1.1.8	0 %	8.760	0	
1.1.9	70,0 %	8.760	10,50	Tagudsugning
1.1.10	70,0%	8.760	10,5	Tagudsugning

Der er etableret Multistep-ventilation i det eksisterende staldanlæg. I det nye staldanlæg vil der enten blive etableret Multistep-ventilation eller tilsvarende ventilation – evt. nye frekvensstyrede ventilationsanlæg, som har et meget lavt elforbrug. Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).”

Der er ikke fast serviceaftale. Ventilationsfirma tilkaldes efter behov

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene. Der stilles også vilkår om, at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt eller efter hvert hold ved holddrift (fx smågrisestalde). Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Det mekaniske ventilationssystem er styret af et temperaturregulerende styringssystem. Ventilationssystemet efterses og rengøres efter hvert hold. Der stilles vilkår om, at der skal installeres undertryksventilation i det nye staldanlæg, da dette har det laveste elforbrug. For at sikre så effektiv en ventilation stilles også vilkår om at der skal være så få ventilatorer i gang som muligt for at få så høj afkasthastighed som muligt. Det er miljømyndighedens vurdering, at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkår efterleves.

3.5 Foder og foderopbevaring

I nudrift blæses foderet direkte over i siloerne og fra siloerne trækkes det ind i staldene ved kæde-træk i rørsystem. I ansøgt drift bliver det meste af foderet tippet i korngrav i fodercentralen. Foderet vil enten blive pustet op i amerikansiloerne eller løftet op med en kæde-elevator. Cirka 10 % af foderet vil stadig blive blæst direkte over i de små siloer opstillet i fodercentralen.

Ansøger blander selv vådfoder i ansøgt produktion. Ansøger vurderer, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Der er ikke ensilageoplæg på ejendommen.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal.

For at leve op til Miljøstyrelsens Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7 kg (gyllebaserede staldsystemer) samt de tilsvarende vejledninger for produktion af smågrise og slagtesvin, har ansøger valgt at foderkorrigere.

I etape II er foderkorrektionen indtastet som 140,7 g råprotein pr. FE, da det er nemmere at ændre i råprotein end at ændre i antal FE pga. FE-fordelingen mellem dyr i farestalde og løbe-/drægtighedsstalde. Med maksimalt 29 grise pr. årssø og en fravænningsvægt på 9 kg bliver foderkorrektionen på:

$$- ((\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE}) / 6250) - 1,50 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) / 27,2 = ((1442 \times 140,7) / 6250 - 1,5 - (29 \times 9 \times 0,024)) / 27,2 = 0,908.$$

Det forventes, at der vil være fleksibilitet med hensyn til de forskellige variable parametre, så længe korrektionsfaktoren ikke overstiger 0,908.

I etape I er der brug for en lidt større foderkorrektion for at leve op til Miljøstyrelsens Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Foderkorrektionen i etape I er derfor indtastet som 140,5 g råprotein pr. FE (indtastning er sket i kopi af ansøgningen skema nr. 21071). Med maksimalt 29 grise pr. årssø og en fravænningsvægt på 9 kg bliver foderkorrektionen på:

$$- ((\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE}) / 6250) - 1,50 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) / 27,2 = ((1442 \times 140,5) / 6250 - 1,5 - (29 \times 9 \times 0,024)) / 27,2 = 0,906$$

Det forventes, at der vil være fleksibilitet med hensyn til de forskellige variable parametre, så længe korrektionsfaktoren i etape I ikke overstiger 0,906.

Der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF). Der anvendes p.t. benzoesyre i foderet. Mængden kan variere. Der anvendes 2-3 blandinger til søerne, 2-3 blandinger til smågrisene og en polteblanding. Der ønskes ikke vilkår om brug af benzoesyre, idet det ikke er sikkert, at der fortsat vil blive benyttet benzoesyre. Evt. kan der også blive benyttet en anden syre.

Vejledende niveauer for råprotein i BAT-foder til svin fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Vejledende niveau for råprotein i BAT-foder til svin.

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Fravænnede grise	< 10 kg	19-21	0,75-0,85
Smågrise	< 25 kg	17,5-19,5	0,60-0,70
Slagtesvin	25-50 kg	15-17	0,45-0,55
Slagtesvin	50-110 kg	14-15	0,38-0,49
So	Drægtighed	13-15	0,43-0,51
So	Diegivning	16-17	0,57-0,65

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der ikke vil opstå gener for naboer i forbindelse med håndtering og opbevaring af foder. Vurderingen er baseret på, at størsteparten af husdyrbruget bliver placeret i god afstand fra naboer og at en stor del af håndteringen foregår indendørs.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for et projekt af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer og når der anvendes fasefodring og benzoesyre. Ansøger har valgt at bruge foderkorrektion for at leve op til BAT. Der stilles derfor vilkår til virkemidlet.

For at kunne dokumentere, at foderniveauet er på niveau med det oplyste niveau, stilles vilkår om, at blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes mindst fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Der stilles vilkår om, at der skal tilsættes fytase eller tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med f.eks. højt fordøjelige uorganiske foderfosfater.

For at leve op til BAT for management stilles der vilkår om, at der skal føres journal over mængden af husdyrfoder samt opstået spild.

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang på foder, når ovennævnte vilkår overholdes.

Der anvendes ikke ensilage på husdyrbruget. Der stilles derfor ikke vilkår til ensilage.

3.6 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som angivet i tabel 9.

Elforbruget dækker ventilation, belysning, gyllepumper, drift af foderanlæg og øvrige elektriske maskiner.

Der er ikke opgivet forbrug af diesel pr. ha, idet diesellojen primært tankes på andre ejendomme i bedriften og alle arealer opgives i arealdelen.

Tabel 9. Forbrug af EL i alt og opgjort per enhed.

Middel	Før udvidelse- mængde pr. år	Efter udvidelse- mængde pr. år
El til produktionen	Ca. 159.000 kWh	Ca. 560.000 kWh
Forbrug af strøm pr. DE*	ca. 980 kWh /DE	ca. 1.120 kWh/DE

* Fremover blandes der foder på ejendommen.

Energibesparende foranstaltninger

Alle stalde er isolerede. For at spare på energien installeres der lavenergilysstofrør og lav-energi varmekræper (nuværende belysning er også med lavenergibelysning). Der er installeret automatisk tænd og sluk på belysningen. I løbeafdelingerne er der lys ca. 16 timer i døgnet, i farestaldene er der lys i maksimalt 11 timer i døgnet, i drægtighedsstaldene er der lys ca. i 10 timer i døgnet samt natbelysning ved transponderanlægget, og i poltestalden vil der blive lys i ca. 10 timer i døgnet. Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden).

Der er etableret Multistep-ventilation i det eksisterende staldanlæg. I det nye staldanlæg vil der enten blive etableret Multistep-ventilation eller tilsvarende ventilation – evt. nye frekvensstyrede ventilationsanlæg, som har et meget lavt elforbrug.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT. BAT er defineret som lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Vand

Ansøger skønner, at forbruget af vand i nudrift og ansøgt drift vil være som angivet i tabel 10.

Tabel 10. Skønnet vandforbrug

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt drift
Drikkevand	ca. 5.850 m ³	ca. 18.000 m ³
Vask i stald, overbrusning mv.	ca. 1.000 m ³	ca. 3.000 m ³
Rengøring af maskiner	0 m ³	ca. 10 m ³
Sprøjtning (marker ved Holm)	ca. 150 m ³	ca.150 m ³
Markvanding	0 m ³	0 m ³

Ejendommen forsynes med vand fra Holm Vandværk.

Vandbesparende foranstaltninger

Vandbesparelse opnås ved drikkenipler i drikkekopper eller integreret i foderautomaten.

Ved vask af stalde anvendes iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætningsanlæg og vask med højtryksrensere samt drikkenipler i drikkekopper og foderautomater). Vandforbruget

måles ikke som sådant, men tjekkes løbende (ca. en gang om måneden). Staldene kontrolleres dagligt og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

I henhold til Håndbog i svinehold 2008 er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion knap 4.000 m³ i nudrift og knap 11.000 m³ vand i ansøgt drift plus/minus 25 %. Grunden til at forbruget ligger så højt, er at der er stor fokus på hygiejne. Da det eksisterende staldanlæg er ret nyt, burde der derfor ikke være brud eller andre spildkilder.

Der vil blive etableret et system til styring af vandforbruget – enten i form af en vandalarm, som fungerer på den måde, at hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde, lukker vandforsyningen af og sender en alarm – eller i form af et system, som kan regulere vandforsyningen.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af tabel 10, at det årlige elforbrug i ansøgt drift er på ca. 560.000 kWh. I henhold til ”Håndbog for svinehold 2007/2008” er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 590.000 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift er derfor lavere end normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget stiger til mere end 590.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos dit elselskab.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at anlæg som er særligt energiforbrugende, som for eksempel ventilationsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

Det fremgår af tabel 11, at det forventede vandforbrug vil stige med ca. 12.000 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til ”Håndbog for svinehold 2007/2008” er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion knap 11.000 +/- 25 % m³ vand. Normtallet er beregnet uden forbrugt vand til overbrusning. Det har ikke været muligt at fremskaffe normtal for overbrusning. Selvom der korrigeres for forbruget af vand til overbrusning, er der stor forskel på normtallet og det skønnede vandforbrug på ejendommen.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at vandforbruget skal registreres månedligt. Vandforbruget skal noteres i en driftsjournal og forevises miljømyndigheden på forlangende. Ansøger har oplyst, at der vil etableret et system til at overvåge vandforbruget.

Der er ikke angivet nøjagtigt hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden.

Forbruget af fyringsolie er uændret som følge af udvidelsen. Da forbruget delvist er afhængigt af størrelsen på stuehuset, isoleringsgraden m.m., og da det er uændret, vurderes det, at der ikke er belæg for at stille vilkår til forbruget af fyringsolie.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til forbrug af vand og energi for det aktuelle størrelse og type af husdyrbrug, når:

- der anvendes lavenergibelysning,
- efterses og rengøres ventilatorer,
- der er temperaturstyring af ventilationen,
- der bruges iblødsætningsanlæg og vaskes med højtryksrensere,
- der er drikkenipler i foderautomater og over drikkekopper
- der installeres vandalarm på det nye anlæg

og de fastsatte vilkår efterkommes.

3.7 Spildevand herunder regnvand

De skønnede spildevandsmængde fremgår af tabel 12.

Tabel 12. Oversigt over spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	1.000 m ³	3.000 m ³	Løber i gyllekana- ler og videre til gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaske- pladsen	0 m ³	10 m ³	Ledes til gylle- beholder	Ingen
Sanitært spildevand stuehus + folkerum	ca. 250 m ³	ca. 500 m ³	Offentlig kloak	Kendes ikke
Regnvand tilledt gyl- lebeholder fra vaske- plads	0 m ³	ca. 28 m ³	Ledes til gylle- beholder	Ingen
Tagvand	ca. 2.500 m ³	ca. 9.500 m ³	Gennem dræn/ledning til vandløb og videre ud i Far- resdam	Ingen

Mængden af rengøringsvand til vask af stalde, drikkevandsspild og vand til overbrusning er skønnet.

Jf. standardkapacitetsberegning (Landbrugets Byggeblad 95.03-03 revideret 27.08.2009) er der ca. 0,47 m³ gylle pr. slagtesvin/polte 33-107 kg på delvis spaltegulv (heri er der inkluderet ca. 25 l vaskevand samt ca. 75 l drikkevandsspild pr. slagtesvin), 0,144 m³ gylle pr. smågris 7,3-33 kg på delvis spaltegulv (heri er der inkluderet ca. 20 l vaskevand samt ca. 15 l drikkevandsspild pr. smågris) og 4,64 m³ + 1,68 m³ gylle pr. so (heri er der inkluderet ca. 340 l vaskevand pr. so). For det aktuelle dyrehold bliver mængderne således 0,20 m³ pr. polt 75-102

kg og 0,42 m³ pr. polte 30-102 kg, 0,008 m³ pr. smågris 7,2-9 kg, 0,116 m³ pr. smågris 9-30 kg.

Spildevand tilledt gyllebeholder

Kapacitetsberegning (nudrift):

640 årssøer x 6,32 m³ = 4.045 m³*

* Beregnet som worst case med alle dyr i løbe- og drægtighedsstalde løse, selv om der er individuel opstaldning i løbeafdeling.

17.984 smågrise 7,2-7,6 kg x 0,0019 m³ = 31 m³

390 polte 75-102 kg x 0,20 m³ = 79 m³

Vaskevand + regnvand på vaskeplads: 20 m³ + 160 m³ = 180 m³

I alt 4.335 m³

Opbevaringskapacitet i gyllebeholder: 3.704 m³

Opbevaringskapacitet i gyllebeholder, kanaler mv.: 4.045 m³

Der er altså en opbevaringskapacitet på godt 10 måneder i nudrift i gyllebeholder alene ud fra normtallene, og godt 11 måneder hvis al kapacitet medtages. Da der erfaringsmæssigt har været et stort vandforbrug til søerne, vil opbevaringskapaciteten selv med 20 % ekstra vand til søerne være på 9,4 måneder i gyllebeholder, kanaler mv.

Kapacitetsberegning (etape I):

670 årssøer x 6,32 m³ = 4.234 m³*

* Beregnet som worst case med alle dyr i løbe- og drægtighedsstalde løse, selv om der er individuel opstaldning i løbeafdeling.

19.430 smågrise 7,2-9 kg x 0,008 m³ = 152 m³

420 polte 30-102 kg x 0,44 m³ = 185 m³

Vaskevand + regnvand på vaskeplads: 20 m³ + 160 m³ = 180 m³

I alt 4.751 m³

Opbevaringskapacitet i gyllebeholder: 3.704 m³

Opbevaringskapacitet i gyllebeholder, kanaler mv.: 4.045

Der er altså en opbevaringskapacitet på 9,3 måneder i etape I i gyllebeholder alene ud fra normtallene og 10,2 måneder hvis al kapacitet medtages. Da der erfaringsmæssigt har været et stort vandforbrug til søerne, vil opbevaringskapaciteten selv med 20 % ekstra vand til søerne være på 8,7 måneder i gyllebeholder, kanaler mv.

Kapacitetsberegning (ansøgt drift):

1.890 årssøer x 6,32 = 11.945 m³*

* Beregnet som worst case med alle dyr i løbe- og drægtighedsstalde løse, selv om der er individuel opstaldning i løbeafdeling.

54.810 smågrise til 7,2-9 kg x 0,008 m³ = 429 m³

1.000 smågrise 9-30 kg x 0,116 m³ = 116 m³

1.000 polte 30-102 kg x 0,44 m³ = 440 m³

Vaskevand + regnvand på vaskeplads: 20 m³ + 160 m³ = 180 m³

I alt 13.110 m³

Opbevaringskapacitet i gyllebeholdere: 13.704 m³

Der er altså ca. et års opbevaringskapacitet i ansøgt drift i gyllebeholdere alene.

Da der erfaringsmæssigt er et stort vandforbrug til søer, har man valgt at bygge ekstra kapacitet, i det det kan vise sig, at normtallene ikke holder. Selv med 20 % ekstra vandforbrug til dyrene vil der være 10,6 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere alene.

Miljømyndighedens vurdering

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand (fra stuehus og folkerum), spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde, maskiner mv. samt regnvand fra vaskepladsen) samt uforurennet regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at når sanitært spildevand afledes til offentlig kloak og når spildevandet fra husdyrproduktionen ledes til gyllebeholdere og uforurennet regnvand ledes til regnvandsbassin og videre til vandløb, så sker afledningen miljømæssigt forsvarligt.

For at mindske risikoen for forurening stilles også vilkår om at udvendig vask af sprøjtemaskiner skal ske på vaskepladsen, samt at indvendig vask skal ske på det netop sprøjtede areal.

For at sikre mod forurening i forbindelse med vask af maskiner mv. stilles vilkår om, at vask af landbrugsmaskiner, transportbiler mv. skal ske på en vaskeplads med en tæt, befæstet bund med afløb til forbeholder eller gyllebeholder. Pladsen skal være to meter længere og bredere, end den største maskine som vaskes derpå.

Der sker en forøgelse i den samlede tagflade på 15.460 m². Der er ansøgt om at etablere et forsinkelsesbassin, hvorigennem afledning af regnvand fra de nye staldanlæg skal ske. Der er meddelt tilladelse af afdeling for Vand og Jord.

Sønderborg kommune vurderer, at udledningen af næringsstoffer i vandet fra tagflader og lignende, ikke vil skade miljøet, når vilkårene i udledningstilladelsen er overholdt. Vilkaere er nærmere beskrevet i udledningstilladelsen. Udledningstilladelsen er en forudsætning for opførelse af det nye anlæg.

Med den nye bekendtgørelse om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af planbeskyttelsesmidler er der lovkrav om, at landbrugsbedrifter skal anmelde, at de udbringer gylle indeholdende vand fra vask af sprøjter eller spild fra påfyldning af sprøjter. Sønderborg Kommune vurderer, at det med denne § 12 ansøgning er anmeldt, at der udbringes vand fra vask af sprøjter eller spild fra påfyldning af sprøjter. Godkendelsen er derfor samtidigt en godkendelse til, at vandet kan udbringes sammen med gylle på de angivne arealer.

Affald

Tabel 13 viser en oversigt over affaldstyper og mængder.

Tabel 13. Oversigt over skønnede type og mængder af affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spraydåser	Gl. poltestald	Transporterer selv	Containerplads	ca. 600 stk.	15.01.10	23.00
Kanyler	I staldene	Transporterer selv	Apotek	ca. 6-7 bokse	18.02.02	66.00

Batterier – alle typer	Servicebygningen	Transporterer selv	Afleveres sammen med dagrenovation i gennemsigtig pose	ca. 250	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Lysstofrør	Arnbjergvej 42	Transporterer selv	Containerplads	2-3 stk. pr. år	20.01.21	79.00
Metalaffald	-	-	-	Normalt intet	20.01.06	56.20
Diverse brændbart (tom emballage mv.)	Fremover i containere ved staldanlægget	Dagrenovation	Sønderborg Kraftvarmeværk (?)	52 x 300 l	Afhængig af indhold	19.00
Aske	Endnu ikke afklaret	Endnu ikke afklaret	Deponi	??? tons	02.01.06	53.00

Der er ikke affald i form af spildolie, olie- og brændstoffiltre og blyakkumulatorer, idet markdrift sker med udgangspunkt i ejendommen Arnbjergvej 42. Der vil normalt heller ikke være bekæmpelsesmidler - kun hvis der er fluemidler eller lignende, der ikke må benyttes mere.

Døde dyr opbevares under kadaverkappe eller i containere ved indkørslen. Se bilag 3. Desuden står der en container ved staldene og der etableres 2 nye pladser til døde dyr mellem de nye stalde. De bliver etableret med betonspalter på jorden og hegn mod ræve m.v. Kadaverkappen ved indkørslen har hidtil været placeret direkte på jorden.

Som følge af de nye regler for opbevaring af døde dyr, lægges dyrene fremover enten på en palle eller en betonspalte. Pladsen er afskærmet mod sollyset det meste af dagen af eksisterende beplantning. Der er ingen naboer, som kan se pladsen fra deres ejendom, og pladsen kan heller ikke ses fra offentlig vej. Daka afhenter dyrene. Dyr til afhentning tilmeldes pr. telefon.

I slagteriår 06/07 fra 1. oktober 2006 til 30. september 2007 er der afleveret 121 søer og 46 containere med smågrise til DAKA. Mængden forventes at stige til ca. 360 søer og ca. 104 containere.

Medicin opbevares i køleskab i depotrum i servicebygning. Der vil normalt aldrig være medicinaffald.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre en korrekt affaldshåndtering stilles vilkår til opbevaring og håndtering samt bortskaffelse af rester af bekæmpelsesmidler og farligt affald. Der stilles desuden vilkår om, at der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse.

Vilkårene vurderes at være tilstrækkelige til at forhindre gener for omgivelserne og forurening fra affald.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ og forskrift for farligt erhvervsaffald*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*

- *Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelsesanlæg.

3.8 Råvarer og hjælpestoffer

Alle pesticider og bekæmpelsesmidler opbevares på Arnbjergvej 42. Der fyldes kemikalier på marksprøjten ude i marken. Sprøjten er forsynet med kurve til kemikalier og har desuden en rentvandstank, så sprøjten vaskes indvendigt ude på marken og vaskevandet indgår i markbehandlingen.

Der opbevares udelukkende olie i form af fyringsolie og dieselolie. Ejendommens tankanlæg fremgår af tabel 14. Tabel 15 viser forbruget af råvarer og hjælpestoffer.

Tabel 14. Oversigt over tankanlæg

Olietanke:	Volumen	Fremstillingsår	Tanknr.	Godkendelsesnr.
Fyringsolietank til stuehus	1.200 l	2003	138864	01-5313
Fyringsolietank i sækkeum	1.200 l	2003	138862	01-5313
Fyringsolietank i sækkeum	1.200 l	2003	138863	01-5313
Dieselolietank	1.200 l	2009	014968-11	01-5323

Tabel 15. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før udvidelse-mængde pr. år	Efter udvidelse-mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	ca. 19.000 l	ca. 5.000 l*
Dieselolie til produktionen	ca. 800 l	ca. 1.500
Korn/træpillefyrt til stuehus	ca. 6-8 tons	ca. 6-8 tons

*) Forbruget af fyringsolie i ansøgt drift er skønnet til 60.000 l, hvis der ikke etableres gyllekøling i etape II.

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af fyringsolie forventes at falde drastisk, eftersom ejendommen i etape II primært vil blive opvarmet med varme genvundet ved gyllekøling. Det vurderes derfor, at der ikke er belæg for at stille vilkår til forbruget af fyringsolie ud over registrering af forbrug.

Sønderborg Kommune vurderer, at olietanke på et husdyrbrug, der godkendes efter Husdyrloven, er omfattet af Olietankbekendtgørelsen. Der er derfor kun behov for at stille vilkår om,

at tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, og at håndtering af olie- og brændstof i øvrigt skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord, overfladevand eller grundvand.

Nye olietanke skal anmeldes inden de stilles op. Det følger af Olietanksbekendtgørelsen. Ved anmeldelsen vil kommunen vurdere, om opstillingen udløser miljøgodkendelse.

Der er ikke angivet nøjagtigt hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden. For at sikre imod forurening ved uheld stilles der vilkår om, at eventuelle bekæmpelsesmidler skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn eller lignende. Bekæmpelsesmidlerne må kun opbevares i den oprindelige emballage.

3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ansøgers redegørelse for mulige uheld

Ved overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder aktiveres en kontakt på elpumpen. Der er desuden en hovedafbryder i stalden, som slukkes efter overpumpning.

Det tjekkes løbende, om der er plads i gyllebeholderen før overpumpning. Forbeholderen er placeret i et niveau i forhold til gyllekanalerne, så det ikke er muligt at få overløb fra forbeholderen. Der er ingen faste rør eller pumper til overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn. Der er heller ikke spjæld mellem forbeholder og gyllebeholder.

Skulle uheldet være ude og en gyllebeholder bryder sammen eller overfyldes ved en fejl og gyllen løber ud på marken syd for staldanlægget, vil en del af gyllen kunne sive gennem jorden og ud i dræn og videre ud i vandhullet i Sønder Pugmose sydvest for staldanlægget. I dette tilfælde vil drænrøret kunne blokeres i en af de efterfølgende brønde (se bilag over dræn og brønde). Herefter vil oppumpning af forurenede vand vha. slamsuger iværksættes. Det vurderes, at der er ekstrem lille sandsynlighed for, at dette vil ske. Gyllebeholderen er omfattet af tiårsbeholderkontrolordningen og eventuelle fejl og mangler udbedres løbende. Den eksisterende gyllebeholder skal kontrolleres i 2013. Regnvandsbrønden i nærheden af forbeholderen ligger så højt, at den ikke vil kunne blive forurenede med gylle ved et evt. sammenbrud af gyllebeholder.

Gyllebeholderne har/får omfangsdræn, som kan inspiceres bl.a. i forbindelse med tømning af gyllebeholderen. Omfangsdrænets primære formål er at tjekke grundvandsstanden, så beholderen ikke tømmes i niveau under grundvandsstand, idet tømning under grundvandsstand vil kunne forårsage brud på gyllebeholderens bundplade og dermed utæthed.

I forbindelse med fx sygdomsudbrud med efterfølgende restriktioner over for svineflytninger eller slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Fyringsolietankene til staldene er i nudrift opstillet i sækkerummet i servicebygningen, hvor der er betongulv. Det er muligt at olietankene vil blive placeret et andet sted i staldene efter udvidelsen. Olietankene er fra 2003. Tanken er på ben og har påfyldningsalarm. Dieselolietanken og fyringsolietanken er også på ben og står indendørs på fast gulv og der er intet gulv-afløb i laden, hvor olietanken står.

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie,

forventes derfor at være meget lille.

Ansøger har ikke medsendt en beredskabsplan med ansøgning om miljøgodkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Ansøger har ikke udarbejdet en beredskabsplan. Der stilles derfor vilkår om, at der skal foreligge en beredskabsplan senest tre måneder efter etape I er påbegyndt. Herudover skal beredskabsplanen minimum hvert andet år gennemgås og eventuelt rettes til, såfremt der er sket ændringer.

Der stilles også vilkår om, at der skal indsendes en fuldt opdateret beredskabsplan senest tre måneder efter det nye staldanlæg er i brug delvist eller fuldt. Der stilles dertil vilkår om, at beredskabsplanen skal være udformet på et sprog, som de ansatte forstår, og den skal være kendt af de ansatte. Beredskabsplanen skal endvidere være fysisk placeret, så den er let tilgængelig.

3.10 Biaktivitet/bivirksomhed

Oprindeligt er ansøgningen lavet med et separationsanlæg. Da det har vist sig problematisk at få afsat fiberfraktioner og det endvidere er blevet nemmere at få gylleaftaler på Als, er denne del af ansøgningen trukket tilbage.

Der foregår således ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Der er ikke bivirksomhed på den ansøgte husdyrproduktion. Der stilles derfor ikke vilkår til biaktiviteter og bivirksomhed.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper og - mængder

Den samlede gødningsproduktion består af husdyrgødning fra ejendommen og det tilførte husdyrgødning fra Arnbjergvej 42 og Arnbjergvej 43. Tabel 16 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion. Tabel 16 viser også en oversigt over indholdet af kvælstof og fosfor, samt produktions størrelse i antal DE. Det fremgår også af tabellen om gyllen produceres, afsættes eller modtages.

Tabel 16. Oversigt over gødningsproduktion i ansøgt drift

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Gylle fra Møllegade 99	46.842	10.416	488,33

Gylle fra Arnbjergvej 43	13.100	3.087	127,60
Dybstrøelse Arnbjergvej 42	16.672	3.672	170,44
Modtaget husdyrgødning	-	-	-
Modtaget anden organisk gødning	-	-	
Afsat gylle i alt	- 29.314	- 6.707	- 314,87
Afsat dybstrøelse	- 16.672	- 3.672	- 170,44
Gylle i alt til rådighed	30.631	6.796	301,03

Tabel 17 viser produktion af husdyrgødning i nudriften.

Tabel 17. Over sigt over gødnings produktion i nudrift.

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Svinegylle	15.768	3.717	153,38
Dybstrøelse	18.036	3.572	150,20
Svinegylle	7.286	1.741	112,90
Modtaget husdyrgødning	-	-	-
Modtaget anden organisk gødning	-	-	
Afsat gylle i alt	- 7.049	- 1.660	- 73,8
Afsat dybstrøelse	- 6.184	- 1.225	- 51,50
Husdyrgødning i alt til rådighed	27.857	6.145	291,18

Der afsættes gylle og dybstrøelse i nudrift.

Der er indsendt en kapacitetserklæring i forbindelse med ansøgningen. Se afsnit 3.6. Den beregnede gødningsmængde (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) i ansøgt drift er i alt 11.749 m³ pr. år.

Der fraføres i alt 173,2 DE husdyrgødning fra ansøgt drift. Tabel 18 viser en oversigt over forpagtninger og modtagere af husdyrgødning.

Tabel 18. Oversigt over forpagtninger og gylleaftaler

	Udbringningsareal	Maks. antal DE

Eget areal	173,99 ha	ca. 243,6 DE
Forpagtning Henning Krogh (HK)	17,01 ha	ca. 23,8 DE
Forpagtning Hans Peter Sørensen (HPS)	21,52 ha	ca. 30,1 DE
Forpagtning Solveig Hansen (SH)	12,43 ha	ca. 17,4 DE
Gylleaftale Hans Jessen (HJ)	1,73 ha	ca. 2,4 DE
Gylleaftale Jes-Henrik Kolmos	66,49 ha	ca. 50,0 DE
Gylle afsat til biogasanlæg	*	ca. 121,7 DE
I alt Opmålt i www.husdyrgodkendelse.dk	293,77 ha	489,0 DE

* Arealer til afgasset gylle reguleres af biogasanlæggets miljøgodkendelse.

4.2 Flydende husdyrgødning

Der er indsendt kapacitetsberegninger i forbindelse med ansøgningen. Beregningerne kan ses i afsnit 3.6. Beregningen viser, at kapaciteten er på godt 11 måneder i nudrift. Erfaringer har dog vist, at vandforbruget ved søer kan være op til 20 % mere end normtallene. Der er opbevaringskapacitet til ca. 9,7 måned, når der indregnes større vandforbrug.

Beregningen viser, at kapaciteten er ca. 12 måneder i ansøgt drift. Kapaciteten er ca. 10,6 måned, når der indregnes 20 % øget vandforbrug. Ansøger har desuden beregnet opbevaringskapacitet for den ønskede Etape 1. Kapaciteten er 10,2 måned og 8,7 måned med 20 % ekstra vandforbrug.

Ifølge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning i nudrift 3.874 m³, 11.749 m³ i ansøgt drift og 4.269 m³ i etape I.

Der er en eksisterende gyllebeholder på husdyrbruget. Der skal etableres to nye gyllebeholdere i forbindelse med udvidelsen. Tabel 19 viser en oversigt over gyllebeholdere. Deres placering fremgår af bilag 3.

Tabel 19. Oversigt over opbevaringsanlæg til gylle

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% før	% efter
Perstrup gyllebeholder	3.704	2003	ingen	100	27
Ny gyllebeholder	5.000	2011 *	ingen	-	36
Ny gyllebeholder	5.000	2011*	ingen	-	37
Eksisterende fortank	92	2003	betonlåg	-	-
Eksisterende kanaler	249	2003	-	-	-
Nye kanaler	1.050	2011*	-	-	-

I alt	15.095	-	-	100	100
-------	--------	---	---	-----	-----

*) forventet årstal

”%” før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Umiddelbart er det planen at etablere to nye gyllebeholdere på 5.000 m³. Hvis der kommer gyllebeholdere til varig leje i nærheden af bedriften og/eller udbringningsarealerne, vil det dog kunne komme på tale, at leje disse i stedet for. Sker dette vil der blive fremsendt nye kapacitetsberegninger til kommunen.

Der modtages ikke gødning eller slam fra andre.

Ansøger oplyser følgende om BAT vedrørende opbevaring af gylle:

Da der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderen er overdækket med naturligt flydelag (hvis der er behov tilsættes halm efter hver tømning (har ikke været nødvendigt i nudrift)).

og beholderen kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge den indsendte kapacitetsberegning er den årlige produktion af flydende gødning 12.930 m³. Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene. Af-løb fra befæstede arealer er beregnet til 220 m³. Det samlede årlige behov for opbevaring er således ca. 13.110 m³.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 15.095 m³. Det svarer til mere end 12 måneders opbevaring. Der vil efter udvidelsen være 3 gyllebeholdere på ejendommen. Placering kan ses på situationsplan, bilag 3.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne, samt at pumpe og gyllevogn altid skal være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

Af hensyn til naboer stilles vilkår om, at udpumpning af gylle fra staldene til gyllebeholderen ikke må ske på lørdage eller søn- og helligdage.

Der stilles endvidere vilkår om minimum ni måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen og at der med teltdug eller veletableret flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelige begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med 10 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere alene sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

Sønderborg Kommune vurderer, at de nye regler om gyllebeholdere og pumper mv. i bekendtgørelse om ændring af Husdyrgødningsbekendtgørelsen (gennemførelse af visse gylleinitiativer mv.) bevirker, at der ikke er behov for vilkår til udformning og sikring af pumper mv. Det vurderes endvidere, at terrænet, hvor den nye gyllebeholder placeres, er så plant, at der ikke er behov for at stille vilkår om etablering af fast jordvold eller lignende.

4.3 Fastgødning inkl. dybstrøelse

Der produceres ikke fast gødning inkl. dybstrøelse på Møllegade 99. Der produceres fast gødning i form af dybstrøelse på Arnbjergvej 42. Se tabel 16. Selve produktionen på Arnbjergvej 42, men gødningsproduktionen er omfattet, da udbringningsarealerne er omfattet.

Miljømyndighedens vurdering

Der produceres ikke fast gødning på Møllegade 99. Der stilles derfor ikke vilkår til fast gødning.

4.4 Gyllekøling

I ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk er der indtastet gyllekøling med 9,9 % ammoniakreduktionseffekt i de nye stalde og 8.760 driftstimer jf. beregningerne for gyllekøling. Beregningerne viser, at den genvundne varme dækker ejendommens varmebehov. På ansøgningstidspunkter er der ikke taget stilling til varmepumpernes endelige størrelser og placeringer.

Med et gyllekummeareal på 2.244 m² i drægtighedsstalden med linespil og 2.907 m² i de øvrige stalde, skal der være en køleeffekt på gennemsnitligt 8,81 W/m² og varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 45.391 W. Se bilag 5.

På baggrund heraf kan nødvendig køleeffekt beregnes ud fra Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009, se oversigt herunder.

Nødvendig køleeffekt

Stald	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)	Køling pr. år (kWh)
Ny stald	10	51,5	348.140

For at udnytte denne energi skal der bruges energi til at drive pumper mm.

Ifølge tabel 2 i BAT blad er energiforbruget 2431kWh/DE/år i sostalde, med en køleeffekt på 10 W/m². Forbrug i el pr. år bliver derfor 512.812kWh.

Overskudsvarmen genbruges til opvarmning i klimastald, slagtesvine- og poltestald, farestald, løbeafdeling/drægtighedsstald og mandskabsrum.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske (glycol) i jorden uden for staldene.

Inden staldene tages i brug, fremsendes beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i oversigten herover.

Som udgangspunkt vil anlægget køre året rundt, men afhængigt af varmepumpens størrelse vil det faktiske antal driftstimer kunne variere.

Gyllekølingslagerne vil blive støbt ned i kanalbunden i drægtighedsstalden. Slangerne vil blive koblet til en varmepumpe. Det er endnu ikke afgjort, hvor varmepumpen skal opstilles. Som hovedregel opstilles varmepumpen, hvor der er behov for at udnytte overskudsvarmen. Hvis pumpen ikke opstilles i den nye stald, vil der føres en slange til varmepumpen – enten nedgravet i jorden eller fx ophængt i staldene. Slangerne er DS godkendte PEL-slang. Der anvendes kølevæske i køleslangene. Kølevæsken består af ethylenglycol og natrium 2-ethylhexanoat. Der installeres trykfaldsalarm på væskestand i køleslang. Ansøger har søgt om tilladelse efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven. Tilladelse meddeles samtidig med denne godkendelse.

Ansøger vurderer, at gyllekøling ikke nødvendigvis altid er BAT. Ansøger vælger dog at benytte teknologien til at overholde det generelle ammoniakreduktionskrav på 15 %. Der etableres ikke gyllekøling i de eksisterende stalde. Det vurderes, at hvis der etableres gyllekøling i de eksisterende stalde, så vil alt varmen ikke kunne genbruges, idet ejendommens varmebehov opfyldes ved genvinding af varme fra det nye staldanlæg. (se beregning fra Danfoss).

Miljømyndighedens vurdering

Som beskrevet i afsnit 3.2 Husdyrhold og staldindretning vurderer Sønderborg Kommune, at det i et projekt af den omhandlede størrelse og som følge af de konkrete forhold i ansøgningen er BAT at etablere gyllekøling i stalde, i det omfang den indvundne varme kan genanvendes.

Gyllekølingsanlægget etableres med henblik på at reducere ammoniakemission, jf. afsnit 5.1, hvorfor der stilles vilkår herom, herunder vilkår til indretning og drift.

Der stilles vilkår om at der udarbejdes en tabel, der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumper kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på 9,9 % som angivet i ansøgningen, da anlægget er dimensioneret i henhold til Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009.

Det vurderes desuden, at det er sikret at overskudsvarmen fra gyllekøling bliver udnyttet.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske i jorden uden for staldene. Dette skal godkendes særskilt af Sønderborg Kommune, Afdeling Vand og Jord i henhold til § 19 i Miljøbeskyttelsesloven. Der stilles vilkår til at der ikke indsættes dyr i stalden før gyllekølingsanlægget er godkendt efter Miljøbeskyttelseslovens § 19.

For at sikre mod risikoen for forurening af jord og grundvand stilles der vilkår om at staldene ikke må bygges før en tilladelse til etablering af gyllekøling efter Miljøbeskyttelseslovens § 19 er meddelt. Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene i tilladelsen efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven sikrer mod risiko for forurening af jord og grundvand.

Vilkårene for gyllekøling er fastsat i overensstemmelse med vilkårsforslagene i BAT-blad Køling af gyllen i svinestalde 1. udgave 19.05.2009.

4.5 Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugs anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem.

Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer, og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Det er bedriften, der står for udbringningen af gyllen. Gyllen køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvor på der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb med krav om bræmmer.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage. Arealer op til Holm landsby og andre byområder får aldrig gylle på weekend eller helligdag.

Da arealerne er jordbundstype 4-6 (lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde

Det vurderes at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Dette afsnit omhandler udbringning af husdyrgødning i form af gylle. Den samlede påvirkning af transport behandles i afsnit 5.4 Transport.

Der stilles vilkår om, at der efter udbringning af gylle på marken skal sikres, at slæbeslanger mv. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen og at eventuelt spild på vejen skal fjernes. Endvidere stilles vilkår om, at lejet personale/maskinstation skal gøres bekendt med vilkår, der vedrører udbringning af husdyrgødning, herunder også vilkår til bræmmer.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn udbringning af gylle på lerjord med primært vinterafgrøder, at benytte gyllevogn med slæbeslanger eller slangeudlægger. Sønderborg Kommune vurderer også at det er BAT ikke at køre gylle ud på frossen jord. Der stilles derfor vilkår herom. Herudover vurderes der, at efterlevelse af gældende lovgivning som beskrevet i redegørelsen er BAT.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

Gener i forhold til naboer omtales i de følgende afsnit.

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 15 % (beregningsgrundlag 10-2007-A) af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger lever i etape II op til ammoniakreduktionskravet og emissionsgrænseværdien ved at gyllekøle i 1.1.4, 1.1.5, 1.1.6 og 1.1.7 og foderkorrigere ved søerne (140,7 g ford. råprot./FE) samt luftrensning i staldafsnit 1.1.9 (85 %) og 1.1.10 (60 %).

Lugtrensingsanlægget også renser for ammoniak. I beregningerne er det angivet (ud fra Skovs vurdering) at der opnås en ammoniakrensning på ca. 85 % i den farestaldsektion, der kører med fuld rensning, og ca. 60 % i den farestaldsektion, der kører med halv rensning.

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i hht. godkendelsesbekendtgørelsen, viser at ammoniakemissionen fra nudriften er 2.281 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 5.229 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 2948 kg kvælstof pr. år i etape II.

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i hht. godkendelsesbekendtgørelsen, viser at ammoniakemissionen fra nudriften er 2.281 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 2.170 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således et fald i ammoniakfordampningen på 110 kg kvælstof pr. år i etape I. Der foderkorrigeres i etape I.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at etablere luftrensning, gyllekøling og foderkorrigere. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningskemaet.

Ammoniakreduktionskravet er overopfyldt i etape I og II. Ansøgningen er indsendt med et krav om 15 % reduktion af ammoniakemissionen. Siden ansøgningen er modtaget er der dog stillet skrapere krav til anvendelse af BAT. Læs mere i afsnit 8.0.

Beskyttet natur

I de følgende afsnit behandles beskyttet natur opdelt i § 3 natur, § 7 natur, Natura 2000 samt Bilag IV-arter og rødlistarter.

§ 3 natur

Den beskyttede natur inden for 1000 meter fra anlægget, er vist i bilag 6.

For at vurdere anlæggets påvirkning af beskyttet natur (ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 – de såkaldte § 3-områder), har Sønderborg Kommune besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. En lang række lokaliteter er blevet gennemgået. Bilag 7 viser en oversigt over lokaliteterne.

Skov- og Naturstyrelsen har i deres ”Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug” fra 2003 (2005) vurderet, at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige. Det gælder såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder, og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Tabel 20 viser den beregnede ammoniakdeposition i udvalgte naturpunkter.

Beregningerne er baseret på en projektilpasning, hvor den samlede emission var 6161 kg N per år og meremission 3858 kg N per år.

Ansøger har imidlertid lavet yderligere projektilpasninger. Den samlede emission fra anlægget er derfor reduceret til 5481 kg N per år og meremissionen er 3200 kg N per år. Da projektilpasningen har medført et fald i den samlede emission og meremissionen er depositionsberegningerne ikke genberegnet. Det forudsættes, at depositionen er faldet som følge af mindre emission fra anlægget.

Afstanden fra bygning til det givne naturpunkt varierer meget, da der er tale om et forholdsvis stort anlæg. Der er derfor ikke angivet en afstand. Det samme gælder vindretningen.

Tabel 20. Oversigt over beregninger af total deposition og merdeposition til naturpunkter

Lokalitet	Naturtype	Bilag IV art	Deposition / kg N/ha/år	Merdeposition / kg N /ha/år
290	Hegn	Løvfrø	0,91	0,6
288	Overdrev	-	0,64	0,42
285	Sø	Løvfrø, Spidssnudet frø Stor vandsalamander	0.45	0.27
284	Overdrev		0.73	0.44
277	Vandhul		0.73	0.45
269	Overdrev mosaik	-	0,25	0,1
267	Mose		1.33	0.82
266	Overdrev	-	1,42	0,87
265	Sø	-	0.83	0.52
264	Vandhul	Løvfrø, Spidssnudet frø Stor vandsalamander, Strandtudse	1.55	0.97
271	Mose	-	1.71	1.06

() angiver tidligere beregninger på lokaliteterne (2008)

Naturtyper, som påvirkes af kvælstof fra luften, kan ændre fysisk karakter som følge af ændringer i plantesamfundene. Ofte vil en næringsberigelse resultere i en øget biomasseproduktion. Ved manglende naturpleje er resultatet tilgroning.

Naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttet mod tilstandsændringer. Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering. Undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer, som opfylder kriterier for beskyttelse.

På baggrund af ovenstående gennemgås arealer for potentiel § 3 natur indenfor en 1000 meter zone omkring bedriften. Belastning af beskyttet natur med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtyperne, der kan give tilstandsændringer.

Overdrev:

Indenfor 1000 meter bufferzonen findes 4 overdrev (lokaliteterne 284, 269, 266 og 288).

Der er lavet depositionsregninger for overdrevene. Resultatet fremgår af tabel 20.

Overdrev har en tålegrænse på 5 – 15 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 14 – 20 kg N/år/ha.

Moser og vandhul:

Depositionen til mosen på lokalitet 271, som ligger ca. 350 meter fra ejendommens centrum har efter udvidelsen en samlet deposition på 1,71 kg /ha/år og en merdeposition på 1,06 kg.

Vandhullet lokalitet 264, som ligger ca. 425 meter fra ejendommens centrum har efter udvidelsen en deposition på 1,55 kg /ha/år og en merdeposition på 0,97 kg.

Miljømyndighedens vurdering

Der er i forbindelse med sagsbehandlingen beregnet ammoniakdeposition i naturlokaliteterne omkring ejendommen. Beregningerne viser, at størsteparten af lokaliteterne bliver påvirket med mindre end 1,0 kg N /ha/ år i merdepositionen.

Overdrevet (nr. 264) bliver påvirket med 1,06 kg N/ha/år i ansøgt drift. Den eksakte påvirkning er imidlertid mindre som følge af en projektilpasning, hvor den samlede ammoniakemission fra anlægget er faldet fra 6161 til 5481 kg N per år. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at påvirkningen i lokaliteten er marginal og stiller derfor ikke vilkår.

Mosen (nr. 271) bliver påvirket med 0,97 kg N/ha/år i ansøgt drift. Den eksakte påvirkning er imidlertid mindre som følge af en projektilpasning, hvor den samlede ammoniakemission fra anlægget er faldet fra 6161 til 5481 kg N per år. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at påvirkningen i lokaliteten er marginal og stiller derfor ikke vilkår.

Da flere af de naturlokaliteter i tabel 20 indeholder bilag IV-arter bliver der stillet vilkår til dem. Læs mere om dette afsnit om Bilag IV-arter.

§ 7 natur

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) af en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to ejendom eller flere ejendomme.

Nærmeste § 7 naturareal jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug ligger ca. 6 km vest for ejendommen. Der er tale om nogle overdrevsarealer på knap 3 ha ved Rævebjerg ved Varnæs (Jylland).

Sønderborg Kommune har besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen blev der ikke registreret naturarealer omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

www.husdyrgodkendelse.dk's beregningsmodel kan ikke beregne til naturtyper, der ligger mere end 4 km fra produktionen.

Det ansøgte projekts påviselige andel af den luftbåren N-belastning af § - 7 området ved Rævebjerg kan ikke beregnes på grund af afstanden. Det vurderes dog, at påvirkningen vil være marginal og øget ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i § - 7 området.

Det vurderes, at udvidelsen af staldanlægget ikke selvstændigt vil have væsentlig negativ effekt i forhold til § 7 arealer. Der stilles derfor ikke vilkår.

Natura 2000

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Husdyrgodkendelsesloven regulerer i § 7 aktiviteter nær (indenfor 300 m) særligt følsomme naturtyper med vægt på arealer indenfor Natura 2000.

Der er ikke registreret særligt følsomme naturtyper indenfor de nærmeste 300 meter fra Møllegade 99.

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte placering på Møllegade 99 i Sønderborg Kommune er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov (H83), som ligger 11,5 km fra det ansøgte mod vest.

Udpegningsgrundlaget for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83) er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- Hængesæk og andre kærsmfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandskov på mere eller mindre rig muldjord

- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Miljømyndighedens vurdering

www.husdyrgodkendelse.dk's beregningsmodel kan ikke beregne til naturtyper, der ligger mere end 4 km fra produktionen. Der er derfor ikke beregnet ammoniakdeposition i Natura 2000-området.

Med henvisning til de store afstande og den eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden vurderes det, at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i de førnævnte habitatområder ikke har nogen betydning.

Bedriftens påviselige andel af den luftbåren N-belastning af terrestriske naturtyper i habitatområderne vil være marginal og øget ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i habitatområderne.

Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på bevaringsstatus i disse Natura 2000 områder. Der stilles derfor ikke vilkår.

Stævningsskove

Stævningsskovene er en kulturpræget skovtype, der er opstået gennem vedvarende stævning af den oprindelige naturskov og har ofte potentiale for at rumme store naturværdier og en høj artsdiversitet. Årsagen til stævningsskovens høje naturværdi skal findes i skovens århundredlange historie og en ekstensiv drift, hvor der typisk ikke har været foretaget dyrkningstiltag som anvendelse af pesticider, kørsel med tunge maskiner eller dræning og den direkte menneskelige påvirkning har været begrænset til de gennemførte stævninger, der giver lys til skovbunden og skaber en artsrig bundflora. Selvom skoven ikke har været stævnet i mange år, mener man, at skovens naturværdier kan genskabes ved at gennemføre stævning i op til 60-70 år efter seneste stævning. Frøene ligger i skovbundens frøpulje, og når der igen kommer lys til bunden, vil arterne atter spire og blomstre. Visse orkideéarter trives nogenlunde i selv kraftig skygge.

Stævningsskoven udgør en meget lille andel af Danmarks samlede skovareal. Als er sammen med Fyn og Langeland de steder i landet, hvor man mener, der findes mest bevaret stævningsskov. På Als kan 364 ha, hvilket svarer til 15 % af øens samlede skovareal karakteriseres som stævningsskov, men stævningen sker kun i meget begrænset omfang. Stævningsskovene på Als kan derfor betegnes som værende af national betydning.

Naturafdelingen vurderer, at der i mange af kommunens stævningsskove findes forskellige arter af orkidéer. Orkidéen risikerer at blive udkonkurreret af mere skyggetålende arter, når lystilgangen til skovbunden forsvinder og trues derved af skovens tilgroning. Tilførslen af næringsstoffer bør begrænses mest muligt til de lokaliteter, hvor der enten er kendskab til forekomst af orkidéer eller hvor det vurderes, at det er sandsynligt, at arten findes.

Stævningsskove i forbindelse med udbringningsarealer bliver behandlet i afsnit 6.6.

Miljømyndighedens vurdering

Merdepositionen af luftbårent kvælstof som følge af projektet vurderes at være så lave på stævningsskovene at der ikke vil være tale om målbare negative påvirkninger på skovene eller deres indhold af orkideer.

Beskrivelserne af stævningsskovene baseres primært på Sønderjyllands Amts registreringer fra 1988.

Bilag IV- og Rødliste-arter

Lokaliteter for Bilag IV-arter og Rødliste-arter og deres id numre fremgår af bilag 6 og 7.

”Rødliste 2009” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Alle de potentielt forekommende orkideer i området er listet som ikke truede (LC) på rødlisten.

Ål er optaget på rødlisten i 2009 som kritisk truet (CR). Projektet forventes ikke at påvirke arten i negativ retning.

Pirol er angivet som kritisk truet (CR) og lever i skovområder i Syddanmark. Levevilkårene påvirkes næppe af nærværende projekt.

Kirkeugle er moderat truet (EN) og lever ofte i lader og staldbygninger. Der er ikke kendskab til om arten er forekommende i området.

Af faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af kommunens registreringer fremgår at der tidligere er registreret følgende arter fra habitatdirektivets bilag IV i nærheden af ejendommen (i og nær bufferzonen):

Krybdyr:	Markfirben	(<i>Lacerta agilis</i>)
Padder:	Stor Vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
	Spidssnudet Frø	(<i>Rana arvalis</i>)
	Løvfrø	(<i>Hyla arborea</i>)
	Strandtudse	(<i>Bufo calamita</i>)
Pattedyr:	Vandflagermus	(<i>Myotis daubentonii</i>)
	Dværgflagremus	(<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)
	Troldflagermus	(<i>Pipistrellus nathusii</i>)
	Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
	Sydflagermus	(<i>Estesicus serotinus</i>)
	Pipistrellflagermus	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)

Ved naturafdelingens besigtigelse i oktober 2008 blev ovenstående arter ikke registreret.

Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle artsindhold. Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter. Det vurderes ud fra kommunens besigtigelse og registreringer samt Faglig rapport 322 fra DMU at ovennævnte arter forefindes indenfor bufferzonen.

Arter beskyttet ifølge EF-habitatdirektivet bilag IV må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres med vilje, og deres levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges ligesom områdets økologiske funktionalitet ikke må forringes.

Naturafdelingen konkluderer:

- Det er naturafdelingens vurdering at særligt strandengene omkring Farresdam er egnede som leve- yngel- og rasteområder for strandtudsen og at disse strandenge har betydning for at opretholde områdets bestand af strandtudse. Strandtudsen er tidligere registreret på lokalitet 264, ligesom der findes strandtudser ca. 2 km nord for ejendommen.

Naturafdelingen vurderer, at der udover på de på kortet angivne lokaliteter (lok: 264, 285 og 290) er stor sandsynlighed for at følgende lokaliteter indgår i den økologiske funktionalitet for Løvfrø, Stor vandsalamander, Spidssnudet frø eller Strandtudse: lokaliteterne 265, 267, 268, 269, 271, 273, 284, 286, 287 og Farresdam.

Depositionsberegningerne giver belæg for at kræve bræmmer op til lokalitet 264 og 271, men naturafdelingen anbefaler at der også etableres bræmmer ved de øvrige naturområder, for at sikre arterne de bedst mulige betingelser i dette kerneområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Naturafdelingen har vurderet, at en række af naturlokaliteterne indgår i den økologiske funktionalitet for Løvfrø, Stor vandsalamander, Spidssnudet frø eller Strandtudse. Der bliver stillet vilkår om fem meter bræmmer til en del af disse lokaliteter (nr. 265, 267, 269, og 271) i afsnit 6.6 om Beskyttet natur. De behandles derfor ikke i dette afsnit.

Lokalitet 268 ligger vest for udbringningsarealer i en afstand af ca. 15 meter. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at påvirkningen på engen er marginal og stiller ikke vilkår.

Derudover er det vigtigt at sten og jorddiger med levende hegn bevares som spredningskorridorer i landskabet.

5.2 Lugt

Den væsentligste lugtforureningskilde er staldventilationen.

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Beregningen fremgår af tabel 21. Der bliver etableret rensning af afgangsluften for at kunne overholde genekriteriet til byzone. Lugtgeneafstanden er beregnet efter både den nye 2006-lugtvejledning og FMK-vejledningen, 2. udgave maj 2002. Beregningerne viser, at det er den nye model, der er mest restriktiv. Se bilag 8. Tallene fra FMK beregningen er derfor ikke medtaget her.

Tabel 21. Beregning af lugtemission

Nærmeste...	Geneafstand*	Beskrivelse af punkt valgt i www.husdyrgodkendelse.dk	Genekriterie overholdt?
Byzone	572 m Ny model	Fra ny farestald til byzoneområde i Holm (ca. 1,2 km fra centrum af staldanlægget)	Genekriteriet overholdt. Ingen nabobeboelser/ byzone indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	409 m Ny model	Fra eksisterende staldbygning til ny lokalplanzonegrænse	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand (409 m) kortere end vægtet gennemsnitsafstand (410 m).
Enkelt bolig (ikke landbrug, ikke ejet af driftsher-	164 m Ny model	Fra eksisterende staldbygning til Møllegade 99 A (ca. 315 m fra centrum af staldanlægget)	Genekriteriet overholdt. Ingen nabobeboelser/ byzone indenfor 1,2 gange geneafstand

ren)			
------	--	--	--

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde. Der skal også gøres opmærksom på, at nærmeste enkelt bolig defineres som nærmeste bolig, som ikke er ejet af ansøger og ikke har landbrugspligt.

Lugtens udbredelse i nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen. Se oversigtskort i bilag 1.

Da gyllebeholderne har fast naturligt flydelag forventes der kun lugtbidrag fra disse i forbindelse med omrøring og udbringning samt i forbindelse med tømning.

Der er etableret overbrusningsanlæg i alle stalde undtagen farestalden. Desuden søges lugtgener nedbragt gennem regelmæssig rengøring af staldene og almindelig god landmandspraksis.

I forbindelse med gylleudbringning vil der forekomme lugtgener fra transport af gylle samt fra marker, hvorpå der er udbragt gylle.

Det er bedriften, der står for udbringningen af gyllen. Gyllen køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage. Ansøger har oplyst, at der bruges maskinsation til udbringning og der normalt aldrig køres gylle i weekender og på helligdage. Arealer op til Holm landsby og andre byområder får aldrig gylle i weekend eller helligdag.

Der er i www.husdyrgodkendelse.dk beregnet en konsekvensradius på 727 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget forekomme uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i stalden(e).

Lønsømadevej 7 er nærmeste nabo til Møllegade 99. Se bilag 1. Ejendommen ligger ca. 180 meter fra den eksisterende staldbygning. Der er imidlertid landbrugspligt på ejendommen, og den indgår derfor ikke i lugt beregningerne. Nærmeste nabo til Møllegade 99 har i forbindelse med foroffentlighedsfasen og nabohøringen, udtrykt bekymring for øgede lugtgener som følge af udvidelsen. I forbindelse med lugt, har det ansøgte anlæg været igennem IT-systemets lugtberegninger, der beregner på geneafstanden til nabobebyggelserne. Disse geneafstande samt afskæringskriterier der findes i bilag 3, i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, er alle overholdte.

Der er stillet vilkår til maksimalt antal dyr og vægt af smågrise på stald og færrest mulige ventilationsafkast for at sikre at lugtgeneafstandene overholdes jf. lugtberegningerne i afsnit 5.2

om lugt.

Naboen på Lønsømadevej 7, hvor der er landbrugspligt, har i høringsperioden gjort indsigelse mod lugtgenerne fra den ansøgte udvidelse. For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget få foretaget en undersøgelse af de forskellige lugtkilder og efterfølgende udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til ca. 727 m i ansøgningen. Det betyder, at i en afstand af ca. 727 m fra staldene vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning der lægges til grund for vurderingen.

Der ligger nogle flere ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen. Læs mere i afsnit 11.0 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.

I den eksisterende gyllebeholder og de nye gyllebeholdere skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholder ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Gyllebeholderne ligger dog placeret længst væk fra naboer. Se bilag 1. Ansøger har også tilkendegivet, at der aldrig udbringes husdyrgødning i weekender eller på helligdage på arealer op til Holm landsby og andre byområder. For at sikre naboer i Holm landsby stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der ikke må udbringes husdyrgødning i weekender eller på helligdage på arealer op til Holm landsby og andre byområder.

Med baggrund i ovenstående, de stillede vilkår og Miljøklagenævnets udtalelse i forbindelse med afgørelse J. nr. MKN-104-00297 af 28. august 2009 at: "Særligt vedrørende lugt bemærkes, at det er praksis ved reguleringen af husdyrbrug at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzone må derfor acceptere visse af de ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug. Således må beboere i landzone tåle mere lugt fra husdyrbrug end beboere i byzone, hvor der er husdyrbrug i nærheden af byen", vurderer Sønderborg Kommune, at udvidelsen af Møllegade 99 ikke vil være uforeneligt med omgivelserne i forhold til lugt.

5.3 Fluer og skadedyr

Der er generelt hverken problemer med fluer, rotter eller andre skadedyr. Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer, idet der bekæmpes fluer med smøremiddel (p.t. Danadim fra Hatting). Hvis der bliver behov for det, vil der blive suppleret med rovfluelarver.

Rotter bekæmpes med rottegift udlagt i kasser (fortiden 12 stk. fordelt på ejendommen efter udvidelsen ca. 36 stk.). Ansøger køber gift ved Hatting KS.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke kommer gener i forbindelse med skadedyr, stilles der vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, at arealer mv. skal holdes fri for affald og foderrester, samt at foder skal opbevares på en måde, så der ikke kan ske risiko for tilhold af rotter mv.

Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene er tilstrækkelige til at sikre omgivelserne mod fluer og skadedyr.

5.4 Transport

Til- og frakørsel sker ad indkørslen fra Møllegade længst vest for stuehuset. Transporterne sker typisk i dagtimerne. Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Udviklingen i antallet af forskellige typer transport fremgår af tabel 22. Antallet af transporter er skønnede. Transportvejene for udbringning af gylle fremgår af bilag 8.

Tabel 22. Antal transporter før og efter udvidelse

Transporter	Nudrift antal/år	Ansøgt drift antal/år
Foder	ca. 50	ca. 45
Fyringsolie/brændstof	ca. 10	ca. 10
Afhentning af smågrise	ca. 52	ca. 104
Levering af slagtesøer	ca. 36	ca. 26
Indlevering af polte	ca. 10	ca. 0
Afhentning af døde dyr	ca. 78	ca. 78
Diverse sækkevarer mv.	ca. 150	ca. 150
Gyllekørsel direkte ud på mark	ca. 115	ca. 115
Øvrig gyllekørsel med gyllevogn (ikke gennem Holm)	ca. 80	ca. 165
Øvrig gyllekørsel med lastbil	-	ca. 215
Markarbejdsførsel*	ca. 30	ca. 30
Kornførsel fra Holm til korn- og foderstof**	ca. 135	0
Kornførsel til Møllegade gennem Holm (opkøb)	-	ca. 25
Kornførsel til Møllegade ad andre veje	-	ca. 90
Maksimalt i alt	ca. 746	ca. 1.053

*Kørsel med markmaskiner i forbindelse med sprøjtning og såning mv.

** Har i nudrift været kørt til Arnbjergvej med traktor og vogn.

Antallet af gyllekørsler til arealer på Holm er skønnet ud fra en 25 m³ gyllevogn. Der vil normalt blive kørt ud dels i april/maj måned og dels i september måned. Gylle til arealerne ved Lavensby transporteres i lukket lastbil med 33 m³ ad gangen. I antal gyllekørsler er der for en sikkerheds skyld taget udgangspunkt i, at der er 20 % ekstra vand.

Al markdrift sker med udgangspunkt i Arnbjergvej 42. På ejendommen er der kun en traktor, der bruges til flytning af dyr og halm.

Antallet af transporter stiger med godt 40 %. Stigningen i antal kørsler gennem Holm stiger dog kun ca. 25 %. Det kan ikke undgås, at der køres gennem Holm by og gennem Nordborg.

Kørsler tilrettelægges, så de er mindst muligt til gene for beboerne i Holm.

Der køres normalt aldrig gylle i weekend og på helligdage. Flytning af gylle i lastbil vil ikke ske i sommermånederne, al transport af dyr sker i dagtimerne og tilskudsfoder bestilles til levering på almindelige ugedage i dagtimerne. Ansøger har i forbindelse med sagsbehandlingen oplyst at skulle der være transporter på lørdage, vil det være fodertransporter.

Gennem Nordborg by køres ad Ringvej og Nordborgvej, som er store befærdede veje.

Der kan i forbindelse med markarbejde forekomme transporter i aftentimerne og nattetimerne. Dette vil ske for at reducere antallet af dage med gener fra kørsel så meget som muligt.

En opmåling på luftfoto viser at der er godt 50 meter mellem grusvejen til produktionen og nabobeboelsen på Lønsømadevej 7.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje. Da der kun er en ind-/udkørsel til anlægget, og denne er hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og trafik hensyn, og da intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje.

En nabo til Møllegade har i forbindelse med foroffentlighedsfasen og senere i høringsperioden udtrykt bekymring omkring øgede støjgener fra især tung trafik. For at sikre omgivelserne mod gener, stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der normalt ikke må forekomme transporter i weekender og på helligdage. Endvidere er der for at tilgodese naboer, stillet vilkår om at ansøger skal tilstræbe at transporter foregår indenfor normal arbejdstid, dvs. hverdage fra kl. 8-16. Dog kan transporter til slagteriet samt gylle udbringning i travle perioder, foregå uden for tidsrummet.

Der stilles også vilkår om, at hvis antallet af transporter overskrides med mere end 10 %, så skal ansøger informere kommunen. Sønderborg Kommune vurderer derpå, om der er behov for at give en tillægsgodkendelse.

Sønderborg Kommune gør i øvrigt også opmærksom på afgørelse J. nr. MKN-130-00045 af 28. september 2010 fra Miljøklagenævnet. Det fremgår af denne afgørelse, at: "Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug".

EU's biproduktforordning (1774/2002EF) veterinærmæssigt stiller krav til transport af "biprodukter" herunder "gylle og indhold fra fordøjelseskanalen", der skal transporteres i "hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer". Det er Fødevarestyrelsen, der fører kontrollen med denne forordning. Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at transporten af gylle er omfattet af Biproduktforordningen og stiller derfor ikke supplerende vilkår.

Samme nabo har udtrykt bekymring omkring det, som hun kalder farlig udkørsel. Der er i forbindelse med sagsbehandlingen kommet et høringssvar fra Veje og Trafik. Veje og Trafik har ikke noget at indvende i forhold til de trafikale, færdselssikkerhedsmæssige samt oversigtsmæssige forhold ved udkørslen. Sønderborg Kommune stiller derfor ikke vilkår til dette.

Sønderborg Kommune vurderer, at kørsel som ovenfor beskrevet, og med de vilkår der er stillet, ikke vil medføre gener for omboende.

5.4 Støj fra anlægget og maskiner

Staldanlægget udvides væsentligt, men pga. afstanden til naboer, forventes disse ikke at blive yderligere generet af støj fra selve anlægget. Støj fra foderanlæg forventes ikke at kunne høres udenfor ejendommen. Som beskrevet under ”Transport” vil der komme flere transportere end tidligere (godt 40 % stigning). Se oversigt over støjkilder i tabel 23.

Der kan i forbindelse med markarbejde forekomme transportere i aftentimerne og nattetimerne. Dette vil ske for at reducere antallet af dage med gener fra kørsel så meget som muligt.

Tabel 23. Oversigt over støjkilder

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På samtlige stalde	Døgnet rundt
Foderindblæsning	Lastbil holder ved fodersiloerne	Primært i dagtimerne, i nudrift ca. en time ad gangen og i ansøgt drift maks. 1/2 time ad gangen
Blandekar	I fodercentral	Primært i dagtimerne
Kompressor til vådfodringsanlæg og transponderanlæg	I fodercentral og i sækkerum	Kører kun ved tryktab
Transport via til- og frakørselsvej	Til- og frakørselsvejen	Primært i dagtimerne

Pga. afstanden til naboer vil der ikke blive foretaget særlige tiltag for at begrænse støjen fra staldanlægget. Der eksisterende anlæg er fra 2003 og dermed etableret med nyere og generelt støjsvage ventilationsanlæg. De nye stalde vil ligeledes blive etableret med sådanne ventilationsanlæg.

Transporten tilrettelægges, så der tages mest muligt hensyn til naboer. Der køres normalt aldrig gylle i weekend og på helligdage, evt. flytning af gylle vil ikke ske i sommermånederne, al transport af dyr sker i dagtimerne og tilskudsfoder bestilles til levering på almindelige ugedage i dagtimerne.

Miljømyndighedens vurdering:

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger. Det skyldes at anlægget ligger i det åbne land. Nærmeste nabo, Lønsomadevej 7, har i forbindelse med foroffentligheden og høringsperioden givet udtryk for at være generet af støj fra svin. Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone må beboere påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er behov for at sætte specifikke støjvilkår til husdyrbruget.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for husdyrbruget i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

Ansøger har oplyst, at der ikke vil være nogen form for generende vibrationskilder på ejen-

dommen. Sønderborg Kommune vurderer, at der normalt ikke vil være særligt generende vibrationskilder på et traditionelt landbrug. Der fastsættes derfor ingen vilkår om vibrationskilder.

5.5 Støv fra anlæg og maskiner

Ansøger oplyser at der i ansøgt drift kan forekomme støv, når foderet bliver blæst direkte over i de små siloer i fodercentralen. Det er dog ca. 10 % af foderet som bliver blæst. Håndteringen af det øvrige foder er beskrevet i afsnit 3.5.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Der er intet ensilageoplag.

Miljømyndighedens vurdering

Støv fra gården forventes ikke at kunne give anledning til væsentlige gener hos naboer, idet der ikke er særligt støvende aktiviteter på ejendommen. Naboen på Lønsømadevej 7 har dog i høringsperioden gjort opmærksom på at støv fra Møllegade 99 sviner og påvirker produktionen af sødkirsebær og nødder. For at sikre naboer mod væsentlige påvirkninger fra støv stilles vilkår om, at al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel for at begrænse støvgener. Der henvises samtidig til God Landmandspraksis.

Der stilles endvidere vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

5.6 Lys

Der er lamper ved den eksisterende stalds nordlige ende og der hænger et armatur over porten på staldens sydlige ende. Der vil yderligere komme belysning ved porten til fodercentralen (østlig side af det nye anlæg), ved halmladen (vestlig side af det nye anlæg) samt ved ud/indleveringen. Belysningen vil blive styret af sensorer og vil således kun blive tændt ved aktivering af sensorerne. Der vil muligvis komme ovenlysplader i foderlade og i halmladen og muligvis også i kip i den nye drægtighedsstald og løbeafdeling. Det vurderes, at ingen af naboerne vil blive generet af belysningen.

Miljømyndighedens vurdering:

Sønderborg Kommune vurderer, at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige gener for omkringboende. Af hensyn til ressourceforbrug og hensynet til landskabet stilles vilkår om, at belysningen langs vejen ned til det nye staldanlæg samt den udvendige belysning på det nye staldanlæg skal være sensorstyret. Endvidere stilles vilkår om at belysningen skal indrettes, så der ikke oplyses et større område, end der er behov for.

6 Udbringningsarealer

6.1 Lokalisering og planmæssige forhold

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger fordelt på den nordlige del af Als. Se bilag 9 – oversigt over udbringningsarealer.

Zonestatus: Enkelte arealer ligger i byzone. Resten ligger i landzone.

Lokalplan: Markerne 10-0, 13-0, HJ 1-1, HJ 1-2, JHK 5-1, JHK 12, JHK 17 og JHK 18 ligger delvist i lokalplanlagte områder. Markerne JHK 1, JHK 2 og JHK 9 ligger delvist inden for 200 meter fra lokalplanlagt områder. Det drejer sig om følgende områder: blandet bolig og erhverv i Holm, boligområder i Nordborg, erhvervsområde ved Nordborg, og rekreativt om-

råde ved Nordborg. Se bilag 10.

Kommuneplan: Arealerne er beliggende i landområde, bortset fra en lille del af arealer 13-0, HJ 1-1 og HJ 1-2.

For udbringningsarealer beliggende inden for 200 meter til byzone gælder der ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsen, at udbringning af husdyrgødning ikke må finde sted på lørdage, søn- og helligdage.

Harmoniareal

Tabel 18 viser en samlet oversigt over de udbringningsarealer, som indgår i ansøgningen. Det fremgår af tabellen om det er forpagtningsaftale eller gylleaftale, størrelse på arealerne fordelt på ejer og det maksimale antal DE.

OBS: Der er indtegnet flere arealer til gylleaftalen med Jes-Henrik Kolmos, end der er behov for. Jes-Henrik Kolmos udbringer også anden husdyrgødning på arealerne, dog ikke mere end hans § 10 tilladelse og harmonireglerne tillader.

Til udbringning af gyllen fra den samlede bedrift er der et ejet areal på 174,63 ha til rådighed. Der indgås forpagtninger på i alt 50,96 ha udbringningsareal og gylleaftaler for ca. 52,4 DE. Herudover skal 120,8 DE afsættes til et kommende biogasanlæg ved Sønderborg eller et tilsvarende anlæg, fx i Aabenraa Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold, da det vurderes at forholdet er håndteret i gældende lovgivning.

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Det nødvendige udbringningsareal/harmoniareal er på 349,6 ha (489,46 DE/1,4 DE pr. ha). En del af husdyrgødningen skal afsættes til biogasanlæg. Dermed bliver det korrigerede nødvendige udbringningsareal/harmoniareal 271,47 ha ((489,46 – 109,4) DE/1,4 DE pr. ha). Ejendommens udbringningsareal udgør 315,82 ha.

Sønderborg Kommune vurderer, at da der ikke er anmeldt alternative arealer til udbringning af husdyrgødning fra 120,8 DE, og da der er en risiko for at aftalen om afsætning af gødning til biogasanlægget ophører, at ansøger kan komme i en situation, hvor der mangler udbringningsarealer svarende til 120,8 DE. Sønderborg Kommune stiller derfor vilkår om at aftalen som minimum skal dække to kalenderår. Dokumentation herfor skal indsendes til kommunen, straks efter aftalen er indgået. Ligesom kommunen skal have tilsendt en kopi ved fornyelse af aftalen.

Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes. Alternativt skal ansøger søge om godkendelse af arealer efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Sønderborg Kommune vurderer, at det generelle harmonikrav er overholdt, idet der ikke udbringes mere end 1,4 DE/ha på egne og forpagtede arealer eller på gylleaftalearealer.

Påvirkning fra arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet, og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak bliver også vurderet. Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Endelig bliver arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger også vurderet.

Udspretningsarealerne ligger forholdsvis samlet på den nordlige del af Als. Bilag 9 viser udspretningsarealernes geografiske beliggenhed samt fordelingen mellem ejede/forpagtede arealer og gylleaftaler.

I nudrift er produktionen fra Møllegade 99, Arnbjergvej 42 og 43 og netto modtaget/afsat gylle lagt ind med data fra mark og gødningsplanen fra 06/07. I princippet er det ligegyldigt hvilken belastning, der lægges ind i nudrift, da der ikke er sårbare arealer.

Da screeningsafgørelsen til Arnbjergvej 43 og den revurderede miljøgodkendelse til Arnbjergvej 42 ikke indeholder restriktioner for arealerne, kan arealerne udskiftes, uden at det udløser miljøgodkendelse (jf. Miljøstyrelsens FAQ nr. 4). Der vil derfor blive fundet nye udbringningsarealer til disse ejendomme, når/hvis udvidelsen på Møllegade 99 gennemføres. Alternativt overvejes det at afsætte kyllingegødningen til et biogasanlæg i Tyskland (der arbejdes på at få en aftale i stand). Afhængigt af den fremtidige økonomi i slagtekyllingeproduktionen er det også en mulighed, at kyllingeproduktionen helt nedlægges.

Ind til der bygges nye stalde på Møllegade 99 vil bedriftens arealer fortsat modtage gylle fra smågriseproduktionen på Arnbjergvej 43 og dybstrøelse fra slagtekyllingeproduktionen på Arnbjergvej 42.

Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

I alt udbringes 30.250 Kg N og 6.727 Kg P fra svin i ansøgt drift. Udspretningsarealerne gennemgås i de følgende afsnit. Udspretningsarealerne (JHK) tilhørende Jes Henrik Kolmos er godkendt til udbringning af husdyrgødning i en tilladelse til Ulbjergvej 31, 6430 Nordborg i september 2009. For fuldstændighedens skyld gennemgås vurderingen af arealerne i det følgende. Der er ingen afgræsningsaftaler i ansøgningen.

§ 16 godkendelse

En mindre del af udbringningsarealerne er anmeldt som tredje-mands arealer i form af aftaler om overdragelse af husdyrgødning (gylleaftaler). Hvis afsætning af husdyrgødning til markarealer hos tredjemand i forbindelse med en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug, vurderes at kunne påvirke miljøet væsentligt, kræver det en særskilt godkendelse af arealer efter § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Alle arealer er blevet gennemgået nøje. Hvis aftalearealerne ikke er nævnt i de enkelte afsnit under arealdelen betyder det, at den pågældende vurdering ikke er relevant for arealet. Eksempelvis vil arealet ikke blive nævnt i forhold til beskyttet natur, hvis gennemgangen af arealet viser, at der ikke er beskyttet natur på eller ved arealet.

Gylleaftale arealerne tilhørende Jes Henrik Kolmos er godkendt til at modtage husdyrgødning i forbindelse med en ansøgning om tilladelse til udvidelse af dyreholdet på Ulbjergvej 31, 6430 Nordborg. Arealerne bliver beskrevet på lige fod med andre arealer for fuldstændighe-

dens skyld.

Det er vurderet, at arealerne (JHK) tilhørende Jes Henrik Kolmos, Ulbjergvej 31, 6430 Nordborg og arealerne (HJ) tilhørende Hans Jessen, Møllegade 74, 6430 Nordborg ikke kræver en § 16 godkendelse. Det skyldes, at en gennemgang af arealerne viser, at der er behov for at stille vilkår til driften af de pågældende arealer. Udspretningsarealerne til Ulbjergvej 31 og Møllegade 74 fremgår af alle kortbilag.

6.2 Udbringningsarealerne

Nedenstående tabel, fra IT-ansøgningssystemet, viser, hvordan bedriftens areal er sammenlagt og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder:

	I alt, ha	I nitratfølsomme indvindingsområde	I indsatsplanområde	I nitratklasse 2	I fosforklasse 2	Opland til fosforbelastede søer
Ejede og forpagtede arealer	224,96	0	0	0	0	75,79
Aftalearealer	68,22	0	0	0	0	0

Bilag 9 viser en oversigt over de ejede udbringningsarealer og arealer med gylleaftale.

Det maksimale husdyrtryk fra den ansøgte besætning er beregnet til 1,4 DE/ha. Det reelle husdyrtryk er beregnet til 1,4 DE/ha. Alle ejede og forpagtede arealer er drænedede. Ingen af de ejede eller forpagtede udbringningsarealer bliver vandet. Alle ejede eller forpagtede udbringningsarealer har JB2-6.

Ingen af udbringningsarealerne ligger i opland til fosforfølsomt Natura 2000 område, i fosforklasse I – III eller i nitratklasse I – III. En del af udbringningsarealerne ligger i oplandet til fosforbelastede søer.

En del af arealerne afvander til andre søer end Farresdam og Nordborg. Disse arealer bliver gennemgået i afsnit 6.3 Påvirkning af søer og hav.

Der er valgt sædskifter, S2 og S4, som referencesædskiftet. Det betyder, at sædskiftet ikke bliver brugt som virkemiddel. Der er dermed ikke mulighed for stille vilkår til valg af sædskifte. S2 sædskifte medfører, at der er 14 % efterafgrøder. S2 sædskiftet består af 15 % vårkorn, 14 % lovpligtige efterafgrøder, 50 % vinterkorn, 5 % ærter samt 20 % vinterraps. S2 medfører et udvaskningsindeks på 93 og det maksimale areal med efterafgrøder er 20 %. S2 sædskifte medfører, at der er 14 % efterafgrøder. S4 sædskiftet består af 40 % vinterkorn, 10 % lovpligtige efterafgrøder, 35 % vårkorn, 5 % ærter samt 10 % vinterraps. S4 medfører et udvaskningsindeks på 98 og det maksimale areal med efterafgrøder er 40 %.

Ingen af udbringningsarealerne ligger i "opland til P-belastet Natura 2000 område". Se bilag 11 – Natura 2000.

En del af markerne: JHK 4, JHK 9, JHK 5-1 samt JHK 12 hælder mere end tolv grader. En del af markerne 18-0a, 18-0b, 19-0, HPS-20-0c, 10-0, 11, 17-0, JHK 14, JHK 15, JHK 16, JHK 5, JHK 1, JHK 5-1, JHK 12, HK 7-1, HK 7-0, HK-7-0 P2, HK 4-1c samt 1-0 hælder mellem seks og tolv grader.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de generelle krav om fosforoverskud, som det er fastlagt i lovgivningen, er overholdt på arealerne med de sædskifter, som benyttes. Beregningerne i ansøgningsystemet viser da også, at kravet om fosforoverskud er overholdt.

Der anvendes standardsædskifte. Der stilles derfor ikke vilkår i forhold til sædskifte.

Det maksimale antal dyreenheder er beregnet til 1,4 DE/ha på ejede og forpagtede arealer og det reelle dyretryk er beregnet til 1,4 DE/ha. Plantedirektoratets krav er dermed overholdt.

Udskiftning af bedriftens udbringningsarealer eller udskiftning af markarealer hos 3. mand til udspreddning eller afsætning af gødning skal anmeldes til kommunen før planårets begyndelse d. 31. august.

6.3 Påvirkninger af søer og vandløb

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

Opland til søer

Ingen udspreddningsarealer ligger i fosforklasse 1-3. Der er ikke indtastet oplysninger om dræning, da der ikke er arealer i oplande til fosforbelastede internationale naturbeskyttelsesområder. Der er heller ikke indtastet oplysninger om vanding, da modellen alligevel ikke benytter dataene i beregningerne.

En del af udbringningsarealerne indeholder lavbundsarealer. Se bilag 12.

Følgende marker i opland til målsatte søer har lavbundsarealer: 10-0, 11, 17-0, HPS-20-0c, HK 7-1, HK-7-0 P2 og 1-0 P3. De pågældende arealer er derfor sat i fosforklasser, afhængigt af fosfortallet for den konkrete mark. Tabel 24 viser en oversigt over arealerne, fosforklasse, fosfortallet og søen. Arealerne i fosforklasse udgør samlet 75,79 ha hvoraf 0,42 ha er lavbundsareal. Ingen af de nævnte arealer har direkte forbindelse til overfladevandet via vandløb eller søer.

Tabel 24. Oversigt over arealer sat i fosforklasse

Navn	P-kl-0	P-kl-1	P-kl-2	P-kl-3	fosfortal	Lavbundsareal	Jordtype*	Opland til:
10-0	22,46	0	0	0	3,3		Lerblandet sandjord/grovsandet jord	Farresdam
11	28,66	0	0	0	2,3		Lerblandet sandjord	Farresdam
17-0	16,23	0	0	0	2,8		Lerblandet sandjord	Farresdam
HPS-20-0c	8,44	0	0	0	2,0		Lerblandet sandjord	Farresdam
HK 7-1	0	4,63	0	0	5,6		Sandblandet lerjord	Nordborg Sø
HK-7-0 P2	0	0	0,42	0	3,1	ja	Sandblandet lerjord	Nordborg Sø
1-0 P3	0	0	0	6,15	6,2		Sandblandet lerjord	Nordborg Sø
I alt	75,79	4,63	0,42	6,15				

* jf. www.arealinfo.dk

Udbringningsarealerne 18-ob og HPS -20-0c ligger i oplandet til Hellesø. Arealerne udgør samlet 3,68 ha. Det samlede opland til Hellesø er på ca. 888 ha. Det svarer til ca. 0,4 % af det samlede opland til Hellesø. Hellesø har en B-målsætning (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv), som ikke er opfyldt.

Markerne HPS-2-0c, 10,0 11-0 og 16-0 ligger helt eller delvist i oplandet til Farresdam. Udbringningsarealerne udgør samlet ca. 52 ha. Farresdam har et samlet opland på ca. 1665 ha. Det svarer til ca. 3,1 % af det samlede opland til Farresdam. Farresdam har en B-målsætning (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv), som ifølge Regionplan 2005-2016 er opfyldt.

Udbringningsarealerne ved Farresdam grænser op til skråningen ned mod Farresdam. I det vestlige hjørne af mark 17-0 skrån timer marken lokalt mellem seks og tolv grader.

Aftalearealerne JHK 14, JHK 15 og JHK 16 ligger delvist i oplandet til Hopsø. Det drejer sig om ca. 12 ha. Ca. 2/3 af vandet i Hopsø kommer fra et vandløb, som afvander Nordborg Sø. Derfor udgør vandet fra oplandet til Hopsø kun ca. 1/3 af den totale vandmængde i Hopsø. Oplandet til Nordborg sø er på ca. 1227 ha. Oplandet til Hopsø er 689 ha. Det vil sige at markerne påvirker 0,6 % af den totale vandmængde der løber til Hopsø ($(12 / (1227+689) \times 100)$).

Aftalearealerne JHK 16, JHK 15, JHK 5, JHK 1, JHK 9, JHK 4 og JHK F Olde ligger helt eller delvist i oplandet til Oldenor. Det drejer sig om ca. 35 ha. Oplandet til Oldenor er på ca. 225 ha. Aftalearealerne udgør dermed 15 % af det samlede areal. De pågældende arealer er alle godkendt i en tilladelse meddelt i september 2009. I forbindelse med sagsbehandlingen da, blev det oplyst, at arealerne JHK 2, JHK 14 og JHK 14 er drænet i de lave områder. Arealerne har alle med undtagelse af JHK F Olde, JB 6 – sandblandet lerjord. JHK F Olde har JB 1.

Både Hopsø og Oldenor har målsætning B, der er en basismålsætning, som dækker over en generel målsætning for alle søer over 100 m². Alle målsatte søer skal have et alsidigt dyre- og planteliv. Målsætningen er i følge Regionplan 2005 – 2016 ikke opfyldt.

Oldenor en målsat søer i henhold til Landsplandirektivet. Oldenor er i dag en af Sydøstjyllands vigtigste fuglelokaliteter og virker som yngle- og rasteplass for et stort antal fugle, hvoraf adskillige optræder på fuglebeskyttelsesdirektivet. Oldenor er etableret som et naturgenopretningsprojekt og ikke som et VMP II-projekt som det er tilfældet med f. eks. Mjelsø. Med baggrund i denne restaureringsindsats, og anvendte økonomi vurderes Oldenor at have lokal betydning som rimeligør et særligt beskyttelsesniveau.

Det er således ikke tilladeligt at lade søen blive yderligere belastet med næringsstoffer. I følge udkast til vandplanen forventes Oldenor ikke at kunne opfylde sin målsætning i 2015. Det vurderes, at Oldenor har regional betydning og skal således ydes særlig beskyttelse. Den er derfor udpeget som særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser jævnfør § 11, stk. 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31. marts 2009.

Markerne JHK F Olde, JHK 16 og JHK 5 grænser op til Oldenor. JHK F Olde hælder mellem seks og tolv grader i den sydlige del. Der er mindst ca. 10 mellem marken og søen. JHK 16 hælder mellem seks og tolv grader på et meget lille areal (ca. 0,2 ha) i det sydlige hjørne. Der er mindst ca. 20 meter mellem marken og søen. JHK 5 hælder ikke mod Oldenor.

Udbringningsarealet JHK 2 ligger delvist i oplandet til Stevning Mose. Arealet udgør ca 4,1 ha. Det samlede opland til Stevning Mose er på ca. 152 ha. Det svarer til ca. 2,7 % af det samlede opland til Stevning Mose. Stevning Mose har ifølge Regionplan 2005-2016 har en B-målsætning (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv), som ikke er opfyldt.

Udbringingsarealerne JHK 9, JHK 1, JHK 5-1, JHK 12 og JHK 2 ligger helt eller delvist i oplandet til Gammeldam. Arealerne udgør samlet ca. 21 ha. Det samlede opland til Gammeldam er på ca. 102 ha. Det svarer til ca. 20,6 % af det samlede opland til Gammeldam. Gammeldam har ifølge Regionplan 2005-2016 en B-målsætning (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv), som ikke er opfyldt.

Udbringingsarealerne HK 7-1, HK 7-0 og 1-0 P3 ligger helt eller delvist i oplandet til Nordborg Sø. Arealerne udgør samlet ca. 12 ha. Det samlede opland til Nordborg Sø er på ca. 1127 ha. Det svarer til ca. 1,0 % af det samlede opland til Nordborg Sø. Nordborg Sø har ifølge Regionplan 2005-2016 en B-målsætning (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv), som ikke er opfyldt.

Mark HK 7-1 ligger ned til Nordborg Sø. Selve markfladen hælder mellem seks og tolv grader mod søen i det sydøstlige hjørne. Det hældende område udgør ca. 0,2 ha. En opmåling i kortmateriale viser at der er mellem 30 og 50 meter mellem søen og marken.

En del af de ovennævnte søer og deres tilløb er udpeget som udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3*. Det gælder Nordborg Sø og

Der er ingen arealerne, som ligger direkte op til Hellesø, Stevning Mose eller Hopsø. Se bilag 12.

Det ansøgte projekt giver et fosforoverskud på 5,6 kg P /ha/år. For at fosforberegningerne skal gå op, må der maksimalt tilføres 7278 kg P til bedriftens arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Ingen udspretningsarealer ligger i fosforklasse 1-3.

Syv udbringingsarealer ligger i oplandet til målsatte søer. Se tabel 24. Sønderborg Kommune har i forbindelse med sagsbehandlingen vurderet, at der kan ske en påvirkning af søerne som følge af fosfortilførsel. De pågældende arealer er derfor sat i fosforklasse afhængigt, af de målte fosfortal. Fosfortallene og fosforklassen fremgår også af tabel 24.

Farresdam er i forbindelse med sagsbehandling vurderet. En undersøgelse dateret 8. juni 2008 viser, at fosfortallet for de tre arealer i oplandet til Farresdam ligger under 4. Jordbundtypen er ifølge www.arealinfo lerblandet sandjord. Det vil sige, at jorden har JB 3. Farresdam er ikke udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke sker en påvirkning af Farresdam som følge af fosfortilførslen. Der stilles derfor ikke vilkår til fosfortilførslen.

Nordborg Sø er fosforfølsom og udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse. Der stilles derfor vilkår til arealerne i lighed med arealer beliggende i ”opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor”. Se bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009*. Kravet til fosforoverskuddet afhænger af jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal.

Markerne HK 7-1, HK-7-0P2 og 1-0 P3 ligger i oplandet til Nordborg Sø. En undersøgelse dateret 8. juni 2008 viser, at fosfortallet for de fire arealer i oplandet til Nordborg Sø ligger over 4. Det fremgår af www.arealinfo.dk, at JB for markerne er 4 (sandblandet lerjord). Ansøger har oplyst, at alle arealerne er dræned. Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at der sker en påvirkning som følge af fosfortilførsel og stiller derfor vilkår til arealerne. Der stilles derfor vilkår til arealerne. Vilkårene afhænger af fosfortallet for den enkelte mark.

Ved fosfortal under 4,0 stilles der ikke krav, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor til Nordborg Sø. Der stilles vilkår om, at ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 må overskuddet af fosfor højst være 0,2 kg/ha/år. Dette vilkår gælder for mark HK 7-1.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal over 6,0 skal der være fosforbalance. Det betyder, at der skal være fosforbalance på mark 1-0 P3.

For at kunne dokumentere om de nævnte vilkår til fosforoverskud overholdes, stilles vilkår til, at Sønderborg Kommune på forlangende kan se bedriftens markplan og gødningsregnskab.

Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Der stilles desuden vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune. Der stilles ligeledes vilkår om at der maksimalt må tilføres 7278 kg P til bedriftens arealer, for at sikre at grundlaget for fosforberegningerne er til stede.

Det er kommunens samlede vurdering, at de anførte vilkår sikrer, at projektets udledning af fosfor til Nordborg Sø ikke vil have en væsentlig indvirkning på søens tilstand.

Otte ejede/forpagtede udbringningsarealer ligger i oplandet til Oldenor. Det er tidligere oplyst, at arealerne er delvist dræned. Jordtypen er langt overvejende sandblandet lerjord svarende til JB 4. Der er ikke oplyst fosfortal for arealerne. De udgør samlet 15 % af oplandet til Oldenor.

Udbringningsarealerne er godkendt til at modtage 1,4 DE gylle i forbindelse med en tilladelse meddelt til Ulbjergvej 31 i september 2009. Da der ikke sker en ændring i påvirkningen fra husdyrgødningen vurderer Sønderborg Kommune at den godkendte udbringning kan fortsætte. Der stilles derfor ikke vilkår til arealerne, ligesom der ikke skal foreligge en godkendelse af arealer efter § 16 i Husdyrloven.

Aftalearealerne JHK ligger delvist i oplandet til Hopsø. Søen er ikke udpeget med særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse, og udbringningsarealerne udgør en meget lille del af det samlede opland. Sønderborg vurderer derfor, at påvirkningen er marginal og stiller ikke vilkår. Det betyder samtidigt, at aftalearealerne ikke skal godkendes efter § 16 efter § 16 i Husdyrbrugsloven.

Mark HK 7-1 ligger ned til Nordborg Sø. Det vurderes at risikoen for overfladeafstrømning er marginal på grund af afstanden mellem søen og mark på minimum 30 meter. Der stilles derfor ikke vilkår til godkendelse efter § 16 i Husdyrloven.

Vandløb

Det fremgår af bilag 12, at der er en del af et vandløb på mark 17-0. En gennemgang af orthofoto tilbage til 1995 viser dyrkede marker uden antydning af vandløb. Terrænhældningen er nul til seks grader på det omtalte sted. Vandløbet er beskyttet efter § 3 i Naturbetyttelsesloven. Vandløbet er ikke målsat.

Mark JHK 5-1 ligger i en afstand af minimum fem meter fra et overløb. Den nordligste del af marken som grænser op til overløbet hælder mellem nul og seks grader.

Mark 13-0 gennemskæres to steder af et rørlagt vandløb. Det rørlagte vandløb løber derefter langs mark 13-0, HJ 1-1 og 10-0.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på § 26 stk. 3 i Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., der forskriver, at flydende husdyrgødning ikke må udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end

6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbs, søens eller fjordens øverste kant.

Bestemmelsen ændrer ikke ved reglen om en 2 meter dyrkningsfri bræmme ved alle naturlige vandløb, jf. Vandløbslovens § 69.

Udvidelsen medfører, at bygningsmassen stiger med ca. 10.800 m² og mængden af overfladevand øges dermed væsentligt. Overfladevand fra ejendommen ledes vandløb til Farresdam. Større regnskyl kan resultere i store mængder vand fra faste flader (tag, asfalt mm) der, ved almindelig afledning via dræn, resulterer i pulsvise udledninger til vandløb. Store hydrauliske ændringer over kort tid kan i vandløb skade den eksisterende biologi. En kraftig stigning i vandføringen kan således skylle både dyr og planter væk nedstrøms. Mange steder er de aktuelle drænsystemer endvidere ikke dimensioneret til den øgede mængde vand fra nye tagarealer. Det kan give problemer med afledning af vand fra andre kilder. Risikoen for øget hydraulisk påvirkning af vandløb samt risiko for kapacitetsproblemer i eksisterende dræn afhjælpes ved etablering af et forsinkelsesbassin.

Miljømyndighedens vurdering

Mark 17-0 grænser op til et vandløb. Kortmaterialet viser at vandløbet løber inde på marken, men Sønderborg Kommune vurderer at det beror på en fejl. Vandløbet er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3 men er ikke målsat. Terrænet hælder svagt mod vandløbet. Da terrænet kun hælder meget svagt mod vandløbet, vurderer Sønderborg Kommune, at erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til arealerne ved vandløbet.

Mark JHK 5-1 grænser op til et overløb. Overløbet er ikke målsat. Terrænet hælder kun svagt mod vandløbet. Da terrænet kun hælder meget svagt mod vandløbet, vurderer Sønderborg Kommune, at erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til arealerne ved vandløbet. Der stilles derfor heller ikke krav om godkendelse af arealet efter § 16 i Husdyrloven.

Sønderborg Kommune vurderer, at der vil ske en væsentlig påvirkning af Farresdam, som følge af den øgede mængde overfladevand fra ejendommen. Der meddeles derfor udledningstilladelse samtidig med denne godkendelse.. Se desuden afsnit 3.6 om spildevand og næste afsnit om kvælstof og fosfor til fjord og hav.

6.4 Kvælstof og fosfor til fjord & hav

Der er ingen arealer i nitratklasse. Se bilag 12.

Ca. 133 ha af udbringningsarealerne (18-0a, 18-0b, 19-0, HPS-20-0a, HPS-20-0b, HPS-20-0c, HPS-20-1, SH-1-0, SH-2-0, SH-3-0 og 17-0) og del af 11 og 10-0 afvander direkte eller via Oldenor til Als Fjord. Als Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt. Oplandet til Als Fjord er 95 km².

Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Als Fjord (2001-2005) 235 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 71 %. Det forventes ikke, at mål opfyldelse kan nås inden 2015. Mark 18-0a ligger ned til kysten.

Udvaskningen fra rodzonen er i nudrift beregnet til 48,6 kg N/ha/år og i ansøgt beregnet til 49,5 kg N/ha/år. Den samlede udvaskning fra rodzonen stiger med 1,1 kg N/ha/år svarende

til 146,3 kg N/år. Arealerne ligger i et område, hvor reduktionspotentialt fra rodzonen til recipienter er 0-50 %. Udvaskningen i ansøgt drift kan derfor i værste fald beregnes til 6.584 kg N/år.

Kvælstofudledningen fra Møllegade 99 udgør i ansøgt drift i alt maksimalt 2,8 % af den nuværende samlede udledning til Als Fjord. Stigningen af udvaskning fra nudrift til ansøgt drift er i værste fald beregnet til 146 kg N/år til Als Fjord. Det svarer til en forøgelse på 0,06 %.

Ca. 106 ha af udbringningsarealerne (4-1a, HK 4-1c, 4-1b, 4-0, 3-2, 3-3, 1-0, 1-0 P3, HK 7-0, HK-7-0 P2, HK 7-1, 3-1, 3-4, JHK 5-1, JHK 12, JHK 18, 13-0, HJ 1-1, HJ 1-2 og del af 10-0, 11, JHK 17, JHK 16, JHK 15, JHK 9, JHK 1, JHK 2) afvander via vandløb eller direkte til Sydlige Lillebælt, N f. Als.

I Landsplandirektivet er området nord for Als benævnt Lillebælt og målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt.

Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) er Sydlige Lillebælt, N f. Als sammen med alle andre kystvande i Danmark omfattet af en generel undtagelse, der baseres på usikkerhed eller manglende viden mht. opgørelse af indsatsbehov.

Miljømålslovens og vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelse om forlængelse af tidsfristen for opfyldelse af miljømålet er anvendt ved fastsættelse af indsatskravet for kystvande i Vandplan 2010-15. Begrundelsen er de tekniske årsager. Det vil sige usikkerhed og manglende viden.

Lillebælt Syd nord for Als dækker 487 km² havoverflade. Det fremgår af udkast til vandplan for hoved opland 1.11 (Lillebælt/Jylland) at den nuværende påvirkning til Lillebælt/Jylland (restopland) i perioden 2001-2005 er 905 tons N/år. Lillebælt Syd nord for Als er en del af dette område. Den målsatte påvirkning er opgjort til 271 ton N per år for hele området. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015. Tre arealer, 4-1a, 4-0 og 3-2 ligger ned til kysten.

Udvaskningen fra rodzonen er i nudrift beregnet til 48,6 kg N/ha/år og i ansøgt beregnet til 49,5 kg N/ha/år. Den samlede udvaskning fra rodzonen stiger med 1,1 kg N/ha/år svarende til 128,7 kg N/år. Arealerne ligger i et område hvor reduktionspotentialt fra rodzonen til recipienter er 0-50 %. Udvaskningen i ansøgt drift kan derfor i værste fald beregnes til 5.247 kg N/år. Den samlede udvaskning i nudrift kan beregnes til 5.152 kg N/år.

Kvælstofudledningen fra Møllegade 99 udgør i ansøgt drift i alt maksimalt 0,6 % af den nuværende samlede udledning til Lillebælt/Jylland (restopland). Stigningen af udvaskning fra nudrift til ansøgt drift er i værste fald beregnet til 95 kg N/år til Lillebælt/Jylland (restopland). Det svarer til en forøgelse på 0,01 %.

Påvirkning af marine Natura 2000 områder, er beskrevet i afsnit 6.8 om arealernes påvirkning af Natura 2000.

Miljømyndighedens vurdering

Der er ingen udbringningsarealer i opland til marine Natura-2000 områder, der er overbelastet med fosfor. Der er heller ikke arealer med hældning større end 6 grader mod kyster, hvor der kan være risiko for overfladeafstrømning. Det vurderes derfor, at projektet ikke giver anledning til en væsentlig påvirkning af omgivelserne med fosfor, som ligger ud over de krav som er gældende i medfør af gældende lovgivning. Der stilles derfor ikke vilkår.

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i Nitratklasse 1, 2 eller 3, hvor der er risiko for udvaskning af nitrat til overfladevand.

Den 24. juni 2010 udgav Miljøstyrelsen et notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurderinger af ansøgninger efter husdyrloven. I notatet er opstillet afskæringskriterier for hvornår et projekt ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskning. Der står bl.a. følgende:

”Dyretrykket i det aktuelle opland, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007 og nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område”.

Sønderborg Kommune har via programmet CTtools beregnet dyretrykkets udvikling i oplandene til de aktuelle fjorde og havområder for perioden 2007-2008 for Sønderborg Kommune. Beregningen viser at der er sket en stigning på 0,25 % i dyretrykket i Sønderborg Kommune i perioden 2007-08. De nødvendige baggrundstal for at beregne for 2009 er endnu ikke tilgængelige.

Nitratudvaskningen fra den samlede ansøgte produktion til Als Fjord udgør 2,8 % af den samlede nitratudvaskning til fjorden. Nitratudvaskningen fra den samlede ansøgte produktion til Lillebælt/Jylland (restopland) / Sydlige Lillebælt, N f. Als udgør 0,06 % af den samlede nitratudvaskning til vandområdet. Ifølge notatet fra Miljøstyrelsen vurderes det, at projektet ikke vil medføre en skadevirkning på overfladevandene.

Arealer i opland til Als Fjord afvander via vandløb. Der vil i disse søer desuden ske en næringsomsætning inden det afledte vand når Als Fjord. Arealerne i opland til Sydlige Lillebælt, N f. Als afvander via Nordborg Sø og vandløb, hvori der evt. også kan ske en næringsomsætning.

På baggrund af afvandingsvejene fra arealerne, en forventning om et generelt fald i dyretryk i oplandene og den lille andel de ansøgte arealer bidrager med til, i den samlede nitratudvaskning til vandområderne, vurderes det, at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af overfladevand.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra de aktuelle oplande siden 1. januar 2007.

Sønderborg Kommune vurderer, at udspreddingen af husdyrgødning fra Møllegade 99 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Als Fjord og Sydlige Lillebælt, N f. Als.

6.5 Nitrat til grundvand

I dette afsnit redegøres for udvaskningen af nitrat til grundvandet. Se bilag 13.

Der er udarbejdet et kort over nitratfølsomme indvindingsområder (NFI). Kortet anvendes til vurdering af gødningsanvendelsen påvirkning af drikkevandsressourcen.

NFI-områderne er udpeget i områder med særlige drikkevandsinteresser og i indvindingsområder til almene vandforsyningsanlæg uden for NFI. Kortværket bliver opdateret efterhånden som de statslige miljøcentre får udført en detailkortlægning (zoner) af områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsområder uden for disse, herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

Afdelingen for Vand og Jord har gennemgået de ansøgte udbringningsarealer.

Arealer 3-4, HK 7-1, JHK5, JHK 9, JHK 1, JHK 12, JHK 14, JHK 17, JHK 18, JHK 2, JHK 4, HK 7-0, HK-7-0 P2, 1-0 P3 og 1-0 ligger indenfor Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD).

Arealerne JHK5, JHK 9, JHK 1, JHK 14, JHK 15, JHK 16, JHK 5-1, JHK 2 og JKH ligger helt eller delvist inden for indvindingsoplandet til Holm Vandværk.

Arealerne JHK 12, JHK 5-1 og JHK 2 ligger helt eller delvist inden for indvindingsoplandet til Nordborg Vandværk.

Fælles for alle arealer inden for ovennævnte indvindingsoplande til vandværker gælder det, at afstanden til vandværksboringerne er mindst 500 meter, og dæklagstykkelsen er mindst 15-20 meter. Der er således ikke grund til at stille særlige vilkår til beskyttelse af grundvandet for de pågældende arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Efter en opdatering af ansøgningen er der ingen udbringningsarealer i nitratfølsomme indvindingsoplande.

Husdyrloven fastlægger, at hvis der forligger en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, der omfatter et projekts udbringningsarealer, skal retningslinjer heri være styrende for miljøgodkendelse af projektet. Da der ikke er udspretningsarealer, som er beliggende i områder med indsatsplaner, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er grundlag for at stille yderligere vilkår i denne miljøgodkendelse til beskyttelse af grundvandet.

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder. På baggrund heraf vurderes det, at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af grundvandsressourcer.

6.6 Beskyttet natur

Beskyttet natur og terrænhældninger kan se på bilag 14.

Ingen af arealerne indeholder natur, som er beskyttet i henhold til § 7 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af d. 4. december 2009. Mark 18-0a ligger ca. 3,8 km øst for nærmeste naturtype, der er beskyttet i henhold til § 7 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af d. 4. december 2009. § 7 arealet, Rævbjerge ved Varnæs, er et beskyttet hede/overdrev. Ingen af arealerne afvander dertil.

Naturtyperne eng, strandeng, hede, overdrev, mose og søer over 100 m² er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3. Beskyttelsen betyder, at man ikke må foretage ændringer eller indgreb, der kan forringe de beskyttede områders tilstand. Drift af beskyttede engarealer kan fortsætte efter sædvanlig praksis, men tilstanden må ikke ændres uden forudgående dispensation fra kommunen.

Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering, men undersøgelser viser, at registreringen er mangelfuld, den omfatter kun 2/3 af de arealer, som opfylder kriterierne for beskyttelse. På den baggrund har Sønderborg Kommune gennemgået arealer for potentiel beskyttet natur indenfor en 1000 meter zone omkring det ansøgte projekt.

Bilag 6 indeholder en beskrivelse af mange af de naturlokaliteter der er at finde på eller ved arealerne omkring ejendommen. Beskrivelsen beror på en konkret besigtigelse. Hver lokalitet har et nummer, der kan genfindes på kortbilag 5.

Der er ikke § 3 natur registeret på udspretningsarealerne.

Mark 18-0b grænser mod nord op mod et naturområde med flere naturtyper. Der er registreret eng, strandeng og moser, som er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Der er læ-

hegn mellem marken og mosen. Terrænet hælder mellem seks og tolv grader ved læhegnet op mod mosen. Terrænet hælder mindre end seks grader mod engen og strandengen.

Mark 18-0a grænser op til en § 3 beskyttet standeng. Marken hælder mellem seks og tolv grader i to mindre afgrænsede områder. Den hælder mindre end seks grader ved overgangen mellem mark og strandeng.

Mark 17-0 ligger mod syd op til en § 3 beskyttet mose. Selve marken hælder mindre end seks grader. Naturgruppen har besigtiget mosen i forbindelse med sagsbehandlingen. Mosen er en del af områdets økologiske funktionalitet for bilag IV-arter. Mulig vigtig del af spredningen af bilag IV-arter. Mark 17-0 grænser op til endnu en mose, lokalitet 267. Marken hælder mellem seks og tolv grader ned mod mosen. Mosen indgår i bilag IV-arternes livscyklus.

Der ligger to søer (besigtigelsespunkt nr. 265 og 277) på mark 11. De er begge beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Naturgruppen vurderer, at der er stor sandsynlighed for at den østligste sø (punkt nr. 265) indgår i den økologiske funktionalitet for Bilag-IV arter. Læs mere i afsnit 5.1 om Bilag IV-arter. Den vestligste sø (nr. 277) er nyregistreret. Søen er over 100 m², og derfor omfattet af bræmmebestemmelserne.

Mark 17-0 grænser op til to § 3 beskyttede moser (punkt nr. 271 og 267). Markfladen hælder mindre end seks grader mod nordligst beliggende mose. Mosen er omkranset af træer. Marken hælder mellem seks og tolv grader mod den sydlige mose (nr. 267).

Mark 17-0 og mark 11 grænser mod syd op til et § 3 beskyttet overdrev. Overdrevet skråner mere end tolv grader på langt hovedparten af arealet. Mark 17-0 skråner mellem seks og tolv grader i hovedparten af overgangen til overdrevet. Mark 11 skråner enkelte steder mellem seks og tolv grader ned mod overdrevet.

Der ligger et overdrev (nr. 266) på mark 10-0. Selve overdrevet hælder mellem seks og tolv grader eller over tolv grader. Mark 10 grænser på til et krat (nr. 274). Punktet er besigtiget. Krattet er ikke beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Mark 10 grænser også op til en beskyttet standeng (nr. 270) i det sydøstligste hjørne. Marken hælder mindre end seks grader mod strandengen.

Aftalearealerne ejet af Jes Henrik Kolmos er godkendt til udbringning af husdyrgødning. En mindre del af mark nr. 3, som er i omdrift, er ifølge Sønderborg Kommunes kort registreringer beliggende i et § 3 beskyttet overdrev. Se bilag 14.

Mark 5 grænser op til Oldenor, som er en sø beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Mark 5 er i omdrift og hælder mellem 6 og 12 grader.

En del af mark nr. 3 grænser umiddelbart op til en eng som er beskyttet af § 3. Marken hælder marken mellem seks og tolv grader men ikke ned mod engen.

Mark 2 grænser mod syd op til en eng og mose, som er beskyttet efter § 3. Mark 5-1 grænser mod vest op til et overdrev og en mose, som begge er beskyttet efter § 3. Hældningen er på 6-12 grader for udbringningsarealet.

Sønderborg Kommunes Naturgruppe har gennemgået arealerne indenfor en radius af 300 meter omkring ejendommen. Dette er gjort for at få overblik over ikke-registreret § 3 natur og tilstanden på eksisterende § 3 arealer. Naturgruppen konstaterede at følgende natur områder opfylder kravene til § 3 beskyttelse efter Naturbeskyttelsesloven, se bilag 6:

- et overdrev vest for mark 3
- et overdrev beliggende vest for mark 1

- et overdrev, som grænser op til mark 4 og 9

Mark HK-7-1 ligger ned til Nordborg Sø som er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. En del af overgangen mellem mark og søbredden hælder mellem seks og tolv grader. Marken hælder mere end tolv grader over en strækning på ca. 50 meter. Afstanden til søen er på denne strækning mellem 40 og 50 meter. Der er minimum 30 meter fra marken til søen i resten af marken.

Stævningsskove

Stævningsskovene er vist på bilag 11.

Stævningsskovene som naturtype er beskrevet i afsnit 5.1.

Stævningsskoven udgør en meget lille andel af Danmarks samlede skovareal. Als er sammen med Fyn og Langeland de steder i landet, hvor man mener, der findes mest bevaret stævningsskov. På Als kan 364 ha, hvilket svarer til 15 % af øens samlede skovareal karakteriseres som stævningsskov, men stævningen sker kun i meget begrænset omfang. Stævningsskovene på Als kan derfor betegnes som værende af national betydning.

Naturafdelingen vurderer, at der i mange af kommunens stævningsskove findes forskellige arter af orkidéer. Orkidéen risikerer at blive udkonkurreret af mere skyggetålende arter, når lystilgangen til skovbunden forsvinder og trues derved af skovens tilgroning. Tilførslen af næringsstoffer bør begrænses mest muligt til de lokaliteter, hvor der enten er kendskab til forekomst af orkidéer eller hvor det vurderes, at det er sandsynligt, at arten findes.

Der ligger en stævningsskov i en lomme af mark 19-0. Marken hælder mellem seks og tolv grader på en del af grænsen op til stævningsskoven. Skoven er besigtiget af Naturafdelingen. Besigtigelsen viste at mosen ved stævningsskoven er et potentielt leve- og ynglested for spidsnudet frø og sandsynligvis rasteområde for løvfrø.

Der ligger en stævningsskov lige syd for mark HK 4-1c. Marken hælder mindre end seks grader mod stævningsskoven. Skoven er besigtiget af Naturafdelingen.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at det beskyttede hede/overdrev ved Varnæs ligger i så stor afstand fra udbringningsarealerne, at der ikke sker en væsentlig påvirkning fra udbringningsarealer på § 7-området. Sønderborg Kommune stiller derfor ikke vilkår omkring udbringningsarealernes påvirkning på § 7-områder.

Det vurderes i afsnittet om Bilag IV-arter, hvorvidt der er naturtyper der er egnede levesteder og ynglesteder for bilag IV arter og om der på denne baggrund skal stilles krav om bræmmer.

Mark 17-0 grænser op til to moser (nr. 267 og 271): Det vurderes at da marken ikke hælder mod den nordligste mose, og da overgangen mellem mark og mose er dækket af træer, er der kun en marginal risiko for overflade afstrømning af næringsstoffer. Der stilles derfor ikke vilkår. Mark 17-0 hælder mellem seks og tolv grader mod mosen mere mod syd, nr. 267. Sønderborg Kommune vurderer derfor at det er risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer. Der stilles derfor vilkår om fem meter bræmmer.

Overdrevet på mark 10 hæver sig over markniveau. Overdrevet er næringsstoffølsomt. Sønderborg kommune vurderer derfor at der ikke er risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer. Der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Strandengen ved mark 10-0 (nr. 270) er beskyttet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Sønderborg Kommune vurderer, at den beskyttelse er tilstrækkelig for naturtypen, da marken ikke

hælder mod strandengen. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til standengen.

Ifølge kort materialet er der et overlap mellem § 3 registreringen af Oldenor og det nordvestlige hjørne af mark 3. En kortgennemgang har vist, at § 3-registreringen ikke er sket helt nøjagtig. Der er derfor ikke tale om et overlap. Mark 3 ligger umiddelbart op til overdrevet. En opmåling af hældningen i GIS har vist, at udbringningsarealet hælder mindre end 6 grader mod overdrevet. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der kun er minimal risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer og stiller derfor ikke vilkår. Samme mark grænser mod syd op til en § 3 beskyttet eng. En opmåling viser, at der er mindre en 12 graders hældning mod engen. Sønderborg Kommune vurderer derfor at risikoen for overfladeafstrømning af næringsstoffer til overdrevet er minimal og stiller ikke vilkår.

Overdrevet ved mark 3 opfylder kravene til § 3. Mark 3 grænser direkte op til overdrevet på en strækning på ca. 40 meter. Det vurderes dog, at hældningen i terrænet forløber på en måde, som ikke giver risiko for overfladestrømning fra mark 3 til overdrevet. Der stilles derfor ikke vilkår til arealet.

Naturgruppen har ligeledes konstateret et overdrev beliggende vest for mark 1. Overdrevet er via en vej adskilt fra mark 1. Det vurderes derfor, at der ikke er risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer, og der stilles ikke vilkår.

Der er også konstateret et § 3 overdrev mellem mark 4 og 9, som er stærkt skrånende. Sønderborg Kommune har imidlertid konstateret, at mark ligger på et plateau og derfor ikke skråner stærkt mod overdrevet. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke er risiko for afstrømning af næringsstoffer til overdrevet.

Terrænet hælder mod mark 4, og der er ikke risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer. Der stilles derfor ikke vilkår.

Mark 5 som ligeledes grænser op til Oldenor er i omdrift. Arealet hælder mellem 6 og 12 grader mod søen. Det hældende terræn stopper imidlertid ca. 50 meter fra søen. Det vurderes på den baggrund, at en eventuel overfladeafstrømning af næringsstoffer vil blive optaget i plantedækket, og dermed ikke ende i søen. Der stilles derfor ikke vilkår.

Terrænet omkring mark 2 ligger uden for områder med hældning mellem 6 og 12 grader. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at risikoen for overfladeafstrømning af næringsstoffer til engen og overdrevet er minimal og stiller ikke vilkår.

Hældningen for mark 5-1 ligger mellem 6 og 12 grader. Samtidig hælder terrænet væk fra de beskyttede arealer. På den baggrund vurderer kommunen, at der kun er minimal risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer til overdrevet og mosen. Der stilles derfor ikke vilkår til arealet.

Med baggrund i ovenstående stilles ikke vilkår af hensyn til § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Det vurderes i afsnittet vedr. Bilag IV-arter om der er naturtyper der er egnede levesteder og ynglesteder for bilag IV arter og om der på denne baggrund skal stilles krav om bræmmer.

Stævningskove

På baggrund af besigtigelsen blev det vurderet, at mosen ved mark 19-0 er et potentielt leve- og ynglested for spidssnudet frø og sandsynligvis rasteområde for løvfrø. Der stilles derfor vilkår om bræmmer omkring mosen. Læs mere i afsnit 6.7. Besigtigelsen af stævningskoven syd for mark HK 4-c gav ikke grundlag for at stille vilkår.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

En række dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde, ynglested eller sporadisk levested på ejendommens arealer. På baggrund af faglig rapport 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser samt kommunens øvrige kendskab, vurderes det umiddelbart, at der er tale om følgende arter:

Type	Navn	Latinsk betegnelse
Krybdyr	Markfirben	<i>Lacerta agilis</i>
Padder	Stor vandsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
	Spidssnudet Frø	<i>Rana arvalis</i>
	Løvfør	<i>Hyla arborea</i>
	Strandtudse	<i>Bufo calamita</i>
Pattedyr	Vandflagermus	<i>Myotis daubentonii</i>
	Dværgflagermus	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
	Troldflagermus	<i>Pipistrellus nathusii</i>
	Brunflagermus	<i>Nyctalus noctula</i>
	Sydflagermus	<i>Estesicus serotinus</i>
	Pipistrellflagermus	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>

Ved naturafdelingens besigtigelse i oktober 2008 blev ovenstående arter ikke registreret.

Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle artsindhold. Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter. Det vurderes ud fra kommunens besigtigelse og registreringer samt Faglig rapport 322 fra DMU at ovennævnte arter forefindes indenfor bufferzonen.

Arter beskyttet ifølge EF-habitatdirektivet bilag IV må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres med vilje, og deres levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges ligesom områdets økologiske funktionalitet ikke må forringes.

Dværgflagermus trues ud over naturlige fjender af mangel på hule træer og at de ikke kan etablere dagrastepladser i bygninger nær skov. Sydflagermus og Brunflagermus trues først og fremmest af ugler. Vandflagermus trues af mangel på hule træer og af dårligt fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Markfirben foretrækker sydvendte skrånninger med bar jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, og den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted.

Menneskelige påvirkninger, der har forårsaget tilbagegang af spidssnudet frø, er typisk tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk, samt grundvandssænkninger og opdyrkning af frøens levesteder. Især mangler den spidssnude frø fugtige randzoner nær vandhullet, hvor

ungerne kan vokse op. Også forurening af vandhuller i forbindelse med gødskning og kalkning af marker har påvirket spidssnudet frø negativt, idet vandhullerne herigennem er blevet mere næringsrige. Også afvanding af større næringsrige moser har især forårsaget tilbagegang af formen *nigromaculata*.

Truslerne mod Løvfrø er forurening af ynglevandhuller med gødningsstoffer og anden forurening herunder andehold og fodring ved vandhullet.

Stor Vandsalamander er følsom overfor forurening (overgødskning) af vandet, udsætning af fisk og ændre, samt overskygning af vandet. Strandtudsens trues af negative påvirkning som følge af dræning, tilgroning eller opdyrkning af enge, samt tilgroning af vandhuller som følge af ophørt græsning. Gødskning af enge og græsmarker er ligeledes skadeligt, idet arten er afhængig af områder med lav og sparsom vegetation.

Naturgruppen har vurderet natur i en bufferzone på 1000 meter omkring centrum for udvidelsen på Møllegade 99. En række lokaliteter er blevet besigtiget i forbindelse med vurderingen. Besigtigelsespunkterne fremgår af bilag 7. Der refereres til punkterne i den nedenstående gennemgang.

Naturafdelingens høringssvar for besigtigelsespunkter, som ligger på eller umiddelbart ved udbringningsarealerne:

- at der er stor sandsynlighed for at følgende lokaliteter indgår i den økologiske funktionalitet for Løvfrø, Stor vandsalamander, Spidssnudet frø eller Strandtudse: lokaliteterne 265, 267, 269, 271, 287 og Farresdam.

- at særligt strandengene omkring Farresdam er egnede som leve- yngel- og rasteområder for strandtudsens og at disse strandenge har betydning for at opretholde områdets bestand af strandtudse. Strandtudsens er tidligere registreret på lokalitet 264, ligesom den findes strandtudser ca. 2 km nord for ejendommen.

- at såfremt mosen, lokalitet 267 og Farresdam bliver yderligere belastet med næringsrigt overfladevand fra bedriften så vil der ske en mærkbar tilgroning af disse naturområder. Tilgroningen medfører dårligere fourageringsmuligheder for specielt vandflagermus og forringet ynglesucces for strandtudsens, spidssnudet frø og løvfrø.

- at overdrevene, lokaliteterne 266 og 269 er egnede som leve- yngel- og rasteområder for markfirbenet, og at disse overdrev har betydning for at opretholde områdets bestand af markfirben.

- at det ansøgte projekt med de rette vilkår ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV.

For at projektet skal kunne opnå tilladelse skal der iværksættes afværgeforanstaltninger som sikre bilag IV arterne og områdets økologiske funktionalitet for disse arter. Dette kan sikres ved at belastningen af naturområderne; lokaliteterne 264 og 271 nedbringes og/eller ved at der iværksættes forskellige naturplejeforanstaltninger og/eller ved at der etableres bræmmer mellem naturarealerne og arealer i omdrift.

Der er en registrering af løvfrøer på marken HK 7-0. Marken er blevet besigtiget af Naturafdelingen i forbindelse med sagsbehandlingen. Naturafdelingen konstaterede, at der er tale om et tilgroet mørkt vandhul, som ikke er egnet til padden. Vandhullet ligger i grænsen mellem to marker og har to bredejere. Der er derfor lovkrav om to meter bræmmer.

Der ligger en mose vest for mark 19-0. Da der er registreret stævningsskov på matriklen, blev

der foretaget en besigtigelse af Naturafdelingen. Besigtigelsen viste, at mosen ved stævningsskoven er et potentielt leve- og ynglested for spidssnudet frø og sandsynligvis rasteområde for løvfrø.

Det fremgår af kortmateriale, at der er tidligere registreret Løvfrø ved mark 1-0 P3 ca. 50 meter inde i skoven øst for marken og på den anden side af vejen ca. 65 meter vest for marken.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelse med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse.

Markfirbenet er ikke aktuelt i forbindelse med markerne og der fjernes ikke levesteder som følge af projektet.

Sønderborg Kommune vurderer således at det ansøgte projekt på kort sigt primært kan påvirke forekomsten af padder. Det vurderes dog at der også kan ske en påvirkning af markfirben og vandflagermus. De øvrige arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning.

Bilag 7 indeholder en beskrivelse af de lokaliteter indenfor 1000 meter zonen til Møllegade 99 der vurderes, som egnede leve- eller ynglelokaliteter for bilag IV arter. I afsnit 6.6 beskrives de § 3 naturtyper, der findes på eller ved arealerne.

Kommunens egne artsregistreringer for det pågældende område er veldokumenteret for specielt Løvfrø. Endvidere er flere vandhuller blevet undersøgt for forekomster af Stor Vandsalamander.

Artsregistreringerne viser, at der er en bestand af Løvfrø fordelt på de mest egnede ynglelokaliteter i området omkring Møllegade 99.

Besigtigelsen viste, at der er potentielle levesteder og ynglelokaliteter for både Løvfrø og Stor Vandsalamander.

Det vurderes, at belastningen af ammoniak vil have en negativ effekt på vandhullernes egnethed som leve- og ynglelokalitet for bilag IV arter, især Løvfrø. Den negative effekt kan modvirkes ved at mindske tilledningen af næringsstoffer fra andre kilder. Da vandhullerne er beliggende i dyrket mark, udsættes de i dag for en tilførsel af næringsstoffer fra den omkringliggende mark. Den samlede belastning kan derfor nedsættes ved at udlægge bræmmer omkring vandhullet, således at markbidraget mindskes. Det vurderes, at bræmmerne kan tilbageholde mere kvælstof end det bidrag der kommer som nedfald fra luften og dermed neutralisere påvirkningen som følge af udvidelsen. Der stilles derfor ikke vilkår.

Overdrevet beliggende vest for mark 17-0 (punkt 267). Det vurderes, at området kan være fødested for vandflagermus og ynglested for strandtudse, spidssnudet frø og løvfrø. Marken skrånede mellem seks og tolv grader ned imod mosen. Samlet vurderes det, at markdriften på mark 17-0 kan påvirke medføre tilgroning af naturområdet og forringe bilag IV-arternes vilkår. Der stilles derfor vilkår om en fem meter bræmme. Bræmmen skal være sprøjte-, gødsknings- og dyrkningsfri og må gerne slås. Bræmmen måles fra kronekanten efter samme princip som bræmmer ved vandløb..

Overdrevet ved vest for mark 17-0 (punkt 271) er af Naturafdelingen vurderet til at være vigtig for opretholdelsen af områdets biologiske funktionalitet. Da området dermed er et potentielt leve- eller ynglested for bilag IV-arter stilles der vilkår om fem meter bræmme. Der stilles derfor vilkår om en fem meter bræmme. Bræmmen skal være sprøjte-, gødsknings- og dyrkningsfri og må gerne slås. Bræmmen måles fra kronekanten efter samme princip som bræmmer ved vandløb.

Mark 11 og 17-0 grænser op til et overdrev (besigtigelsespunkt 269). Naturafdelingen vurderer at overdrevet med stor sandsynlighed indgår i den økologiske funktionalitet for en række bilag IV-padder og er egnet som leve-, yngle og rasteområde for markfirben. Mark 17-0 hælder mellem seks og tolv grader i næsten hele overgangen mellem mark og overdrev. Mark 11 hælder mindre end seks grader mod overdrevet. Sønderborg vurderer derfor, at der er en risiko for overflade afstrømning af næringsstoffer fra mark 17-0. Det vurderes, at markdriften på mark 17-0 kan påvirke medføre tilgroning af naturområdet og forringe bilag IV-arternes vilkår. Der stilles derfor vilkår om en fem meter bræmme langs den sydlige del af mark 17-0. Bræmmen skal være sprøjte- og gødskningsfri og må gerne slås. Bræmmen måles fra kronekanten efter samme princip som bræmmer ved vandløb.

Mark 11 rummer en sø (besigtigelsespunkt 265). Naturafdelingen vurderer, at søen med stor sandsynlighed indgår i den økologiske funktionalitet for en række bilag IV-arter. Vandhullets areal er omtrent 200 m² og det er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven. Det fremstår forholdsvis lysåbent og med en ret stor andel med åbent vand. Brinkerne er generelt ikke særligt stejle, og padder vil ikke have problemer med at finde steder at kravle til og fra vandhullet. Samlet set vurderes vandhullet at være egnet som lokalitet for en række bilag IV-padder. For at beskytte dette ynglested stilles der vilkår om, at der skal være en dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme på 5 meter rundt om vandhullet. Der må ikke jordbehandles i bræmmen, men bevoksningen i bræmmen må gerne slås. Afstanden måles fra vandhullets kronekant lig reglerne for 2 meter bræmmer ved vandløb.

Mark 10 rummer et overdrev (nr. 266). Overdrevet er egnet som leve-, yngle- og rasteområde for markfirben. Overdrevet hæver sig op på markniveau. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke er risiko for afstrømning af næringsstoffer. Der stilles dermed ikke vilkår om bræmmer.

Besigtigelsen viste at mosen ved mark 19-0 er et potentielt leve- og ynglested for Spidssnudet frø og sandsynligvis rasteområde for Løvfrø. Da området dermed er et potentielt leve- eller ynglested for bilag IV-arter stilles der vilkår om fem meter bræmme. Der stilles derfor vilkår om en fem meter bræmme. Bræmmen skal være sprøjte-, gødsknings- og dyrkningsfri og må gerne slås. Bræmmen måles fra kronekanten efter samme princip som bræmmer ved vandløb.

Mark HK 7-0 har registreret en Løvfrø inde på marken. Naturafdelingen konstaterede, at vandhullet ikke er egnet til padder. Vandhullet har to bredejere, og er derfor omfattet af lovkrav om to meter bræmmer. På baggrund af besigtigelsen vurderes det at to meter bræmmer er tilstrækkelig. Der stilles derfor ikke yderligere vilkår til vandhullet.

Der er registreret Løvfrø i nærheden af mark 1-0 P3, dels i skoven øst for marken, dels vest for marken på den anden side af landevejen. Sønderborg Kommune vurderer, påvirkningen fra markdriften på løvfrøens levested i skoven er marginal. Vurderingen er baseret på, at veddet på træerne i skovens kant vil bidrage til en deposition af ammoniak fra markdriften i skovens afgrænsning. Dertil kommer en afstand på ca. 50 meter. For så vidt angår løvfrøen vest for marken vurderer Sønderborg Kommune at påvirkningen vil være marginal. Vurderingen er dels baseret på afstanden på ca. 65 som er længere end den afstand som overflade-deposition fra markdriften kommer, dels at marken og vandhullet er adskilt af en landevej, som forhindrer overfladeafstrømning af næringsstoffer. Der stilles derfor ikke vilkår.

6.8 Natura 2000

Der er ingen udbringningsarealer i Natura 2000 områder. De nærmeste Natura 2000 fremgår af bilag 11.

Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land er Lilleskov og Troldmose (Habitatområde 189). Området ligger ca. 7,2 km sydøst for mark 3-3. Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov (Habitatområde 83 og Fuglebeskyttelsesområde 68) ligger ca. 12 km sydvest for mark 17-0. Augustenborg Skov (Habitatområde 200) ligger ca. 14 km syd for mark JHK 1.

Udpegningsgrundlaget for Lilleskov og Troldmose (H189) er:

- Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*),
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*),
- Flerårig vegetation på stenede strandenge,
- Strandenge,
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på morbund uden kristtorn,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingsskove på mere eller mindre rig jordbund
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er:

- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingsskove på mere eller mindre rig jordbund og
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Habitatområdet er følsomt over for påvirkning med næringsstoffer og fosfor. Ansøgers marker afvander ikke til Augustenborg Skov.

Udpegningsgrundlaget for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83) er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- Hængesæk og andre kærsmfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandingskov på mere eller mindre rig muldjord
- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Udpegningsgrundlag for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov (F68):

Hvæpsvåge, Rørhøg og Isfugl.

Ingen af udbringningsarealerne afvander direkte til marine Natura 2000 områder. Mark 3-2 ligger vest for det marine Natura 2000 område i en afstand af ca. 500 meter.

Udpegningsgrundlaget for hele Natura 2000 området er Marsvin (*Phocoena phocoena*), Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev.

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer.

Den oprindelige udpegning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit. I habitatområdet syd for udmundingen ved Høruphav er der registeret to rev: Middelgrund og Heltsbanke. Der foreligger ingen beskrivelse af revene og truslerne for disse.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Den oprindelige udpegning af Flensborgs Fjord (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troldand, bjergand, hvinand og toppet skallesluger. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Udbringningsarealerne afvander til Als Fjord og Sydlige Lillebælt, N f. Als. Læs mere i afsnit 6.4 Kvælstof og fosfor til fjord og hav.

Et kort over havstrømningens dominerende retning fra DHI (NOVANA Havmodellen), viser, at vandafstrømning fra Als østkyst presses op gennem Lillebælt af havstrømmen, der kommer fra sydøst. Se bilag 16.

Miljømyndighedens vurdering

Da ingen af udbringningsarealerne afvander til Lilleskov og Troldsmose eller øvrige terrestriske Natura 2000 områder, vurderes det, at arealanvendelsen ikke har negativ indflydelse på disse Natura 2000 områder. Det vurderes også, at afstanden fra markerne til de terrestriske Natura 2000 områder er så stor, at der ikke vil være nogen påviselig ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne.

Arealerne afvander til Als Fjord og Sydlige Lillebælt, N f. Als. Her sker der en opblanding inden vandet fortsætter med havstrømmen op igennem Als Sund. Det vurderes således, at vandet afledt fra de ansøgte arealer ikke vil komme i berøring med revene og derfor ikke udgøre en trussel.

Samlet set vurderes det at markdriften på de ansøgte arealer ikke vil være en trussel for udpegningsgrundlaget for det marine Natura 2000 område Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H 173). Der stilles derfor ikke vilkår.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

Der er beskyttede sten- og jorddiger ved eller på følgende marker: 18-0a, 18-0b, 19-0, SH-2-0, HPS-2-0c, JHK F Olde, JHK 16, JHK 15, JHK 14, JHJ9, JHK 4, JHK 5, JHK 1, JHK3, JHK 5-1, JHK 12, JHK 2, HK-7-1, HK-7-0, HK-7-0P2, 1-0, 1-0 P3, 3-2. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning. Der stilles derfor ikke vilkår.

6.10 Kultur- og fortidsminder

Der er ikke registreret fortidsminder på udbringningsarealerne. Mark 1-0 har i den østlige ende en mindre del af en bufferzone. Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at da der ikke er registreret fortidsminder på udbringningsarealer er der ikke behov for at stille vilkår til kultur- og fortidsminder.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Ifølge BREF er der BAT for følgende områder:

- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) - behandles herunder
- Staldindretning - se afsnit 3.2
- Foder - se afsnit 3.4
- Forbrug af vand og energi - se afsnit 3.5
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning - se afsnit 4.1 + 4.2
- Udbringning af husdyrgødning - se afsnit 4.8

BAT-redegørelsen og kommunens vurdering for staldindretning, foder, forbrug af vand og energi, opbevaring/behandling og udbringning af husdyrgødning er behandlet under de relevante afsnit i godkendelsen.

Ansøgers redegørelse for BAT indenfor management

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der bliver lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Grunden til beredskabsplanen ikke er udarbejdet endnu er, at det først er når anlægget er opført, at det endeligt kan oplyses, hvor brandslukningsudstyr mv. placeres i de nye stalde.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold (bortset for serviceaftale på transponderanlæg). Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Som beskrevet under 11. Egenkontrol og dokumentation er der stillet vilkår om driftsjournal for dyreholdets størrelse, renholdelse af ventilationsarrangementerne mv. samt vilkår om registrering af forbrug herunder fodermængder og eventuelt spild. På baggrund af ansøgers redegørelse og de stillede vilkår vurderes det, at der anvendes BAT indenfor management.

Miljømyndighedens samlede vurdering af BAT

Ansøger benytter BAT teknik der:

- reducerer ammoniakemissionen (valg af staldgulv, minimalt indhold af råprotein i foder og brug af benzoesyre, gyllekøling, og luftrensning),
- reducerer udvaskningen af nitrat og nedbringer fosforoverskud og udledning af fosfor (udbringningsmetoder, minimalt indhold af råprotein og fosfor i foder og brug af fyta-se),
- reducerer vand- og energiforbruget (iblødsætningsanlæg, vask med højtryksrensere, drikkenipler i foderautomater og over drikkekopper, gyllekøling, lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation)

Sønderborg Kommune har beregnet produktionens emissionsgrænseværdi. Se bilag 4. Beregningen viser, at produktionens emissionsgrænseværdi må maksimalt være 5.230 kg NH₃-N per år. Ansøgningen lever dermed op til BAT, da ammoniakemissionen er beregnet til 5.229 NH₃-N per år.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ansøgers redegørelse om valg og fravalg i afsnit 3.2, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at ejendommen lever op til emissionsgrænseværdien på 5.230 kg NH₃-N per år.

Miljøklagenævnet har i afgørelse J. nr. MKN-130-00178 redegjort for nævnets forventninger til kommunerne i forbindelse revurdering i forhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 17 og BAT. Ifølge Miljøklagenævnet forudsætter § 17, at kommunen indgår i dialog med virksomheden, om i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. På baggrund af dette, stiller Sønderborg Kommune vilkår om at ansøger inden miljøgodkendelsen skal revurderes, skal indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Redegørelsen skal indgå i dialogen omkring revurderingen.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser og vurderinger for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som er fastsat i miljøgodkendelsen.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Alternative løsninger og o-alternativet

I dette kapitel vurderes alternative løsninger evt. alternative metoder og teknologier, som ansøger har undersøgt, men fravalgt, beskrives (er normalt ikke relevant for husdyrbrug).

Der er kun krav om alternative vurderinger i forhold til ansøgninger efter § 12 stk. 2. 0-alternativet kræves af EU, og er ansøgers beskrivelse af, hvordan bedriften kan udvikles, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres (vil normalt være nudriften).

8.1 Alternative løsninger

I processen med at udarbejde ansøgningsmaterialet, har det været overvejet, hvordan udvidelsen kan etableres uden at være til gene for omgivelserne og samtidigt kan fungere driftsmæssigt fornuftigt. En udflytning af de nye stalde for at komme længere væk fra Holm by vil bevirke, at byggeriet spredes i det åbne land, mens det samtidigt giver driftsmæssige problemer med at flytte dyrene. I stedet er der valgt en løsning med lugtrensning på de staldsektioner som bidrager med den største lugtbelastning.

Der skal gøres opmærksom på, at det nuværende staldanlæg, blev placeret ud fra amtets og kommunens ønsker i forbindelse ansøgningen om udvidelse i 2003.

Eftersom det ikke vil være økonomisk hensigtsmæssigt at reducere i det ønskede antal dyreenheder, er nul-alternativet, at der ikke udvides på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen kan gennemføres som ansøgt. Udvidelsen sker i sammenhæng med eksisterende byggeri, så anlægget fremstår som et hele.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen samlet set ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne end ved den nuværende produktion. Vurderingen er baseret på at udvidelsen af produktionen sker i god afstand fra naboer i et projekt hvor der indføres ny teknologi som reducerer miljøpåvirkningerne mest muligt.

Påvirkningen fra det nye anlæg er gennemgået og vurderet i afsnit 5. Gennemgangen har medført vilkår, som sikrer at der ikke sker forøget forurening som følge af projektet.

9 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

Der stilles imidlertid vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til landskabet og forureningsfare ved eventuelt ophør.

10 Egenkontrol og dokumentation

Der føres ingen skriftlig opgørelse over egenkontrol bortset fra logbog over flydelag på gyllebeholderne.

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre fast procedurer:

- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold polte.
- Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Etablering af flydelag umiddelbart efter tømning af gyllebeholder
- Evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes/genbruges

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at det med de stillede vilkår, er sikret, at der er en tilstrækkelig egenkontrol, som bevirker, at virksomheden kan styre sin produktion og dermed få mulighed for at agere, hvis produktionen bliver for stor og/eller forbruget stiger uhensigtsmæssigt.

Der er således stillet vilkår om, at der skal føres driftsjournal med oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktions, antal og vægt af dyr sendt til slagting samt eventuelt solgte levende dyr (afsnit 3.2), at der skal føres driftsjournal med oplysninger om dato for kontrol og rengøring af ventilationsarrangementerne (afsnit 3.3), samt at der skal ske registrering af vand-, el-, diesel- og fyringsolieforbrug (afsnit 3.5). Endvidere skal forbruget af foder og foderspild (afsnit 3.4) registreres i en journal. De omtalte vilkår er placeret i de nævnte afsnit.

11 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Offentliggørelse

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentliggjort i perioden fra den 27. februar til 19. marts 2008. Der var en henvendelse fra Lønsømadevej 7, som følge af annonceringen. Ejeren af Lønsømadevej 7 bad også om at få tilsendt et udkast.

Et udkast til godkendelsen har været i høring ved ansøger og ansøgers konsulent i perioden 22. – 26. oktober 2010.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet og ejere af forpagtningsaftaler og gylleaftaler fra den 1. november 2010 til den 14. december 2010. Se nedenstående oversigt:

- Brønd 11, Brønd 7A, Hellesøvej 2, Hellesøvej 3, Hellesøvej 4, Hellesøvej 5, Hellesøvej 7, Lønsømadevej 7, Lønsømadevej 11, Møllegade 68, Møllegade 62, Møllegade 68A, Møllegade 70, Møllegade72, Møllegade, 73, Møllegade 74, Møllegade 78, Møllegade 79B, Møllegade 80, Møllegade 81, Møllegade 81A, Møllegade 82, Møllegade 82A, Møllegade 89, Møllegade 95, Møllegade 97, Møllegade 99A, samt ejere af forpagtede arealer og ejere af arealer med gylleaftaler.

Undervejs i høringsperioden bliver Sønderborg Kommune bekendt med, at der er opført et hus indenfor konsekvensområdet. Det drejer sig om adressen Møllegade 93, 6430 Nordborg. Høringen blev derfor forlænget til den 27. december 2010 for at sikre, at alle naboer er omfattet af en seks ugers høring.

Høringen gav fire høringssvar i alt. Naboerne på Møllegade 82 og Møllegade 93 havde ingen indsigelser. En af de nærmeste naboer udtrykte en smule bekymring omkring mulig værdiforringelse af sin ejendom. Endelig kom et høringssvar med flere indsigelser fra Lønsømadevej 7.

Naboen på Lønsømadevej 7 gør indsigelse på følgende punkter:

- lugtgener
- støj og støv fra øget trafik
- øget kvælstofudledning

Sønderborg Kommune har i forbindelse med sagsbehandlingen talt flere gange med naboen på Lønsømadevej 7. Naboen udtrykker stor bekymring for øgede lugtgener. Sønderborg Kommune har redegjort for, hvordan lugtberegningen er foretaget, herunder specielt hvordan ejendomme med landbrugspligt indgår i denne beregning. Der er også henvist til bekendtgørelsens bilag 3 om beskyttelsesniveau for lugt, vejledningen og Miljøstyrelsens helpdesk svar omkring lugt. Sønderborg Kommune har behandlet problemstillingen i afsnit 5.2 om Lugt.

Naboen har ligeledes udtrykt bekymring omkring forøgede støj- og støvgener, især som følge af tungere trafik. Bekymringen er specielt rettet mod støv fra vejen, da den lægger sig på bærrugten. Sønderborg Kommune har behandlet problemstillingen i afsnit 4.4 om Transport.

Påvirkningerne som følge af øget ammoniakemission er beskrevet i afsnit 5.1. Der er i forbindelse med projektilpasninger sket en reduktion i ammoniakemissionen fra udvidelsen fra knap 6.200 til 5.229 kg N per år. Dermed er der også sket et fald i merbelastningen på natur lokaliteterne omkring ejendommen. Det betyder, at merbelastningen er mindre end 1 kg.

Klagevejledning og søgsmål

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Miljøklagenævnet af:

- Peter Jørgensen, Møllegade 99, 6430 Nordborg
- Jørgen Jørgensen, Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lovbek. om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens bedømmelse.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen. Det betyder, at en eventuel klage skal være Sønderborg Kommune i hænde senest onsdag d. 2. februar 2011 kl. 15.00.

Ansøgeren vil ved klagefristens udløb få besked, om der er modtaget klager.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter godkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter at den endelige administrative afgørelse foreligger.

Da godkendelsens etape II ikke indeholder vilkår givet efter § 22 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, har eventuelle klager ikke opsættende virkning medmindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. Hvis der kommer klager, må godkendelsen som udgangspunkt udnyttes på ejers regning og risiko inden Miljøklagenævnet har behandlet klagesagen og truffet afgørelse.

Underretning

En kopi af denne godkendelse er sendt enten som brev eller link til www.sonderborgkommune.dk til:

- Peter Jørgensen, Møllegade 99, 6430 Nordborg
- Jørgen Jørgensen, Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg
- Konsulent Ulla Refshammer Pallesen, LandboSyd, urp@landbosyd.dk
- Vibeke Jørgensen, Lønsømadevej 7, 6430 Nordborg
- Miljøministeriet v. Miljøcenter Ribe, post@rib.mim.dk
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark, syd@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Det økologiske Råd, husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalkomité Sønderjylland sonderborg@dof.dk

12 Konklusion

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12, stk. 2 på matr. nr. 530, 529, 8 og 528 Holm, Nordborg på adressen Møllegade 99, 6430 Nordborg til en udvidelse af dyreholdet fra 640 årssøer med 17.984 smågrise fravænned ved 7,6 kg og 390 polte 75-102 kg i alt 153,38 DE til 670 årssøer med 19.430 smågrise fravænned ved 9 kg og 420 polte 30-102 kg, svarende til i alt 177,27 DE i eksisterende stalde som etape I.

Etape II er en udvidelse til 1.890 årssøer med grise til 9 kg (29 stk. pr. årssø), 1.000 smågrise 9-30 kg, 1.000 slagtesvin (polte) 30-102 kg, svarende til 488,33 DE. Der bliver opført ny farestald, drægtighedsstald, løbestald, poltestald, halmlade, fodercentral, fire nye amerikanersiloer og to nye gyllebeholdere. Godkendelsen er meddelt med fem års udnyttelsesfrist.

Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 3046 4265. Der er ikke udarbejdet § 16 godkendelser til denne godkendelse.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

13 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrlovens § 12, stk. 2 til Møllegade 99, 6430 Nordborg, matr. nr. 8 m.fl., Holm, Nordborg bliver annonceret i Sønderborg ugeavis onsdag d.5. januar 2011.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt bekendtgjort i de lokale dagblade, påklages til Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt. Klagefristen udløber onsdag den 2. februar 2011 kl. 15.00.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Godkendelsen må ikke udnyttes inden klagefristens udløb.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendel-

ser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Else Libach Hansen
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

14 Vilkår

Denne godkendelse meddeles i overensstemmelse med husdyrlovens § 12 stk. 2. Vilkårene er fastsat på baggrund af oplysningerne i ansøgningsmaterialet nr. 2984 version 11, og ansøgning nr. 21071 version 2, den miljøtekniske beskrivelse, supplerende oplysninger samt miljømyndighedens vurdering. Vilkårene omfatter anlægget, husdyrholdet og samtlige arealer, der drives under ejendommens CVR-nr. Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.
2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Etape I skal være gennemført inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Med gennemført menes, at soholdet er udvidet. Etape II skal være gennemført inden fem år fra godkendelsen er meddelt. Med gennemført menes, at det nye staldanlæg og den nye gyllebeholder er opført og at søerne er indsat. Er produktionerne ikke fuldt gennemført til disse datoer, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af de to henholdsvis fem år eller registreret i løbet af årene.
4. Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.
5. Ejer skal tre måneder forud for en ændring fra etape I til etape II anmelde det til kommunen.
6. Husdyrbruget skal underrette Sønderborg Kommune (Landbrugsafdelingen) om dyreholdets størrelse, når der er forløbet henholdsvis to og fem år fra godkendelsen er meddelt.
7. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold. Ansøger har ansvaret for at eventuelle udenlandske medarbejdere også er bekendt med godkendelsens indhold.

Placering i landskabet og bygningsmæssige forhold

8. Det nye staldanlæg skal opføres som ansøgt, og på samme kote som den eksisterende bygning. Bygningshøjderne må generelt være maksimalt 8,5 m over terræn. Eventuelle afvigelser i forhold til det ansøgte, fx afvigelser i grundplan og placering vil blive vurderet i forbindelse med indsendelse af byggeansøgning. Bagatelagte afvigelser vil kunne accepteres. Større afvigelser vil udløse krav om tillægsgodkendelse eller ny miljøgodkendelse afhængigt af den aktuelle situation.
9. De nye staldbygninger skal etableres i natur-søstenselementer med grå eternittage eller alternativt i andre farver og materialer, der er afdæmpede og falder visuelt ind i omgivelserne. Der må ikke anvendes blanke og/eller reflekterende materialer. Et eventuelt alternativ skal meddeles i forbindelse med byggesagsbehandlingen. Alternativet skal vurderes og godkendes med hensyn til, om materialer og farver overholder dette vilkår.

10. Der skal etableres levende hegn rundt om det nye staldanlæg bestående af alsisk hjemmehørende arter, fx: Hassel - *Corylus (avellanaalm)*, Syren – (*Syringa vulgarrisalm*), Slåen (*Prunus spinosa*), fuglekirsebær (*Prunus avium*), Vild æble (*Malus sylvestris*), Mirabelle, Vild pærer (*Pyrus communis*), Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*), Kaprifolie, Humle (*Humulus lupulus*) eller hvidtjørn. Hegnene skal stedse vedligeholdes, så de fremstår som effektive afskærmninger. Hegnene skal etableres/suppleres senest i først kommende vækstsæson efter, at de nye staldbygninger og gyllebeholderne er opført.
11. Ansøger skal inden beplantningen påbegyndes indsende en plan med den afskærmende beplantning. Planen skal indeholde egnstypiske arter og godkendes af kommunen inden etablering.
12. Jord som flyttes i forbindelse med etablering af nye stalde, anlæg m.v. må udlægges i et maksimalt 30 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 eller områder udlagt som værdifuldt landskab eller natur jævnfør Kommuneplanen. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor en mængde der flyttes.

Husdyrholdet og staldanlæg

13. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 1.890 årssøer med smågrise til fravæning ved 9,0 kg (29 stk. per årssø), 1000 smågrise (9-30 kg) og 1.000 slagtesvin (30- 102 kg). Dyrene må fordeles i staldene med følgende maksimal belægning i staldene:

Nr.	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Nudrift		Ansøgt drift	
			antal	DE	antal	DE
1.1.1.	Eks. Farestald	Årssøer med smågrise til fravæning ved 7,2 kg (nudrift) og 9 kg (ansøgt drift)	640	44,87	582	42,61
1.1.2.	Eks. Løbestald	Årssøer	240	38,99	166	28,17
1.1.3.	Eks. drægtighedsstald	Årssøer	400	64,98	239	40,55
1.1.4.	Ny farestald 4	Årssøer med smågrise til fravæning ved 9 kg	-	-	145	10,61
1.1.5.	Ny poltestald 5	Smågrise 7,2 – 30 kg –	-	-	1.000	4,25
		Slagtesvin 30-102 kg	-	-	1.000	25,68
1.1.6.	Ny løbestald 6	Årssøer	-	-	542	91,96
1.1.7.	Ny drægtighedsstald 7	Arssøer	-	-	943	160,00
1.1.8.	Eks. polte/klimastald	Slagtesvin 75-102 kg	390	4,54	-	-

		Smågrise 7,2 kg -	-	-	-	-
1.1.9.	Ny farestald 4.1	Årssøer med smågrise til fravæning ved 9 kg	-	-	582	42,61
1.1.10.	Ny farestald 4.2.	Årssøer med smågrise til fravæning ved 9 kg	-	-	581	42,53
	I alt			153,38		488,33

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

14. Dyreholdet må varieres, så længe den samlede produktion på ejendommen ikke overstiger 488,33 DE, under forudsætning af at lugtgenekriterierne er opfyldt. Det vil sige, at antallet af OU /m³ for søer og smågrise ikke overstiger 60.023, og OU/M³ fra slagtesvin ikke overstiger 4.950.
15. Ansøger skal på forlangende dokumentere vilkår 13 via en lugtberegning i www.husdyrgodkendelse.dk.
16. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktionsanstalt, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.
17. Der skal på ejendommen være mulighed for, at tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i staldene.

Ventilation

18. Nye ventilationsanlæg fra stalde skal sikre, at afkastet sker lodret gennem skorsten uden afdækning. Så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås.
19. Der skal etableres undertryksventilation i nye stalde.
20. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold. Data skal føres ind i en driftsjournal. Driftsjournalen skal gemmes i fem år og forvises miljømyndigheden på forlangende. Ventilationsanlæggene skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.

Gyllekøling

21. Der skal installeres gyllekøling i stalde med træk og slip i hele gyllekummearealet på 2.907 m² og stalde med linespil i hele gyllekumme arealet på 2.244 m². For at opnå den ansøgte reduktion i ammoniakemissionen, skal der i gennemsnit over hele året køles med 8,81 W/m². Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 45.391 W.

22. Når varmepumpen er valgt, skal der udarbejdes en tabel, der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.
23. Inden staldene tages i brug, skal der fremsendes en beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til ovenstående, endvidere dokumenterer, hvor mange timer varmepumpen faktiske driftstid skal være med den valgte pumpe.
24. Der skal være en timetæller på varmepumpen. Den månedlige driftstid, hvor varmepumpen kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal. I driftsjournalen skal endvidere noteres, når/hvis der sker driftsstop samt årsagen hertil.
25. Køleanlægget skal være med en forsynet med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.
26. Anlægget skal vedligeholdes ifølge fabrikantens vejledning herom.

Luftrensning

27. Der skal installeres luftrenser i staldafsnit 1.1.9 og 1.1.10 i henhold til ansøgningen. Anlægget skal være i drift året rundt, svarende til 8760 timer per år.
28. Driften af det biologiske luftrensningssystem fra Skov, skal følge fabrikantens anvisninger om optimal drift og vedligeholdelse m.m.. Fabrikantens anvisninger og en eventuel serviceaftale skal sendes til og accepteres af Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, inden denne godkendelse udnyttes.
29. Enhver type af driftsstop og årsagen dertil skal noteres i en driftsjournal. Luftrensningsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig og nødvendige reparationer og justeringer skal udføres. Dette noteres også i driftsjournalen.
30. Der skal indgås en serviceaftale med producenten om kontrol jf. service manualen, og anlægget skal vedligeholdes ifølge fabrikantens vejledning herom.
31. Der skal føres logbog over vandforbruget i luftrenseanlægget.
32. Beskrivelser af kontrol, evt. kalibrering og eventuelle driftsstop skal noteres i en driftsjournal og kopi af kontrolrapporten skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden i minimum fem år.

Fodring

33. I etape II skal der anvendes foderkorrektion med maksimalt 29 grise pr. årssø og en fravænningsvægt på 9 kg:

$$- ((FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ råprotein pr. FE}) / 6250) - 1,50 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) / 27,2 = ((1442 \times 140,7) / 6250 - 1,5 - (29 \times 9 \times 0,024)) / 27,2 = 0,908.$$
34. I etape I skal der anvendes følgende foderkorrektion med maksimalt 29 grise pr. årssø og en fravænningsvægt på 9 kg:

$$- ((FE \text{ pr. årssø} \times g \text{ råprotein pr. FE}) / 6250) - 1,50 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) / 27,2 = ((1442 \times 140,5) / 6250 - 1,5 - (29 \times 9 \times 0,024)) / 27,2 = 0,906$$

35. Der skal anvendes fasefodring. Foderet skal tilsættes fytase, alternativt skal der anvendes foder med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater.
36. Blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende. Det skal kunne dokumenteres, hvor meget der årligt anvendes af de forskellige foderblandinger.
37. Der skal føres journal over mængden af husdyrfoder og opstået spild. Journalen skal forevises miljømyndigheden på forlangende og gemmes i fem år.

Energi og vandforbrug

38. Husdyrbrugets el-, vand- og diesel- og fyringsolieforbrug skal kunne dokumenteres over for tilsynsmyndigheden. Dokumentation skal opbevares i 5 år og fremvises tilsynsmyndigheden på forlangende.
39. Hvis husdyrbrugets elforbrug overstiger 590.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
40. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 13.750 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.
41. Anlæg der er særligt energiforbrugende som f.eks. ventilationsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
42. Der skal anvendes energibesparende lyskilder i det nye staldanlæg. Ved udskiftning i det eksisterende anlæg skal der ligeledes anvendes energibesparende lyskilder.

Spildevand herunder regnvand

43. Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grisetransportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt plads med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder, gyllekanaler eller gyllebeholder. Vaskepladsen skal til enhver tid være 2 m længere og 2 m bredere end den største maskine, som vaskes på pladsen.
44. Indvendig vask af marksprøjte skal ske på det netop sprøjtede areal.

Affald

45. Rester af bekæmpelsesmidler skal bortskaffes og opbevares i originalemballage og under samme forhold som bekæmpelsesmidler i øvrigt, indtil de anvendes eller bortskaffes. Emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald, f. eks. Til en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.
46. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares i originalemballage og brugte kanyler i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.

47. Beholdere med spildolie eller andet flydende affald skal stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
48. Olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs.
49. Farligt affald må maksimalt opbevares 1 år, før det bortskaffes.

Råvarer og hjælpstoffer

50. Ved håndtering af smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand
51. Bekæmpelsesmidler skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn, jord eller lignende. Eventuelle rester af bekæmpelsesmidler skal opbevares i original emballage og under samme forhold som de øvrige bekæmpelsesmidler, indtil de bortskaffes.
52. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
53. Tankning af diesel skal foregå på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb enten via olieudskillere, eller således at spild kan opsamles. Tankning skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

54. Der skal foreligge og indsendes en beredskabsplan senest tre måneder efter etape I er påbegyndt. Planen skal oplyse, om hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Det vil sige udformet på et sprog som hver enkelt kan forstå.
55. Der skal foreligge en fuldt opdateret beredskabsplan senest tre måneder efter det nye staldanlæg (Etape II) er taget i brug. Planen skal fremover opdateres mindst hvert andet år.
56. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.
57. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen på 112. Underret efterfølgende tilsynsmyndigheden: Landbrugsafdelingen, Sønderborg Kommune tlf. 8872 4085.

Flydende husdyrgødning (herunder transport)

58. Der skal altid være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder i gyllebeholdere til husdyrbruget (dvs. i egne gyllebeholdere samt lejet opbevaringskapacitet). Såfremt en leje aftale udgår, skal der forinden fremsendes en ny aftale til kommunen.

59. Såfremt der benyttes lejet personale/maskinstation til udbringning af gylle, skal disse gøres bekendte med denne miljøgodkendelses vilkår om udbringning af husdyrgødning og bræmmer og efterleve dem.
60. Der må ikke pumpes gylle fra de eksisterende stalde til gyllebeholderen på lørdage eller søn- og helligdage.
61. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
62. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Påfyldning skal ske under konstant opsyn. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal ind mod gyllebeholderen være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer mod påkørsel af denne. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, kan husdyrbruget vælge ikke at etablere påfyldepladserne.
63. Der må ikke udbringes flydende husdyrgødning i weekender eller helligdage på arealer der ligger op til Holm by eller andre byområder.
64. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.
65. Transport med gylle skal altid tilrettelægges således, at der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
66. Der må ikke udbringes husdyrgødning på frossen jord.
67. Ansøger skal informere Sønderborg Kommune, hvis antallet af transporter stiger med 10 % eller derover.

Anden organisk gødning

68. Der må ikke udbringes spildevandslam, bioaske eller øvrigt affald på udbringningsarealerne.

Lugt

69. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener som vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.
70. Såfremt naboer eller tilsynsmyndigheden ved tilsyn vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne. Planen skal fremsendes til tilsynsmyndigheden til godkendelse og skal derefter gennemføres.

Fluer og skadedyr

71. Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratoriums.
72. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Transport

73. Der må normalt ikke forekomme transporter i weekender og på helligdage. Ansøger skal tilstræbe, at transporterne falder indenfor normal arbejdstid.

Støj fra anlægget og maskiner

74. Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

75. Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Støv fra anlæg og maskiner

76. Støvgener fra færdsel på grus- og markveje skal minimeres ved hensynsfuld kørsel.
77. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

Lys

78. Belysning i stalde skal være slukket, når der ikke er påkrævet belysning af hensyn til dyrenes velfærd eller af hensyn til udførelse af arbejdsopgaver.
79. Udendørs belysning og lys fra stalde skal være sensorstyret og må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

80. Inden miljøgodkendelsen skal revurderes, skal ansøger indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført.

Udbringningsarealer

81. Der må maksimalt udbringes 7.278 kg P på udbringningsarealerne per år.
82. Aftale om overførsel af husdyrgødning til biogasanlæg skal dække mindst to kalenderår.
83. Hvis aftalen om overførsel af husdyrgødning til biogasanlæg ophører skal ansøger indgå aftaler om opbevaring indtil nye udbringningsarealer er tilvejebragt.
84. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkelige udbringningsarealer til rådighed, skal dyreholdet mindskes, så de gældende harmonikrav overholdes. Alternativt skal ansøger søge om godkendelse af arealer efter Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v.
85. Der skal etableres fem meter bræmmer om naturlokaliteter på eller ved følgende marker: 11, 17 og 19-0. Se bilag 15. Bræmmen skal være sprøjte- og gødskningsfri og må gerne slås. Bræmmen måles fra kronekanten efter samme princip som bræmmer ved vandløb.

Husdyrbrugets ophør

86. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
87. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:
 - a. Staldanlæg, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. tømmes og rengøres. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
 - b. Alle olietanke tømmes.
 - c. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald og andet affald bortskaffes i henhold til Sønderborg Kommunes erhvervsaffaldsregulativ.

Bilag

Beslutningskriterier:

- Opbevaring husdyrgødning
 - Staldafsnit
- Udførelsen vedrører:
Møllegade 99, 6430 Nordborg

Oversigtskort beliggenhed

Journal nr.: 07/2119
Adresse: Møllegade 99, 6430 Nordborg
Målestokforhold: 1:10.000
Udskriftsdato: 19.-10.-2010
Kortet er vejledende

Beslutningskriterier:

- Opbevaring husdyrgødning
- Staldafsnit

Ekst. Kommuneplantillæg - vedtaget

- Boligområde
- Blandet bolig og erhverv
- Erhvervsområde
- Område til butikformål
- Rekreation / fritidsformål
- Sommerhusområde
- Offentlige formål
- Tekniske anlæg
- Landområde
- Andet

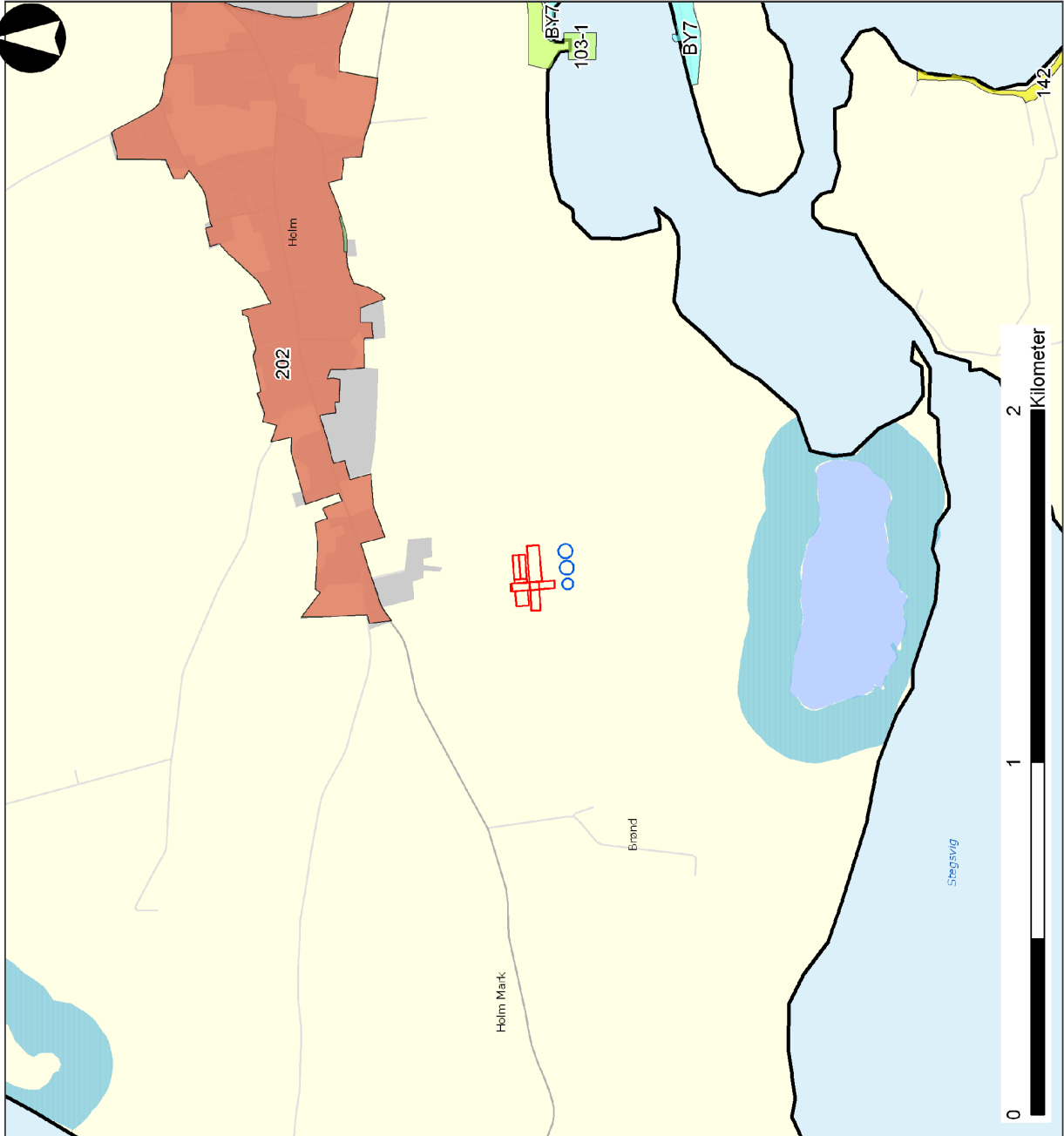
Lokalplan - Vedtaget

- Boligområde
- Blandet bolig og erhverv
- Erhvervsområde
- Område til butikformål
- Rekreation / fritidsformål
- Sommerhusområde
- Offentlige formål
- Tekniske anlæg
- Landområde
- Andet

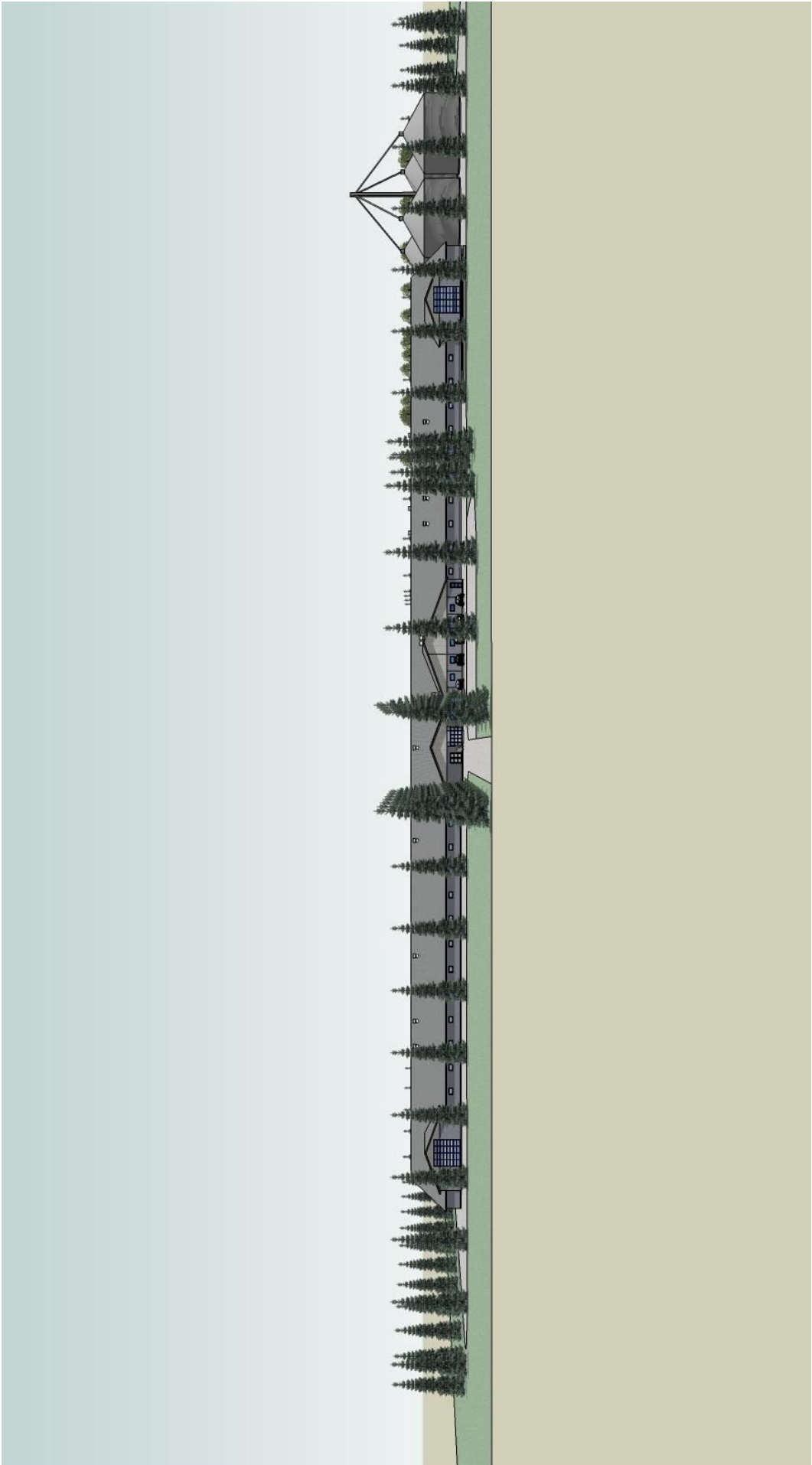
- Søbeskyttelseslinjer
 - Skovbyggelinier gældende
 - Skovbyggelinier ophævet
- Udtalelsen vedrører:**
Møllegade 99, 6430 Nordborg

Planmæssige forhold

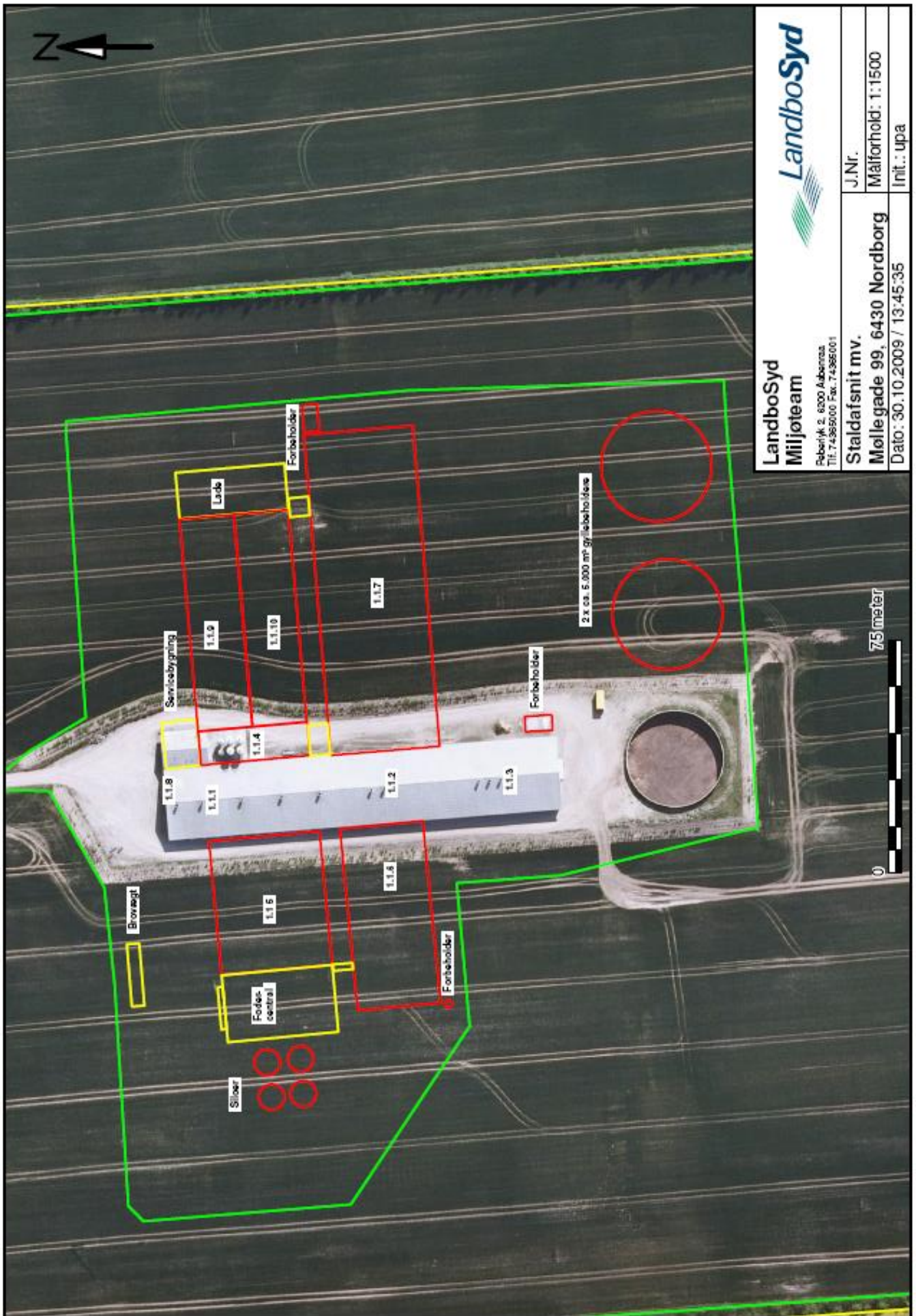
Journal nr.: 07/2119
 Adresse: Møllegade 99, 6430 Nordborg
 Måstoksforhold: 1:15.000
 Udskriftsdato: 19-10-2010 Kortfærdvejledning

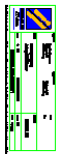
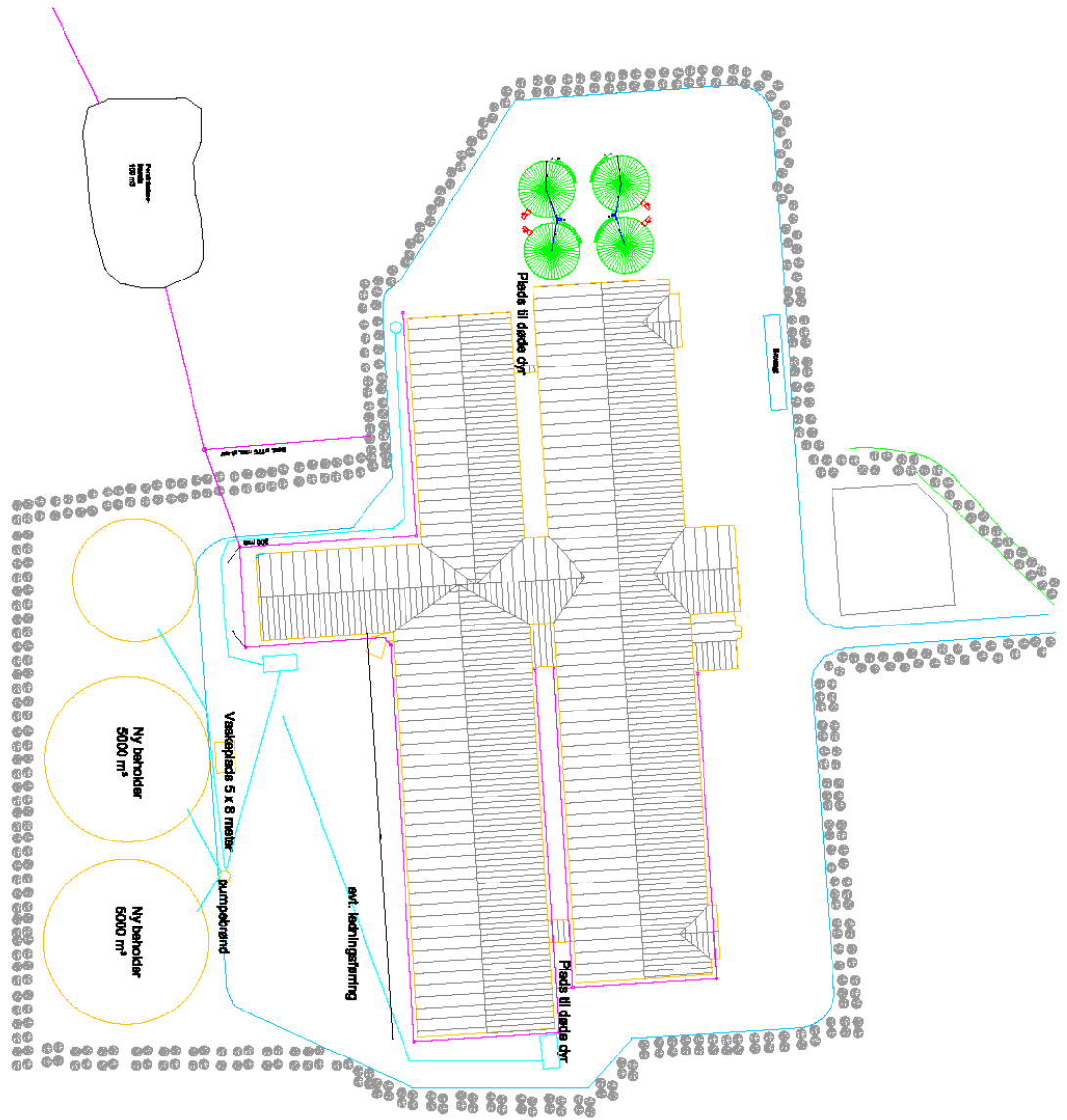
Bilag 3

Bilag 3

Bilag 3

Gdr.: Skovhave I/S

	Antal dyr	DE	Emissionsgrænseværdi	Samlet emission BAT
Ekisterende søstalde	670	251	0,8	536,00
	419	231	1,87	469,37
			2,21	925,99
Smågrise til 9 kg lekt. søstalde	19430		0,0048	94,18
Nye søstalde	0	0	2,9000	0,00

	Antal dyr	DE	Emissionsgrænseværdi	Samlet emission BAT
Ekisterende smågrisestalde	0	0	0,0943	0,00
	0	0	0,0710	0,00
Nye smågrisestalde	0	0	0,0600	0,00
	0	0	0,0600	0,00
Ekisterende slagtesvinestalde	420	147,03	0,3501	147,03
	0	0	0,2901	0,00
Nye slagtesvinestalde	0	0	0,2901	0,00
	0	0	0,2901	0,00
Kontrol	DE Sum	0		

Samlet BAT-niveau, Kg N 2172,56

Der er ansøgt om en emission på
Kan klæres med en foderkorrektion på

Standard:
Krav:

Emissionsgrænseværdi eksisterende søstalde	Farestald	Standardemissionsgrænseværdi
Lebe-/drengehold	Delvis fast gulv	0,8
Delvis fast gulv, individuel		1,87
Delvis fast gulv, lps		2,21
Delvis fast gulv		0,071
Emissionsgrænseværdi nye søstalde	Standardemissionsgrænseværdi	Korrigeret
250-750 DE	2,9000	2,7
Under 250 DE	2,7	2,9000
250-750 DE	2,9000	2,3
Over 750 DE	2,3	

Indretning i eks. smågrisestald	Standardemissionsgrænseværdi	Korrigeret
Drennet gulv (fuld)	0,0943	0,0943
Delvis fast gulv	0,071	0,0709796
0		0
Emissionsgrænseværdi nye søstalde	Standardemissionsgrænseværdi	Korrigeret
Under 250 DE	0,06	0,0599794
Under 250 DE	0,06	0,0599794
250-750 DE	0,063	0,063
Over 750 DE	0,0545	0,0545
Indretning	Standardemissionsgrænseværdi	Korrigeret
25-49 % fast gulv	0,35	0,3500667
50-75 % fast gulv	0,29	0,2900553
Drennet gulv	0,4	0,4
Emissionsgrænseværdi nye søstalde	Standardemissionsgrænseværdi	Korrigeret
Under 250 DE	0,29	0,2900553
Under 250 DE	0,29	0,2900553
250-750 DE	0,317	0,317
Over 750 DE	0,22	0,22

FE-fødsel	g råprotein/FE	antal smågrise	fraværmingsvægt
	142,8	24,6	7,2
Korrektionsfaktor	0,9999		
FE-fødsel	g råprotein/FE	antal smågrise	fraværmingsvægt
	140,5	29	9
Korrektionsfaktor	0,9963		

Bilag 4

Bilag 4

Gdr.: Skovhave I/S

Eksisterende stotalde	Emissionsgrænseværdi		Samlet emission BAT		Emissionsgrænseværdi eksisterende stalde		Farestald		Standardmissionsgrænseværdi	
	Antal dyr	DE	0,8	465,60	Delvis fast gulfv	0,8	0,8	0,8	0,8	
1485	347,71	1,87	155,21	264,10	Delvis fast gulfv, individuel	1,87	2,21	2,21	2,21	
1308		2,21	264,10		Delvis fast gulfv, løs	2,21				
14895		0,0048	71,76		Delvis fast gulfv	0,071	0,0048469	0,071	0,0682664	
1485	347,71	1,8218	2705,42		Standardmissionsgrænseværdi	1,8218				
1308		0,8000	1046,40		Standardmissionsgrænseværdi	0,8000				
41895		0,0041	171,60		Standardmissionsgrænseværdi	0,005	0,0040956	0,005	0,0682664	
0	0	0,0943	0,00		Indretning i eks. smågrisestal	0,0943	0,0542676	0,0943	0,9996566	
0	0	0,0490	0,00		Draenet gulfv (fuld)	0,071	0,0490338	0,071	0,6906449	
					Delvis fast gulfv	0	0	0	0	
1000	4,25	0,0600	59,98		Emissionsgrænseværdi nye stalde	0,05	0,0599794	0,05	0,9996566	
0	0	0,0600	0,00		Under 250 DE	0,06	0,0599794	0,06	0,9996566	
					250-750 DE	0,063		0,063		
					Over 750 DE	0,0545		0,0545		
0	0	0,3501	0,00		Indretning	0,35	0,3500667	0,35	1,0001906	
0	0	0,2901	0,00		25-49% fast gulfv	0,29	0,2900553	0,29	1,0001906	
					50-75% fast gulfv	0,29	0,2900553	0,29	1,0001906	
					Draenet gulfv	0,4		0,4		
1000	25,68	0,2901	290,06		Emissionsgrænseværdi nye stalde	0,29	0,2900553	0,29	1,0001906	
0	0	0,2901	0,00		Under 210 DE	0,29	0,2900553	0,29	1,0001906	
					Under 210 DE	0,188		0,188		
					Over 750 DE	0,22		0,22		
488,97					Standardmissionsgrænseværdi	0,188		0,188		

Samlet BAT-niveau, Kg N 5230,12

5483,08 vist ift. hæringsdiast til vejledning

Der er ansøgt om en emission på: Difference

Kan klæres med en føderkorrektion på: 0,908

Standard:

FB Årsko	1442	g råprotein/FE	142,8	antal smågrise	24,6	fravevningsvægt	7,2
Korrektionsfaktor	0,9999						
FB Årsko	1442	g råprotein/FE	140,7	antal smågrise	29	fravevningsvægt	9
Korrektionsfaktor	0,908						

Bilag 5

Peter Jørgensen
møllegade 99
6430 Nordborg

T30082
09-11-2009

Miljø

Gyllekølingsanlægget er dimensioneret ud fra fremsendte plantegning.

Gyllekummeareal med træk og slip: 2907 m²

Gyllekummeareal med linespil: 2244 m²

Køling af gylle reducerer ammoniakfordampningen fra stalden. Teknologien er beskrevet i Miljøstyrelsens BAT-blad omkring køling af gylle i svinestalde.

Varmepumpeanlægget er dimensioneret efter varmebehovet og der kan forventes en reduktion i ammoniakfordampningen fra stalden på ca.: 9,9%

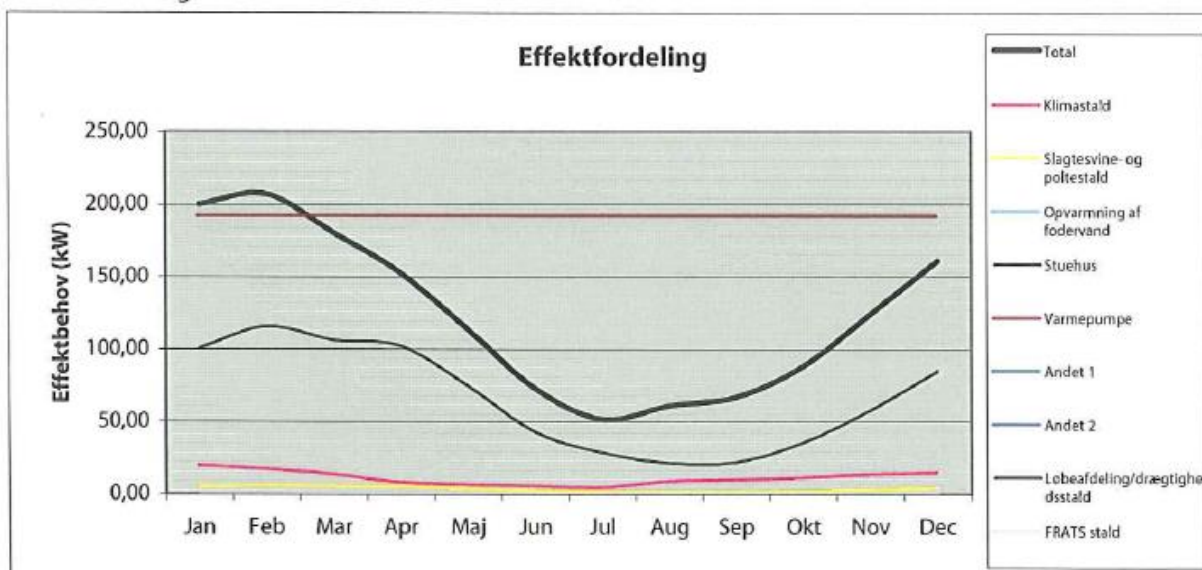
Varmepumpeanlæggets årlige faktiske driftstid er ca.: 2.600 timer pr. år

Yderligere dokumentation på anlæggets miljømæssige effekt udarbejdet ved endelig projektering af anlægget.

Energi

	<i>Effektbehov</i>	<i>Energibehov</i>
Klimastald	20,0 kW	90.000 kWh
Slagtesvine- og poltestald	5,0 kW	18.750 kWh
Farestald	62,4 kW	218.650 kWh
Løbeafdeling/drægtighedsstald	100,6 kW	150.878 kWh
Mandskabsrum	12,0 kW	34.532 kWh
Samlet behov	200,0 kW	512.810 kWh

Bemærk at ovenstående beregninger er vejledende og er lavet på baggrund af oplysninger fra kunden samt Danfoss' erfaringer.

Peter Jørgensen
 møllegade 99
 6430 Nordborg

T30082

Økonomiberegning

Materialepris:	629.000 kr.
Montagepris:	69.000 kr.
Herudover må beregnes følgende ca. pris til nedlægning af slanger:	76.800 kr.
Merinvestering:	774.800 kr.
Andel erhverv:	100%
Der forventes at varmepumpen kan erstatte ca.	99%

Supplerende/alternativ varmekilde:

Stoker:

Halm:

Oliefyr:

Årlige driftsudgifter til opvarmning med: **OLIE**

		Privat	Erhverv
-	L olie til opvarmning privat andel	-	kr.
60.331	L olie til opvarmning erhverv		271.488 kr.

Udgifter til ovenstående i alt

- **kr. 271.488 kr.**

Årlige driftsudgifter til opvarmning med varmepumpeanlæg:

		Privat	Erhverv
-	kWh til opvarmning privat	-	kr.
126.921	kWh til opvarmning erhverv		95.190 kr.
603	L olie til supplerings		2.715 kr.

Udgifter til ovenstående i alt - varmepumpeanlæg

- **kr. 97.905 kr.**

Årlig driftsbesparelse uden forrentning og afskrivninger af merinvesteringen
Besparelsen omregnet til private- eller erhvervskroner ved 50% skat
Energibesparelsen ved installering af varmepumpeanlæg

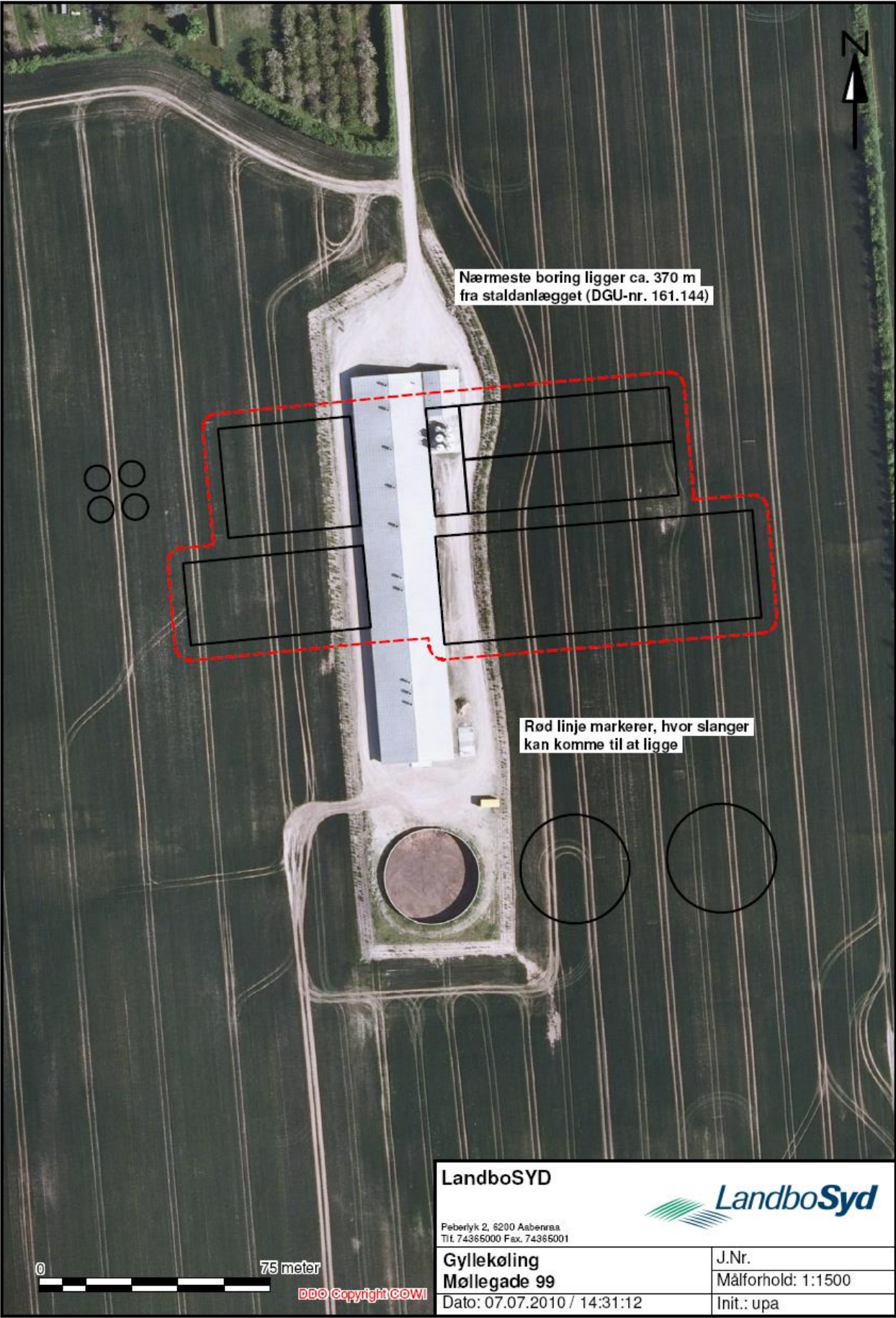
- **kr. 173.583 kr.**
86.791 kr. 173.583 kr.

Tilbagebetalingstid uden forrentning af investeringen
 Tilbagebetalingstid uden forrentning af investeringen

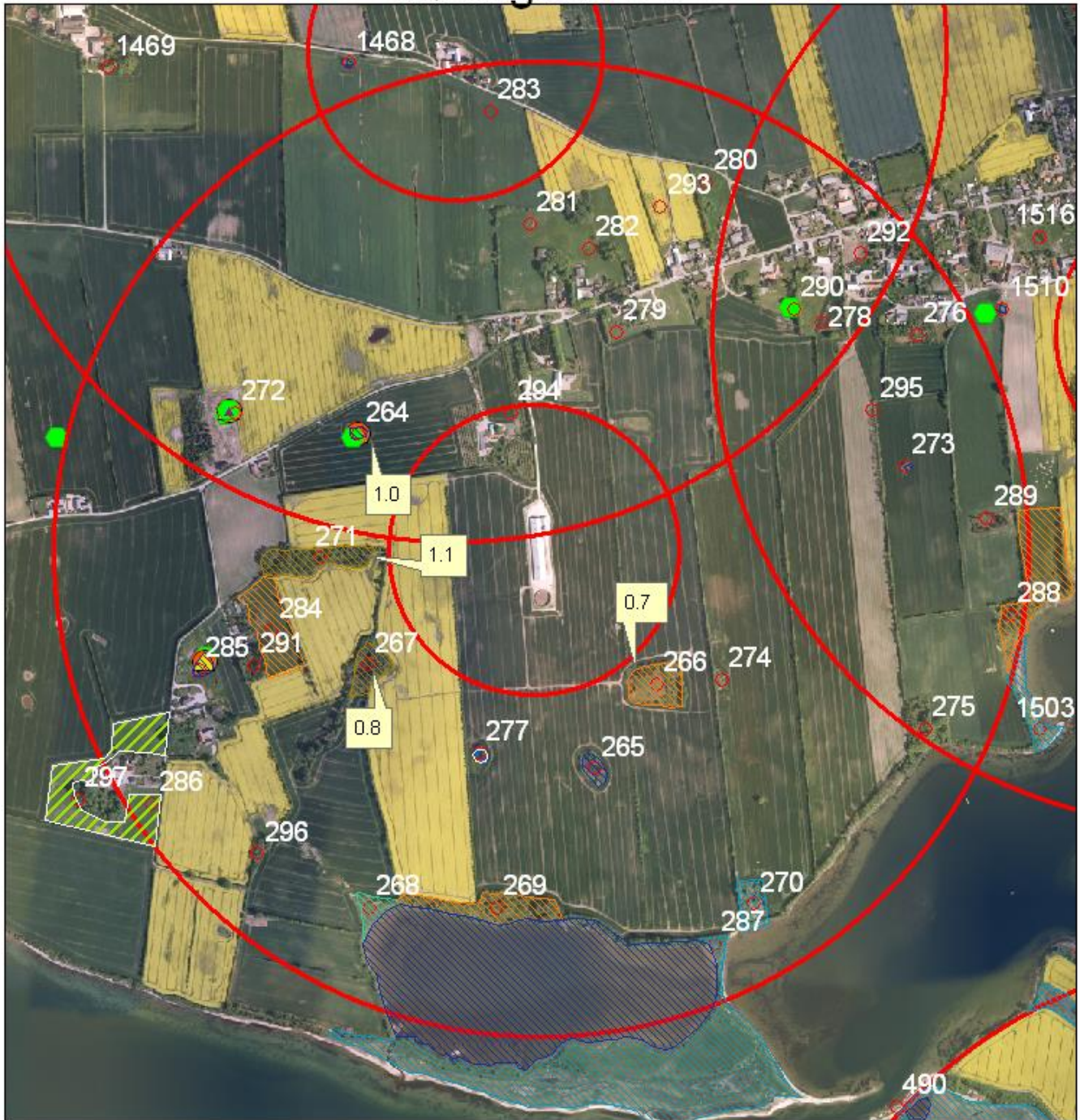
4,46 år.
4,46 år.

(medregnet skattefordel)
 (uden skattefordel)

Bilag 5

Møllegade 99

signatur		Nyregistrering_beskyttede_naturtyper		OBJEKTTKST	
	Eng		Beskyttede naturtyper: Eng		Bjergsalamander
	Hede		Beskyttede naturtyper: Mose		Butsnudet frø
	Mose		Beskyttede naturtyper: Overdrev		Grøn frø
	Overdrev		Beskyttede naturtyper: Strandeng		Ingen reg. padder
	Strandeng		Beskyttede naturtyper: Sø		Lille Vandsalamander
	Sø				Løgfrø
					Løvfrø
					Skrubtudse
					Spidssnudet frø
					Stor Vandsalamander
					Strandtudse

Kortbilag
Luftfoto 2008
Afdeling
Naturafdelingen
Bo Mammen Kruse
Juni 2010

0 240 Meters

Bilag 7

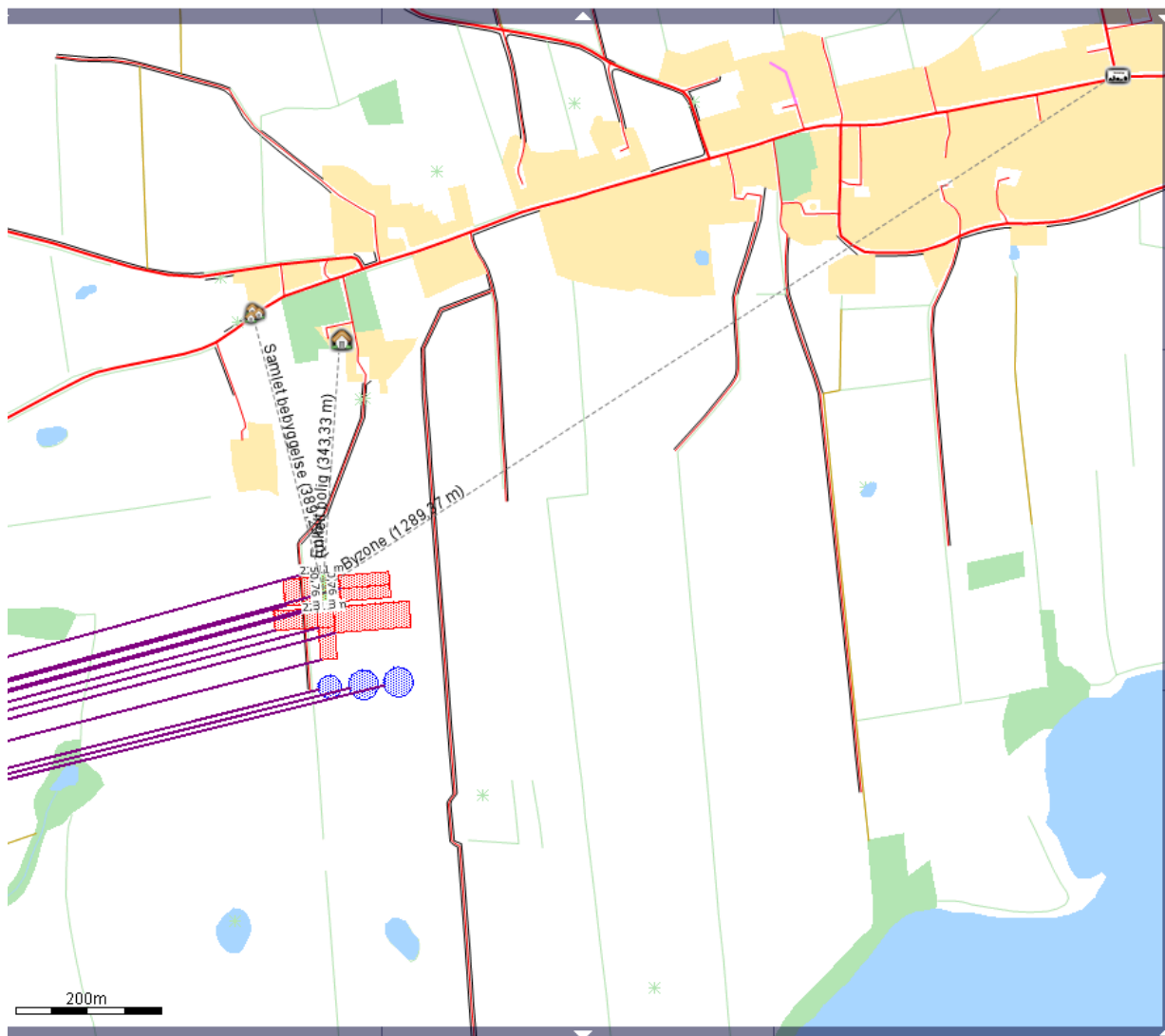
Figur 1 er en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen

Id.	UTM	UTM	nbl.	Habitatdir. Bilag IV	
Nr.	X	Y	naturtype	§ 3	
				Undersøgelser / bræmmer	
				U/B	
				Løvfør, Stor vandsalamander, Strandtudse, kransnålealger	
264	543118	6100309	sø	X	U/B
265	543601	6099616	sø	X	
266	543726	6099717	Overdrev	X	
267	543127	6099817	mose	X	U/B
268	543143	6099332	eng	X	
269	543386	6099332	overdrev	X	
270	543920	6099348	strandeng	X	
271	543040	6100054	mose	X	U/B
272	542857	6100340	Sø (opfyldt lovligt)		
273	544231	6100237	sø	X	
274	543856	6099803	Krat		
275	544276	6099701	Krat		
276	544253	6100505	Græs/krat		
277	543362	6099654	Sø	X	
278	544059	6100537	Græs/krat		
279	543637	6100512	Græs		
280	543827	6100816	Græs		
281	543476	6100720	Græs		
282	543592	6100684	Græs		
283	543389	6100963	Græs		
284	542935	6099902	overdrev	X	
				Løvfør, Spidssnudet frø	
285	542805	6099837	sø	X	Stor vandsalamander
286	542693	6099533	eng	X	

287	543838	6099263	strandeng	X	
288	544448	6099933	overdrev	X	
289	544399	6100123	Krat/stormfald		
290	544001	6100559	Hegn/græs		Løvfrø
291	542897	6099833	krat		
292	544144	6100668	krat		
293	543726	6100767	græs		
294	543449	6100369	Krat		
295	544146	6100347	Hegn		
296	542921	6099457	Ellesump		
				X	
297	542528	6099549	eng		
	Farresdam		Sø	x	

Bilag 8

Kortbilag – lugtberegning i www.husdyrgodkendelse.dk

Bilag 8

Resultat af lugtberegning

Område-type	Beregningssmodel	Ukorrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter), nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand (meter)	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	569,65 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet Bebyggelse	Ny	406,61 m	406,61 m	161,05 m	409,84 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.
Enkelt bolig	Ny	163,91 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Miljøvurdering af lugtgenerne bliver beregnet efter to modeller. **FMK modellen**, som tidligere var den mest udbredte, og den **nye lugtvejledning**, som fremgår af vejledningens bilag 5. I et konkret tilfælde skal anvendes model, som giver den længste geneafstand. Det er angivet, hvilken model der på den baggrund er anvendt. Såfremt det er den nye model kan ansøgningssystemets miljøvurdering i forhold til lugtgenerne erstattes af en konkret OML- beregning.

Den **ukorrigerede geneafstand**, er den geneafstand, som kan beregnes på baggrund af lugtemissionen fra alle staldafsnit.

Den **korrigerede geneafstand**, er geneafstanden, hvor der er korrigeret for vindretning og kumulation i forhold til en situation, hvor den nye model anvendes. Den indeholder desuden en korrektion baseret på en bortscrening af staldafsnit, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Geneafstanden ved nudrift er den korrigerede geneafstand, som kan beregnes på baggrund af den husdyrproduktion, som er angivet under nudrift. Denne geneafstand anvendes i tilfælde, hvor den vægtede gennemsnitsafstand er mellem 50-100 % af geneafstanden. I disse tilfælde må der foretages ændringer, som giver uændrede eller reducerede lugtgener. Dette betyder i så fald, at geneafstanden ved ansøgt drift ikke må være længere end geneafstanden ved nudrift.

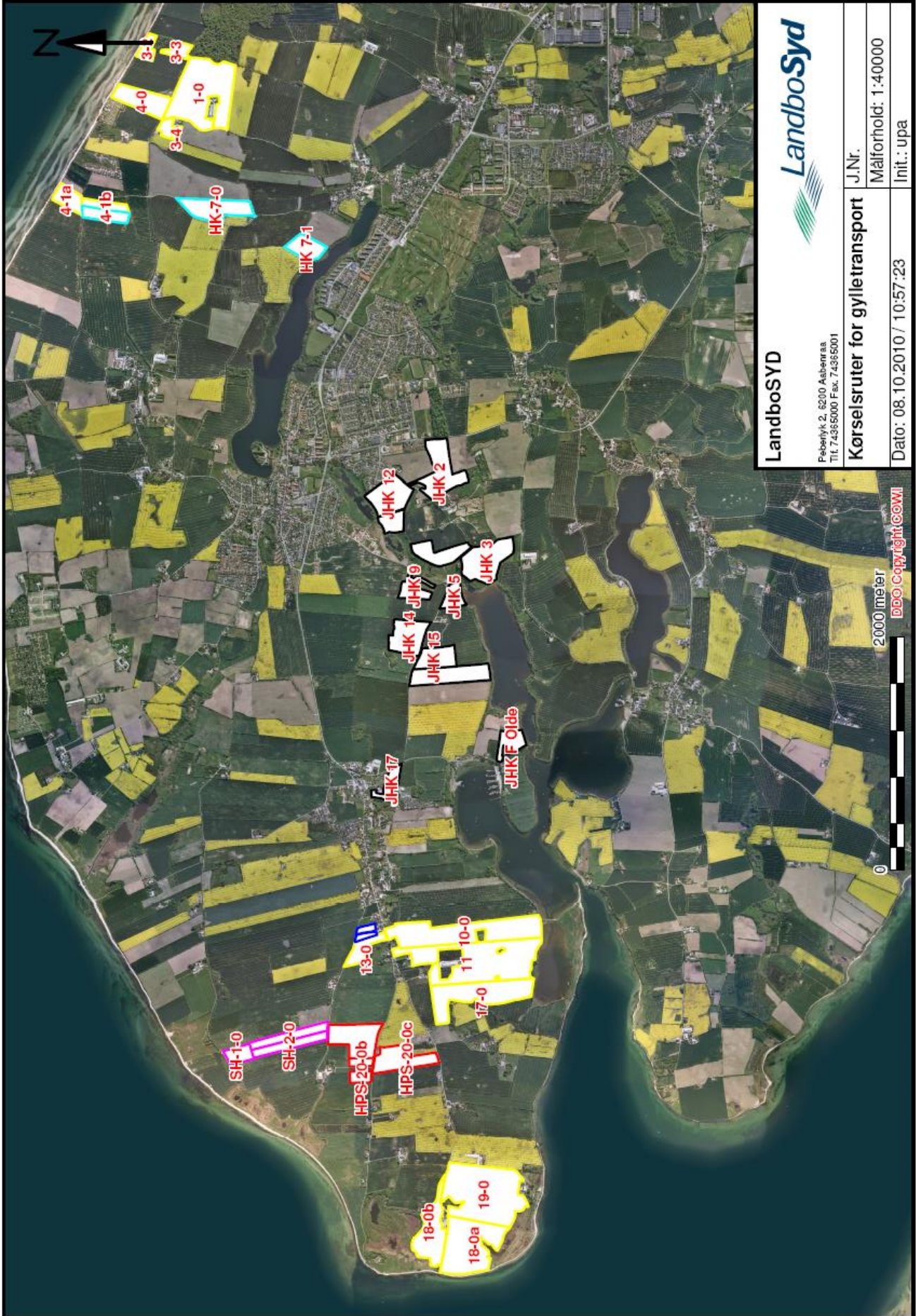
Den **vægtede gennemsnitsafstand** er en beskrivelse af den reelle afstand mellem staldafsnittene og omboende. Den vægtede gennemsnitsafstand beregnes kun for de staldafsnit, som ikke er bortscrenet ved at ligge længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Det er til sidst **konkluderet**, hvorvidt genekriterierne er overholdt. Det skal dog tilføjes, at såfremt staldafsnittene ligger spredt i forhold til omboende kan det være nødvendigt at foretage en ekstra beregning for de staldafsnit, som ligger nærmest omboende. Disse skal også isoleret set overholde genekriterierne.

Bilag 8

Bilag 9

LandboSYD

Febervik 2, 6200 Asbenraa
Tlf. 74385000 Fax. 74385001

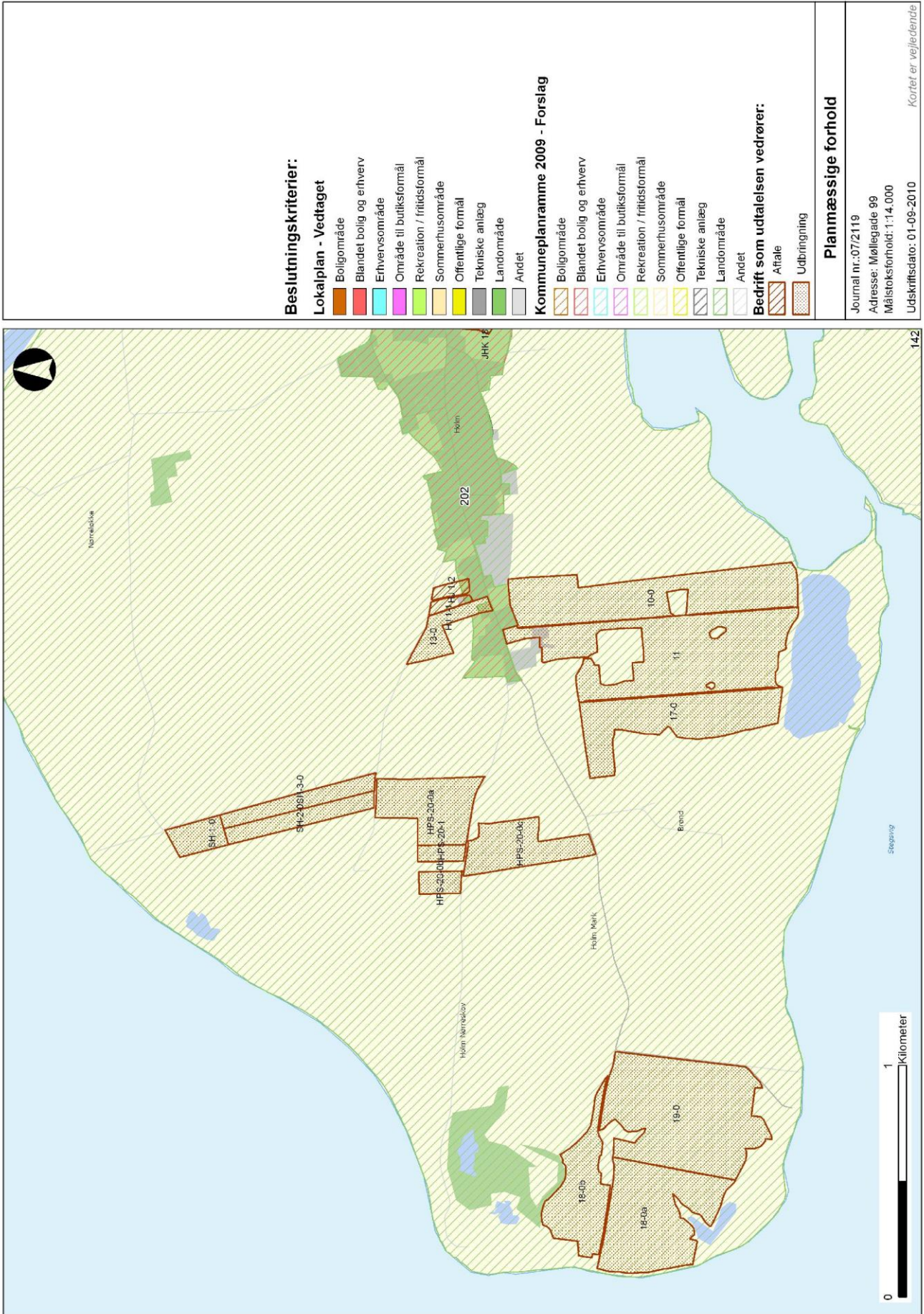
Kørselsruter for gylletransport

J.Nr. _____
Målforhold: 1:40000
Init.: upa

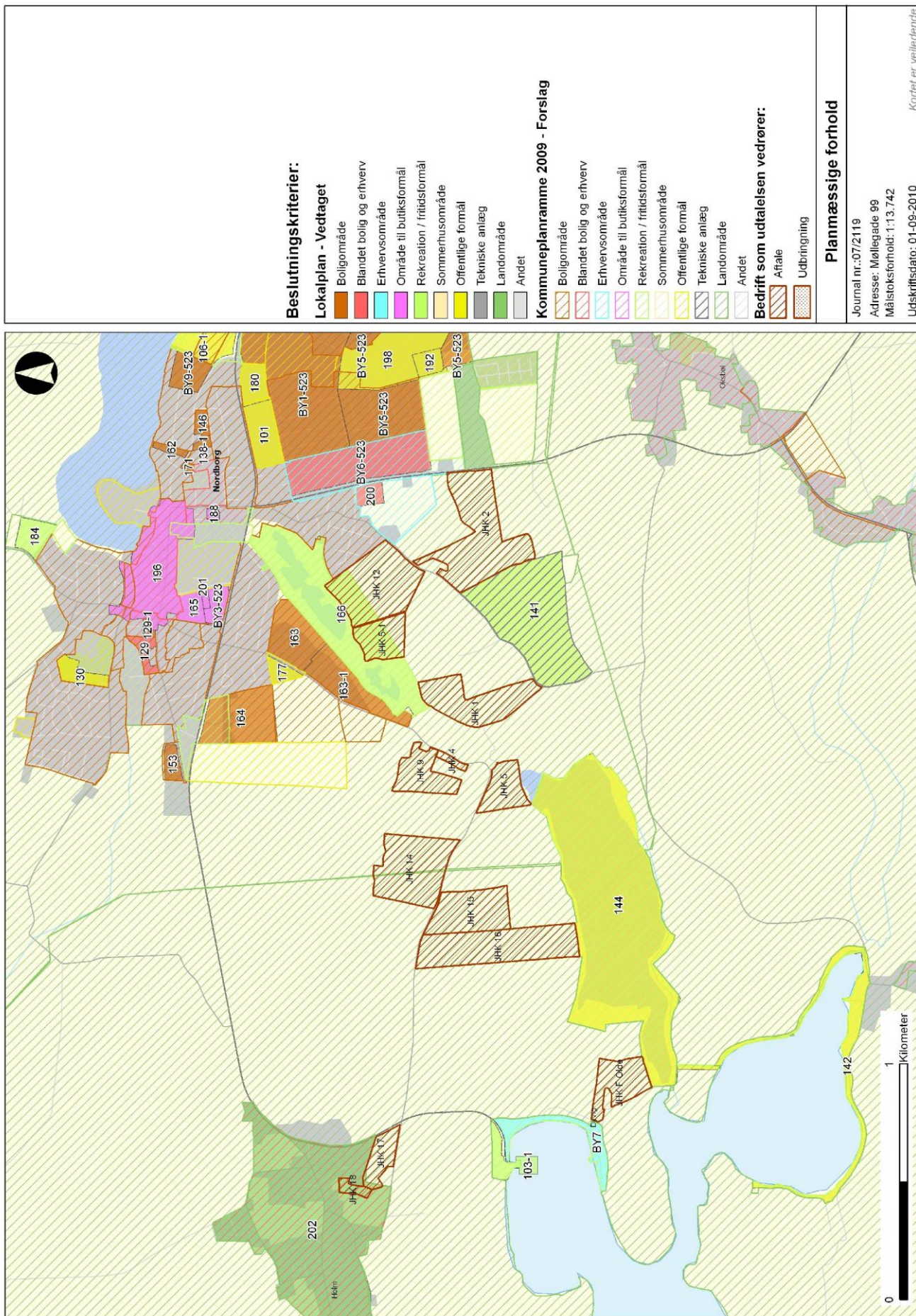
Dato: 08.10.2010 / 10:57:23

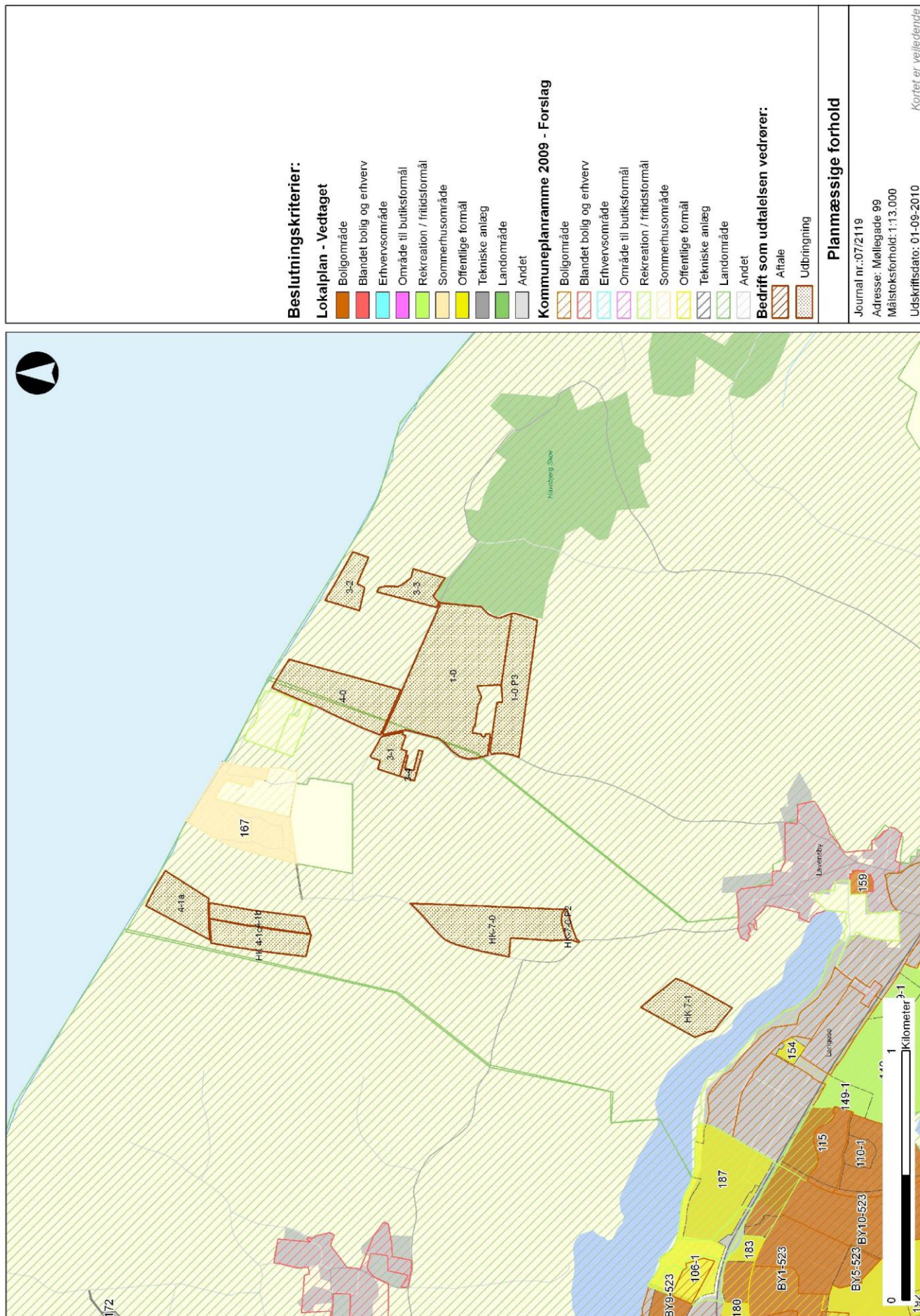
LandboSyd

Bilag 10

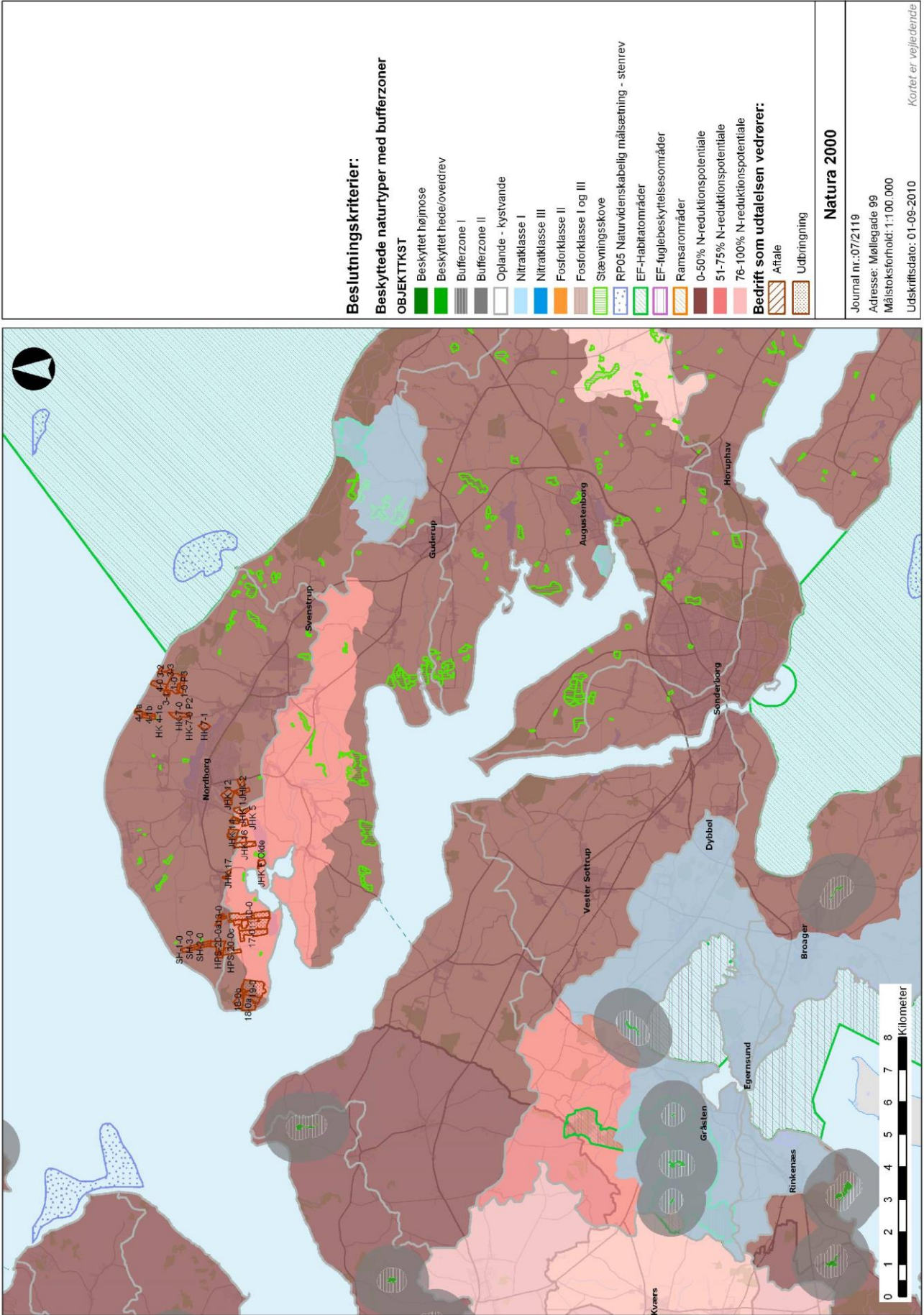

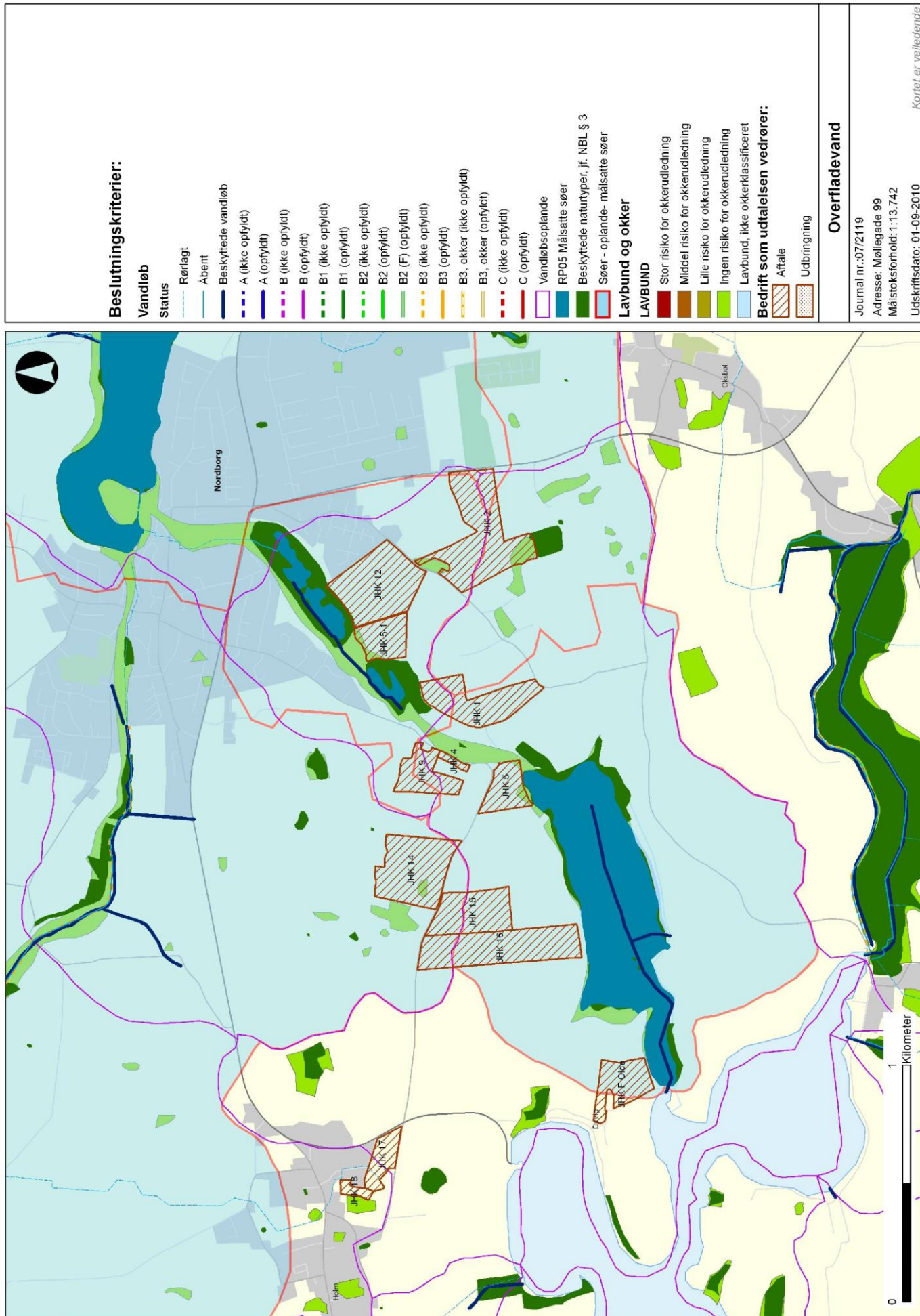
Bilag 10

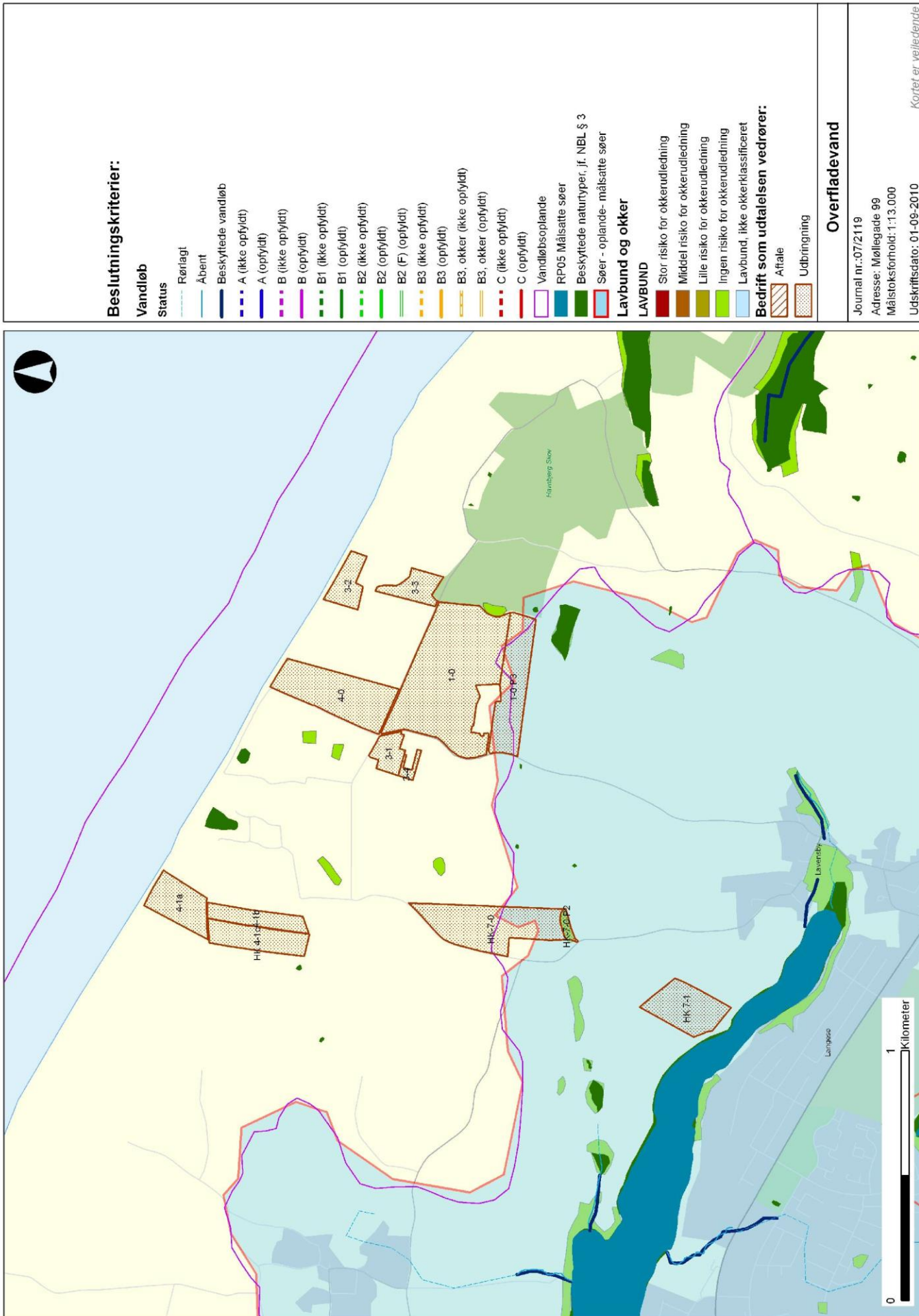

Bilag 11

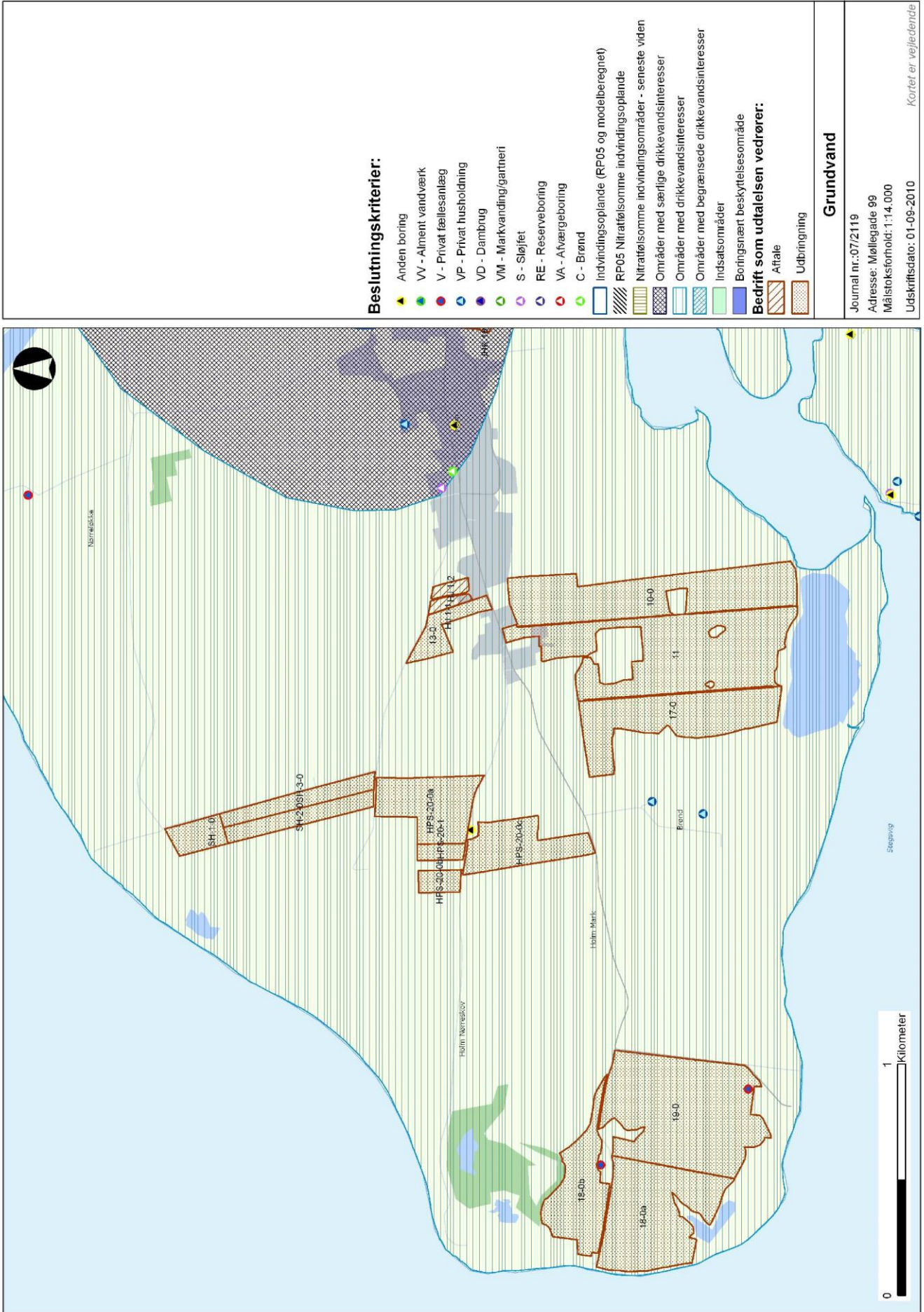

Bilag 12

Bilag 13

Beslutningskriterier:

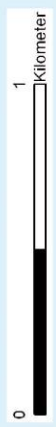
- ▲ Anden boring
- V - Alment vandværk
- V - Privat fællesanlæg
- VP - Privat husholdning
- VD - Dambrug
- VM - Markvanding/gartneri
- S - Sløjfet
- RE - Reserveboring
- VA - Afværgeboring
- C - Brønd
- Indvindingsoplande (RF05 og modelberegnet)
- ▨ RF05 Nitratfølsomme indvindingsoplande
- ▨ Nitratfølsomme indvindingsoplande - seneste viden
- ▨ Områder med særlige drikkevandsinteresser
- ▨ Områder med drikkevandsinteresser
- ▨ Områder med begrænset drikkevandsinteresser
- ▨ Indsatsområder
- ▨ Boringsnært beskyttelsesområde

Bedrift som udtalelsen vedrører:

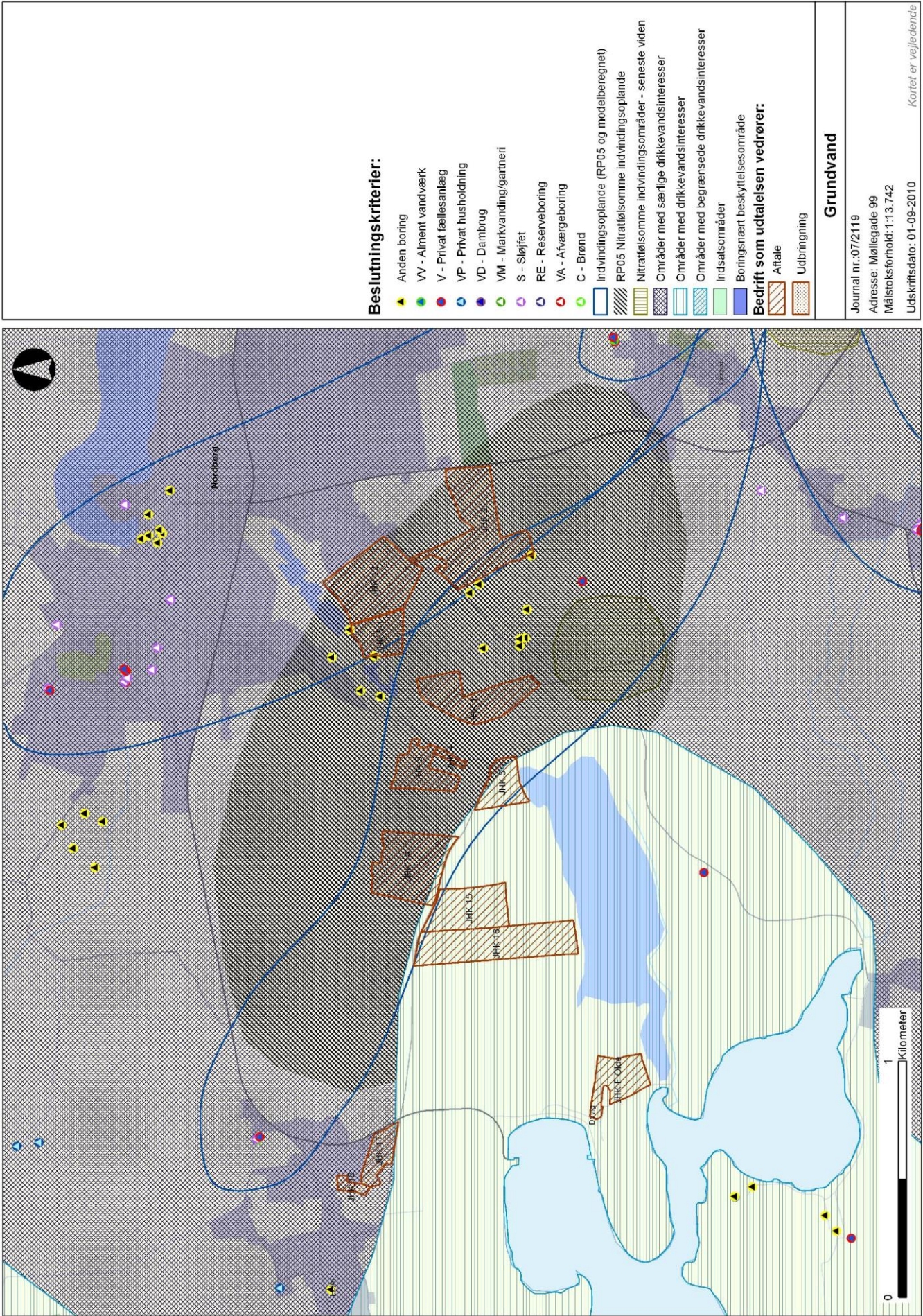
- ▨ Aftale
- ▨ Udbringning

Grundvand

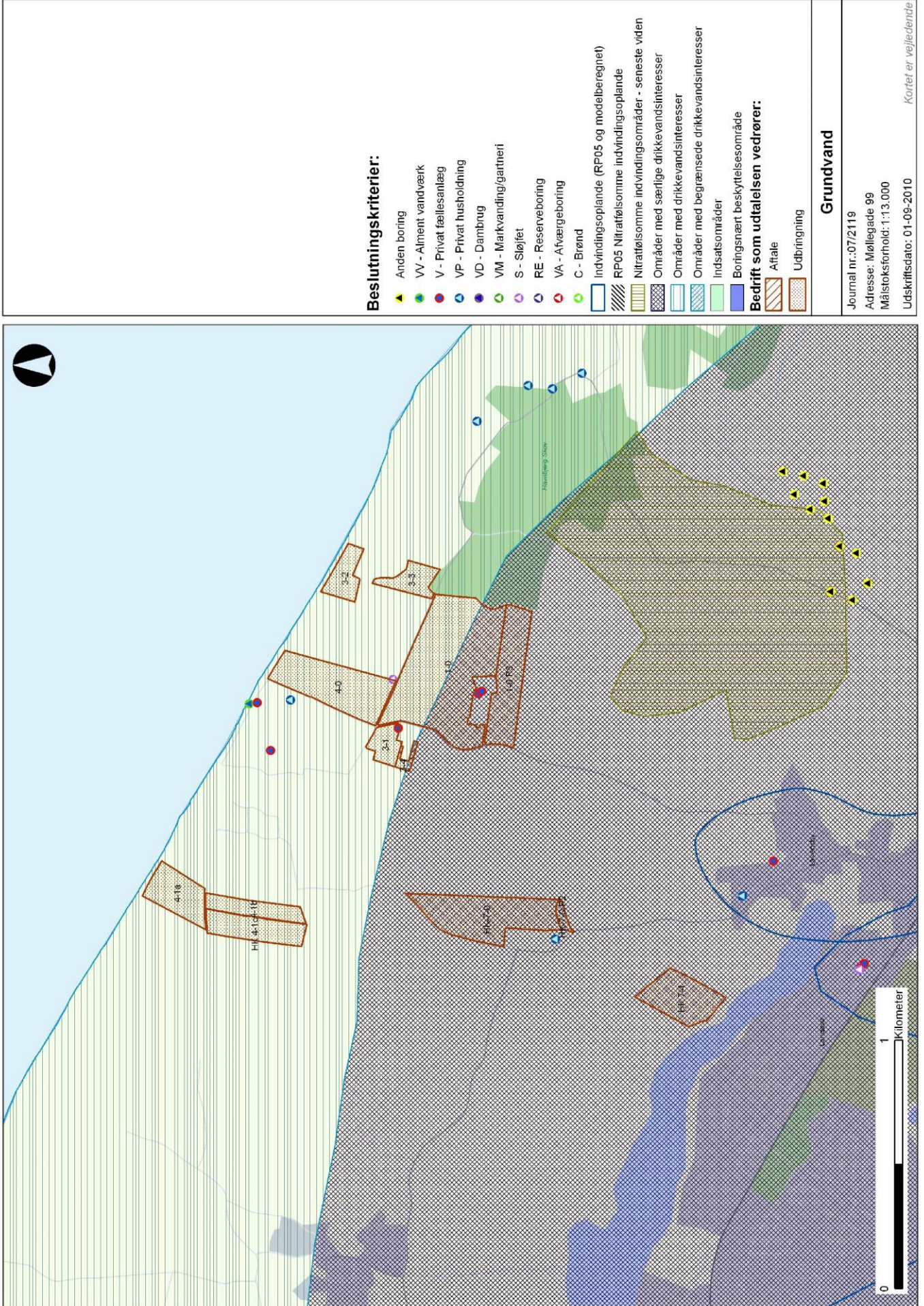
Journal nr.: 07/2119
 Adresse: Møllegade 99
 Målestoksforhold: 1:14.000
 Udskriftsdato: 01-09-2010
 Kartet er vejledende

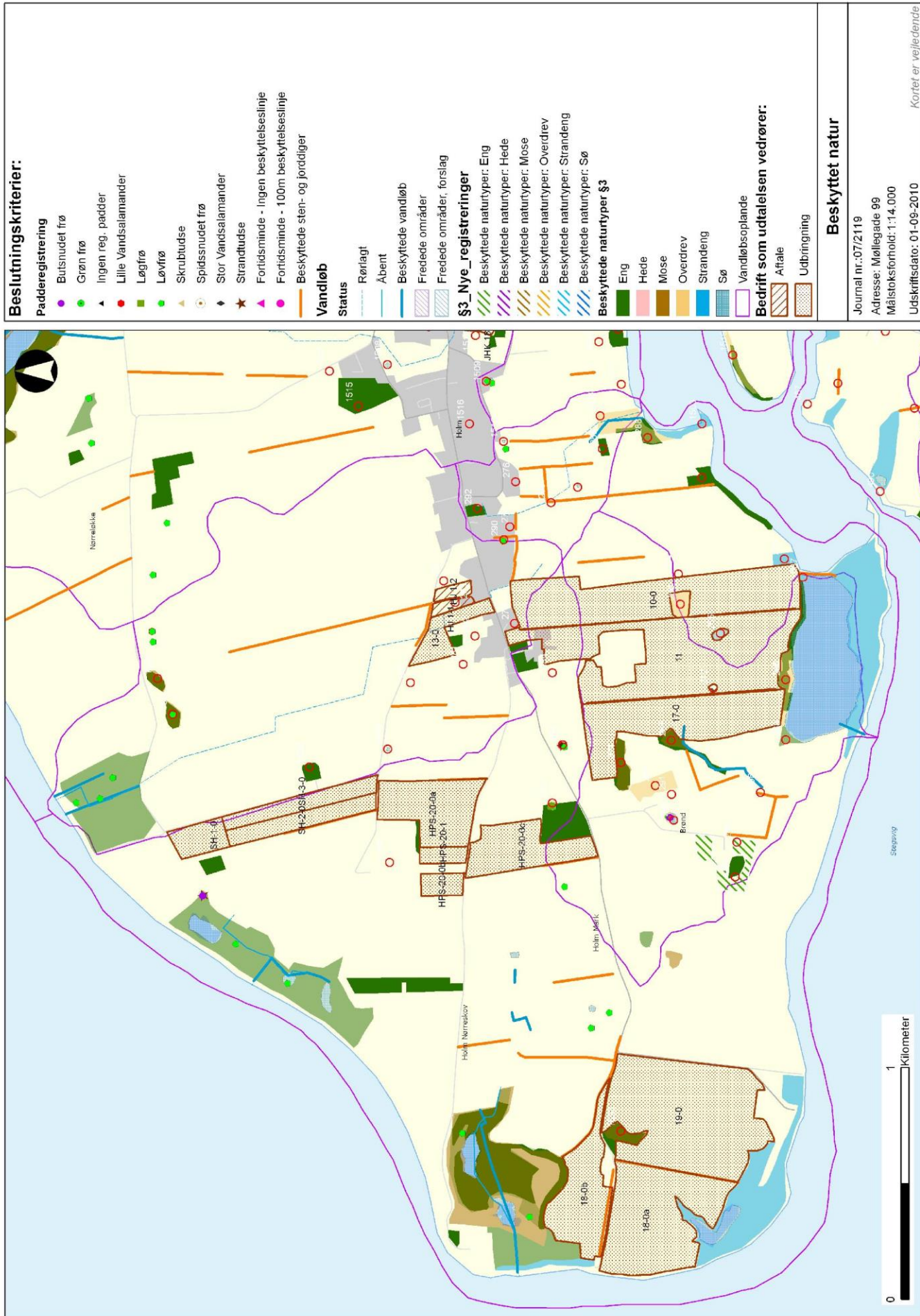

Bilag 13

Bilag13

Beslutningskriterier:

Padderregistrering

- Butsnudet frø
- Grøn frø
- Ingen reg. padder
- Lille Vandsalamander
- Løgfør
- Løvfør
- Skrubudse
- Spidsnudet frø
- Stor Vandsalamander
- Strandtude
- Fortidsminde - Ingen beskyttelseslinje
- Fortidsminde - 100m beskyttelseslinje
- Beskyttede sten- og jordciger

Vandløb

Status

- Rørlagt
- Åbent
- Beskyttede vandløb
- Fredede områder
- Fredede områder, forslag

§3_Nye_registreringer

- Beskyttede naturtyper: Eng
- Beskyttede naturtyper: Hede
- Beskyttede naturtyper: Mose
- Beskyttede naturtyper: Overdrev
- Beskyttede naturtyper: Strandeng
- Beskyttede naturtyper: Sø
- Beskyttede naturtyper §3

Eng

- Hede
- Mose
- Overdrev
- Strandeng
- Sø
- Vandløbsoplunde
- Bedrift som udtalelsen vedrører:
 - Attale
 - Udbringning

Beskyttet natur

Journal nr.: 07/2119
 Adresse: Møllegade 99
 Målestoksforhold: 1:14.000
 Udskriftsdato: 01-09-2010

0 1 Kilometer

Støpning

Nørneskibe

Kortet er vejledende

Beslutningskriterier:

Padderregistrering

- Butsnudet frø
- Grøn frø
- Ingen reg. padder
- Lille Vandsalamander
- Løgfør
- Løvfør
- Skrubtudse
- Spidsnudet frø
- Stor Vandsalamander
- Strandtudse
- Foridsminde - Ingen beskyttelseslinje
- Foridsminde - 100m beskyttelseslinje
- Beskyttede sten- og jorddiger

Vandløb

Status

- Rørlagt
- Åbent
- Beskyttede vandløb
- Fredede områder
- Fredede områder, forslag

\$3_Nye_registreringer

- Beskyttede naturtyper: Eng
- Beskyttede naturtyper: Hede
- Beskyttede naturtyper: Mose
- Beskyttede naturtyper: Overdrev
- Beskyttede naturtyper: Strandeng
- Beskyttede naturtyper: Sø

Beskyttede naturtyper \$3

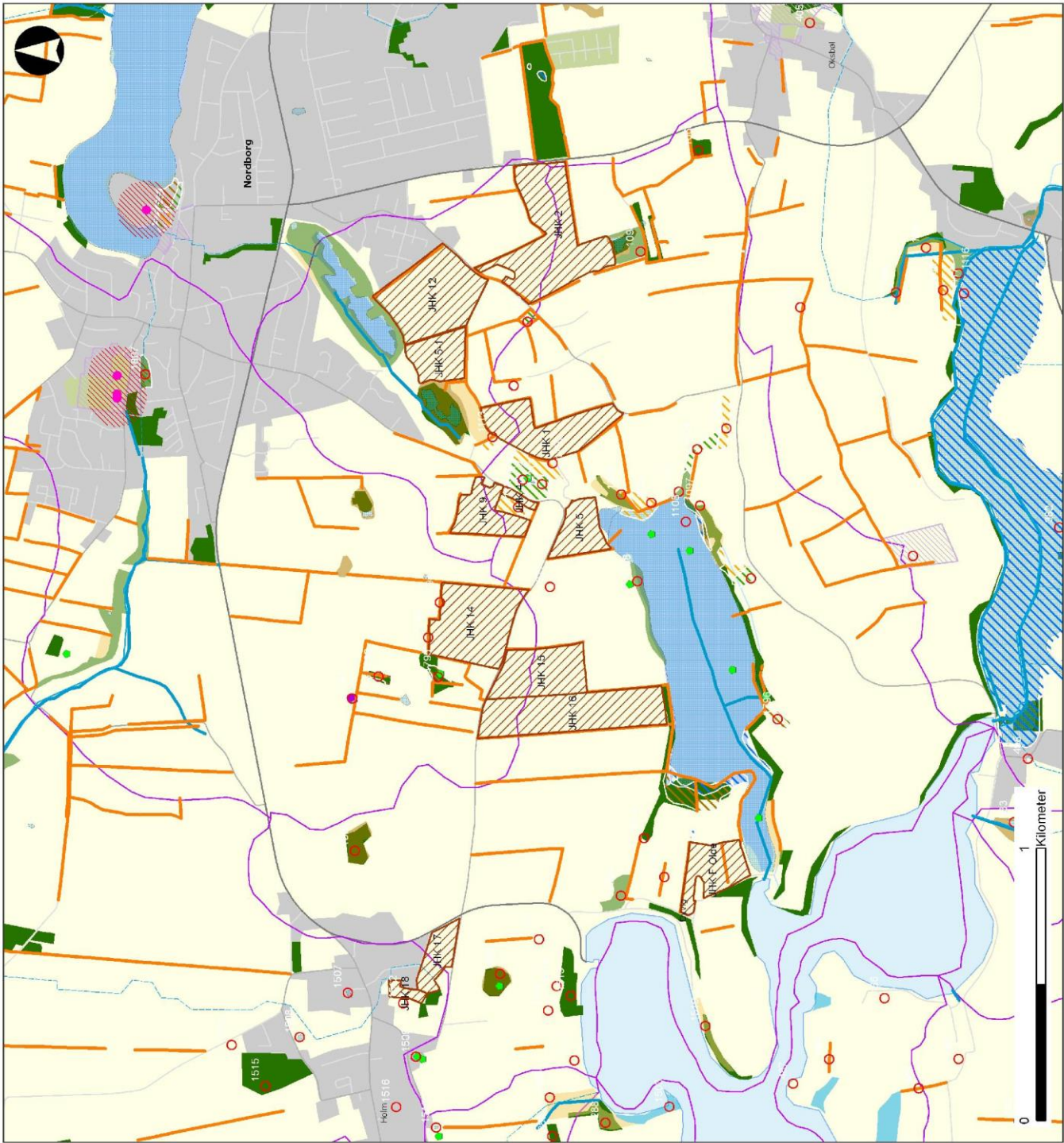
- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Strandeng
- Sø
- Vandløbsplande

Bedrift som udtalelsen vedrører:

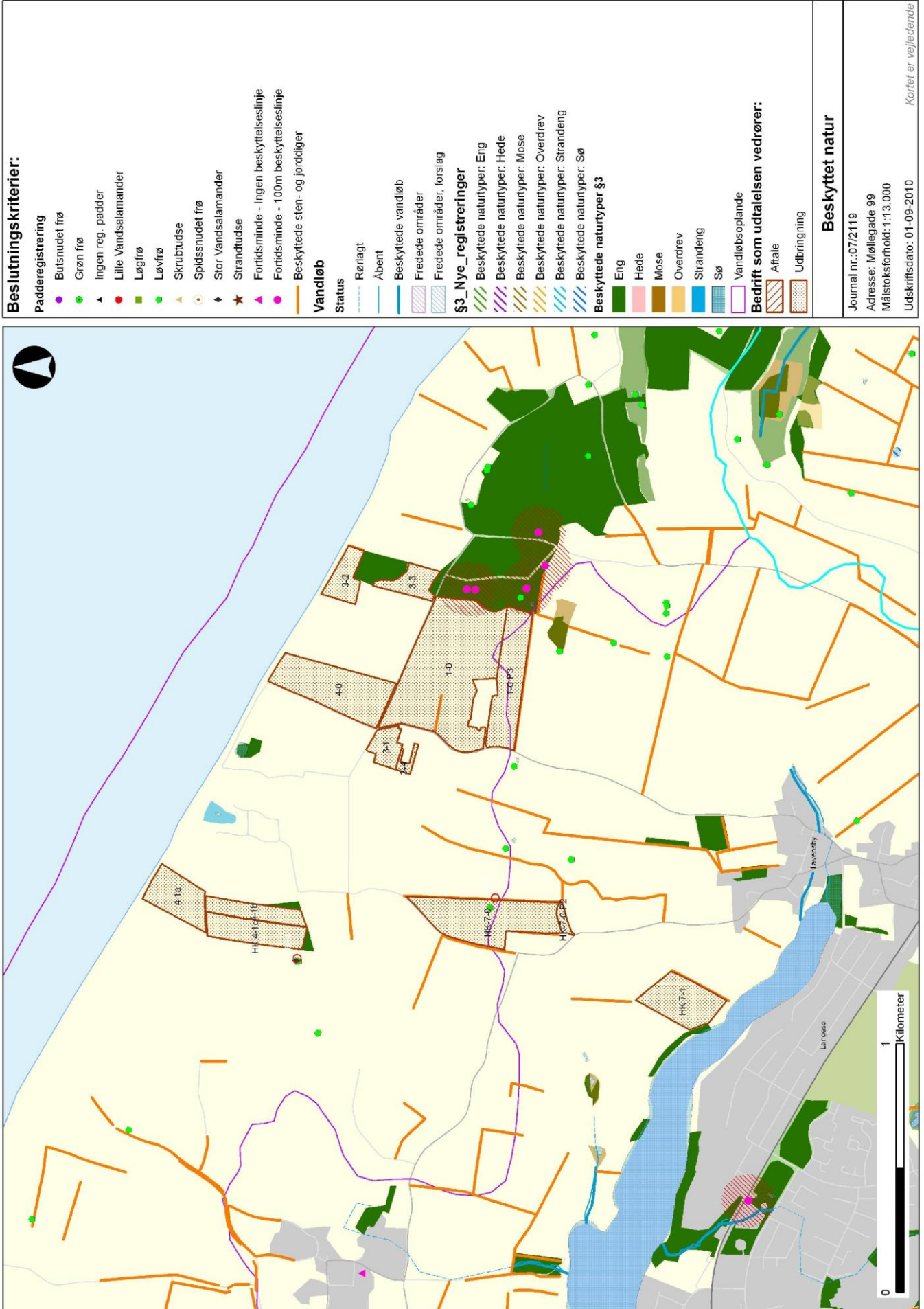
- Aftale
- Udbringning

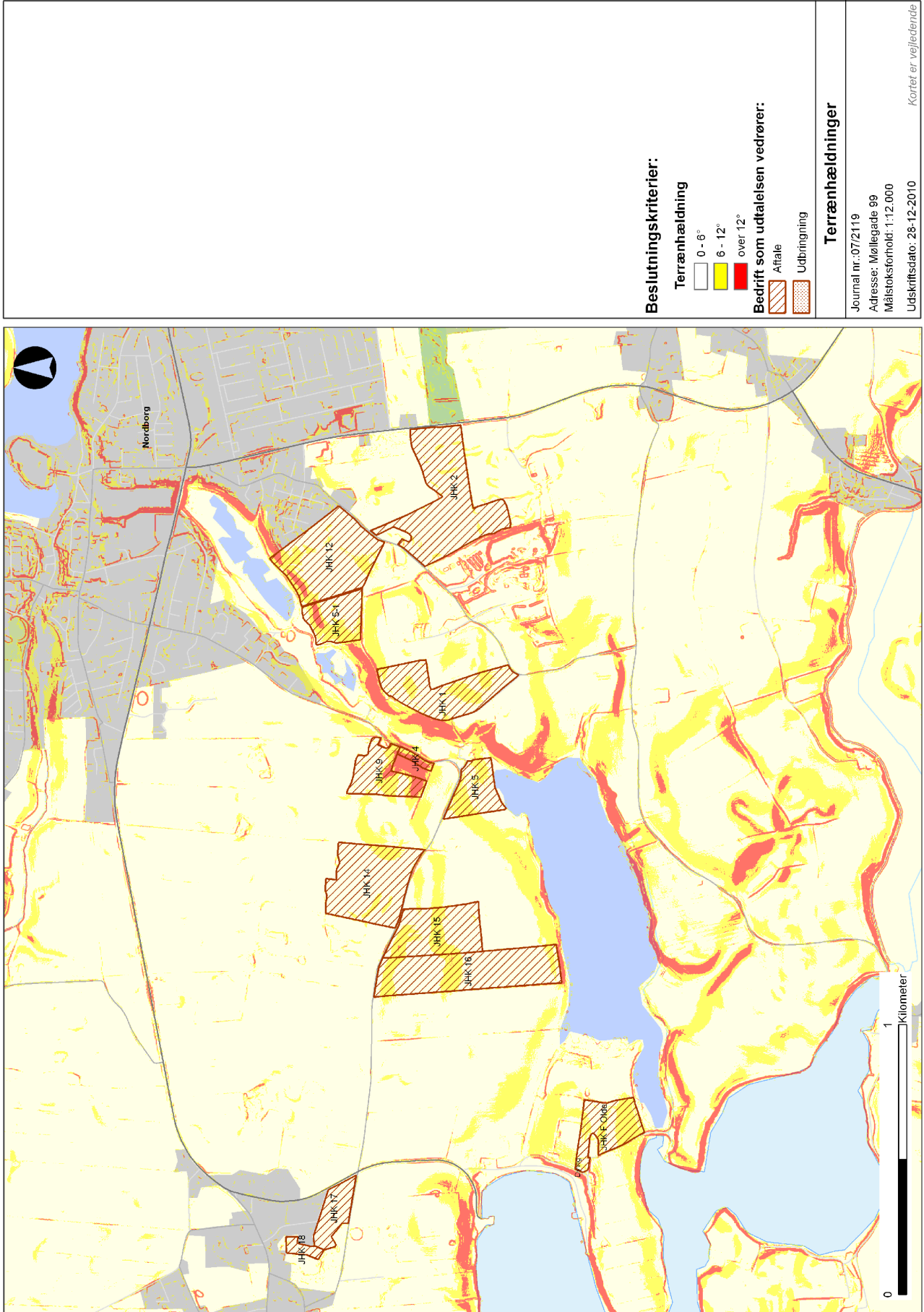
Beskyttet natur

Journal nr.: 07/2119
 Adresse: Møllegade 99
 Målestokforhold: 1:13.742
 Udskriftsdato: 01-09-2010

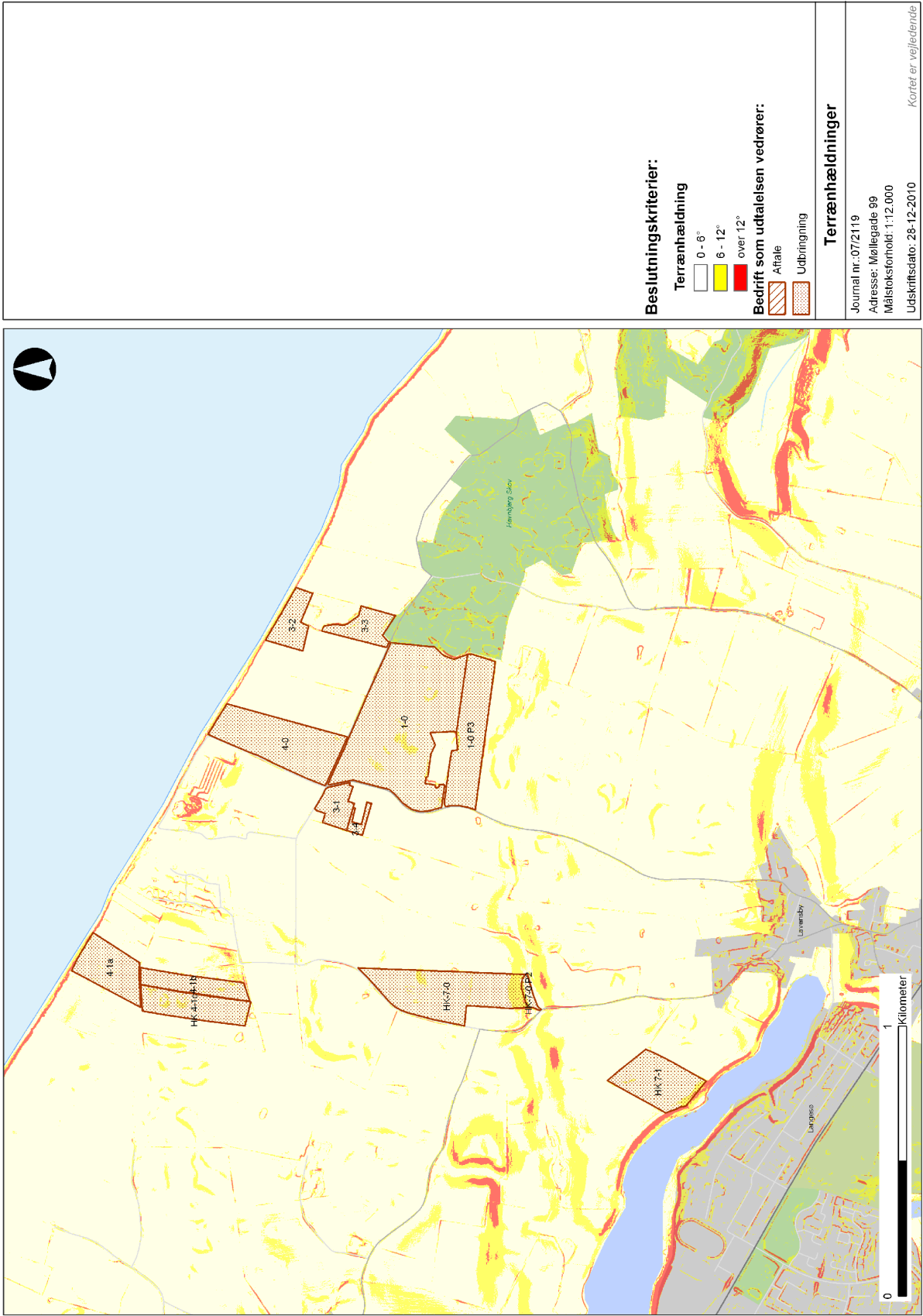

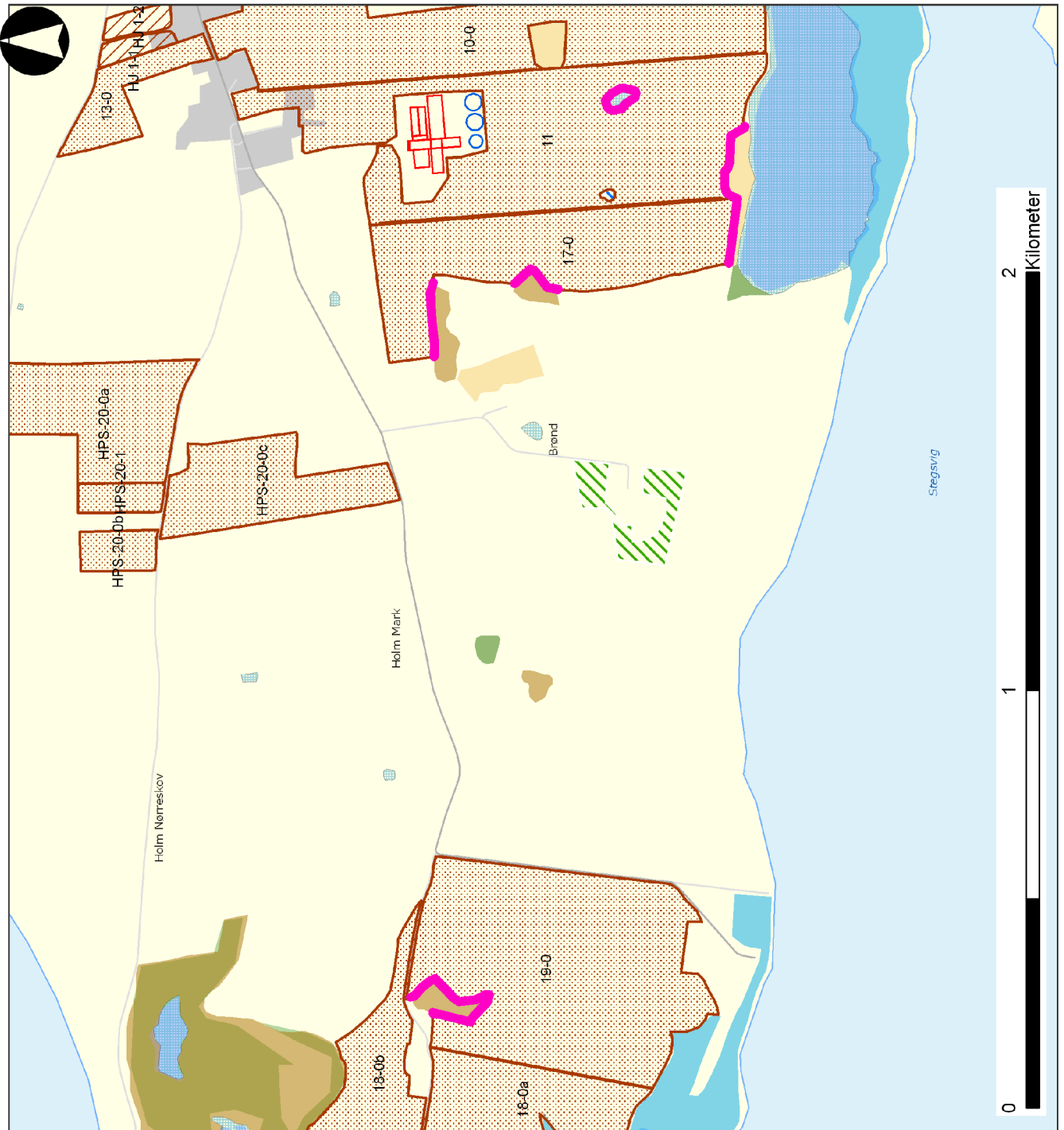
Bilag 14

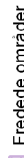
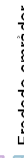
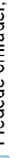
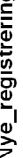

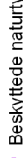
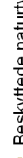

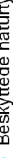

Bilag 14

Beslutningskriterier:

- Fredede områder
- Fredede områder, forslag
- §3_Nye_registreringer
- Beskyttede naturtyper: Eng
- Beskyttede naturtyper: Heide
- Beskyttede naturtyper: Mose
- Beskyttede naturtyper: Overdrev
- Beskyttede naturtyper: Strandeng
- Beskyttede naturtyper: Sø
- Beskyttede naturtyper §3

- Eng
- Heide
- Mose
- Overdrev
- Strandeng
- Sø

Udtalelsen vedrører:
Møllegaede 99, 6430 Nordborg

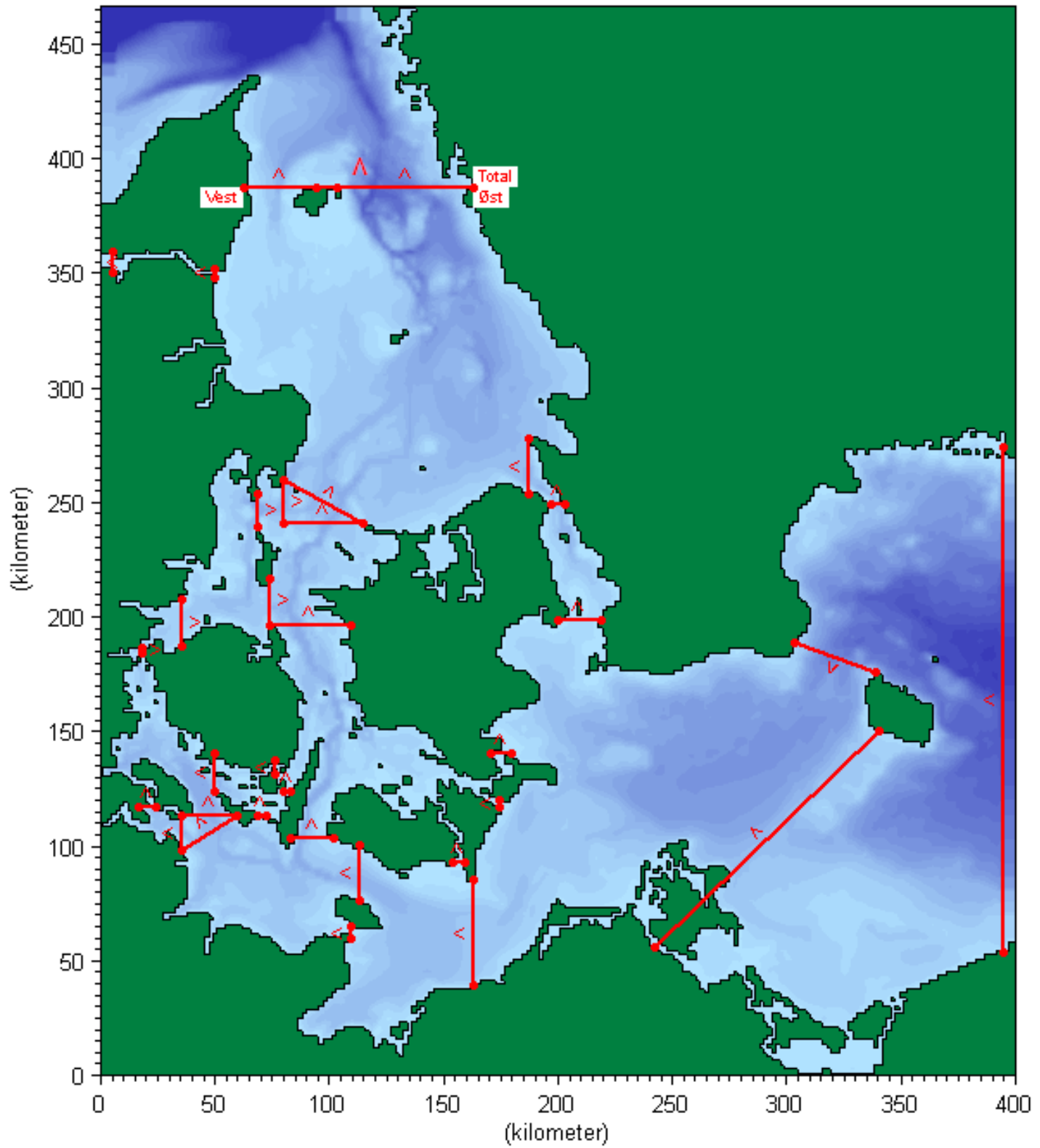
 Aftale
 Udbringning

Fem meter bræmmer

Journal nr.: 07/2119
 Adresse: Møllegaede 99, 6430 Nordborg
 Målestoksforhold: 1:12.500
 Udskriftsdato: 28-10-2010
[Kortet.aevajendade.dk](http://kortet.aevajendade.dk)

Bilag 16

Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov bek. nr. 1486 af 04/12/09 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22/12/2006 om miljøbeskyttelse

Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24/09/2009 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 648 af 18/06/2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Historisk)

Bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Gældende)

Bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12/2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med seneste ændringer

Bekendtgørelse nr. 439 af 11/05/2007 om opbevaring af døde dyr med senere ændringer

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 533 af 18/06/2003 om bekæmpelsesmidler med senere ændringer

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1517 af 14/12/2006 om miljøregulering af visse aktiviteter

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 48 af 13/01/2010 om affald (Affaldsbekendtgørelsen)

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 259 af 23/03/2010 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen)

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Regulativ og forskrift for farligt affald i Sønderborg Kommune

Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren

Regionplan for Sønderjyllands Amt 2005-2016

Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer for fluebekæmpelse på gårde med husdyr i 2003 (<http://www.dpil.dk/dpil2005/HTML/fluerefn.htm>)